

Názov predmetu	Anglický jazyk – rozširujúci predmet 4. ročník, oktáva, úroveň B2
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia

I. Charakteristika predmetu

Jazyk je nástrojom myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, zdroj osobného a kultúrneho obohatenia a predpokladom pre ďalšie vzdelávanie a profesionálnu realizáciu. Je tiež prostriedkom na vyjadrenie citov a pocitov. Cudzí jazyk prispieva k rozvoju kľúčových kompetencií tak, aby jazyková príprava žiakov efektívne zodpovedala požiadavkám moderného európskeho občana. Cieľom predmetu je osvojovanie si jazykových znalostí a rečových schopností vedúcich k účinnej komunikácii v cudzom jazyku na úrovni B2. Predmet smeruje k tomu, aby boli žiaci schopní porozumieť ústnemu podaniu na úrovni osvojených znalostí, dorozumieť sa v bežných životných situáciách, uplatňovať osvojené vedomosti a zručnosti v komunikácii a hovoriť o jednotlivých témach.

II. Ciele predmetu

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk je umožniť žiakom:

- získavať nové vedomosti a zručnosti
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich
- kriticky pristupovať k výberu informácií
- uplatňovať osvojené vedomosti a zručnosti v príprave na svoje budúce povolanie
- dokázať riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhať cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine
- dokázať si vymieňať informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria iným jazykom a sprostredkujú mu svoje myšlienky a pocity v jazyku, ktorý si učiaci osvojujú
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti

III. Kompetencie

Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiak dokázal:

- riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhať cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine;
- vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkovať im svoje myšlienky a pocity;
- lepšie chápať spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

Dôležité kompetencie pri vytváraní a udržovaní interaktívneho učebného prostredia v škole sú:

- kritické myslenie, t.j. schopnosť nachádzať a vyberať informácie s využívaním rozmanitých zručností a kritického prístupu
- tvorivé myslenie t.j. schopnosť nachádzať nové spôsoby spájania faktov v procese riešenia problémov
- prosociálne a prospoločenské myslenie t.j. schopnosť analyzovať fakty a problémy v súvislosti s potrebami iných a spoločnosti ako celku.

3.1 Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa používať konkrétne jazykové prostriedky v komunikácii.

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné vo vybraných krajinách, kde sa hovorí anglickým jazykom.

Komunikačné kompetencie zahŕňajú nasledovné zložky:

- jazykové kompetencie,
- sociolingválne kompetencie,
- pragmatické kompetencie.

Jazyková kompetencia

Žiak dokáže používať:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu štandardných komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické tvary a syntaktické modely (gramatická kompetencia),
- slovtvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia)
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia, ortoepická a ortografická).

Žiak dokáže:

- vyjadriť sa jasne a bez zjavných známkov nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať,
- ovládať jazyk v dostatočnom rozsahu na to, aby mohol podať jasný opis, vyjadrovať názory a argumentovať bez nápadného hľadania slov, pričom používa zložité typy podradovacích súvetí,
- v relatívne vysokej miere ovládať gramatiku. Nerobí chyby, ktoré by viedli k nedorozumeniu,
- osvojiť si jasnú, prirodzenú výslovnosť a intonáciu,
- vytvoriť jasne zrozumiteľný súvislý písomný text, ktorý sa riadi štandardným usporiadaním a členením do odsekov,
- pomerne presne si osvojiť pravopis a interpunkciu, ktoré však môžu obsahovať znaky vplyvu materinského jazyka (upravené SERR, 2013, s. 111 – 119).

Sociolingválna kompetencia

Žiak dokáže:

- správne reagovať v rôznych spoločenských komunikačných situáciách,
- poznať bežné frazeologické spojenia, príslovia a porekadlá,
- vyjadrovať sa s istotou, zrozumiteľne a zdvorilo vo formálnych aj neformálnych funkčných štýloch, ktoré zodpovedajú danej situácii a osobám,
- pri vyjadrovaní používať širokú škálu jazykových funkcií a v ich rámci reagovať, pričom využíva vyjadrovacie prostriedky neutrálneho funkčného štýlu,
- uvedomiť si zásadné zdvorilostné normy a podľa nich sa aj správa,

- uvedomiť si najdôležitejšie rozdiely v zvyklostiach, v postojoch, hodnotách a presvedčení, ktoré sú v danom spoločenstve dominantné a sú typické pre jeho jazykové zázemie (upravené SERR, 2013, s. 123).

Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi jazykového prejavu a zvoliť si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,
- zasiahnuť do diskusie na známu tému, pričom používa vhodné slovné spojenia, aby sa ujal slova,
- komunikáciu začať, udržať a ukončiť ju pomocou účinného striedania sa s partnerom,
- rozvinúť zrozumiteľný opis alebo rozprávanie, pričom rozvinie hlavné kompozičné zložky a doloží ich adekvátnymi podrobnosťami a príkladmi,
- efektívne využívať rozličné spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami,
- celkom plynulo komunikovať s rodenými hovoriacimi do takej miery, že komunikácia nie je zaťažujúca pre žiadnu zo zúčastnených strán,
- spoľahlivo odovzdávať podrobné informácie (upravené SERR, 2013, s. 125 – 132).

IV. Výkonový štandard - komunikačné jazykové činnosti a stratégie

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak povinne dosiahnuť na konci príslušného stupňa vzdelávania.

Počúvanie s porozumením

Žiak počas štúdia dokáže porozumieť:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v každodennom živote,
- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami,
- s istým úsilím pochopiť živý rozhovor medzi rodenými hovoriacimi,
- pochopiť podstatné body prednášok, rozhovorov, správ, ktoré sú obsahovo a jazykovo zložité,
- porozumieť odkazom a hláseniam na konkrétne a abstraktné témy, pokiaľ sú hovorené normálnym tempom a v spisovnom jazyku,
- porozumieť nahrávkam v spisovnom jazyku, s ktorými sa môže stretnúť v spoločenskom a akademickom živote, a okrem informačného obsahu identifikovať aj názory a postoje hovoriaceho (upravené SERR, 2013, s. 68 – 70).

Čítanie s porozumením

Žiak počas štúdia dokáže:

- získať informácie z bežných textov,

- na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty,
- vyhľadať špecifické aj detailné informácie v rôznych textoch, rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v texte s jasnou logickou štruktúrou,
- chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov,
- odhadnúť význam neznámych slov z kontextu a meniť stratégie čítania podľa typu textu a účelu čítania,
- prečítať korešpondenciu, ktorá sa vzťahuje na vlastnú oblasť záujmu a okamžite pochopiť základný význam textu,
- porozumieť článkom a správam zaoberajúcim sa aktuálnymi problémami, v ktorých pisatelia zaujímajú konkrétne postoje alebo názory,
- rozoznať hlavné závery v jasne určených argumentačných textoch, ako aj argumentačnú líniu v spracovaní prezentovanej problematiky, i keď nie vždy do podrobností (upravené SERR, 2013, s. 71 – 73).

Písomný prejav

Žiak počas štúdia dokáže:

- napísať hlavné myšlienky alebo informácie z vypočutého alebo prečítaného textu,
- zostaviť osnovu, konspekt, anotáciu textu,
- napísať krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie,
- opísať osobu, predmet, miesto, činnosť, situáciu, udalosť,
- napísať obsahovo a jazykovo náročnejší súkromný list a úradný list,
- napísať životopis,
- napísať obsahovo, jazykovo i štylisticky náročnejší slohový útvar (príbeh, rozprávanie, opis),
- napísať súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru, pocitov, s využitím argumentácie a porovnávania.

Ústny prejav

Ústny prejav – dialóg

Žiak počas štúdia dokáže:

- reagovať v rôznych komunikačných situáciách primerane, jazykovo správne a zrozumiteľne,
- viesť, prerušiť a nadviazať rozhovor a preformulovať svoj jazykový prejav,
- správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách a v situačných dialógoch, prebrať iniciatívu počas rozhovoru (napr. zmeniť tému),
- interpretovať a odovzdávať informácie,
- podať jasný a podrobný opis toho, ako uskutočniť nejaký postup,
- vysvetliť a obhájiť svoje názory v diskusii poskytnutím dôležitých vysvetlení, dôvodov a poznámok,
- spoľahlivo porozumieť podrobným pokynom,
- jasne načrtnúť situáciu alebo problém, uvažovať o príčinách alebo následkoch a zvažovať výhody alebo nevýhody rozličných prístupov (upravené SERR, 2013, s. 75 – 84).

Ústny prejav – monológ

Žiak počas štúdia dokáže:

- vyjadriť sa plynulo a správne k rôznym všeobecným témam s ohľadom na stupeň formálnosti prejavu,
- pripraviť a predniesť dlhší prejav na určitú tému aj s odborným zameraním, ak sa téma týka oblasti jeho osobného záujmu,
- jasne a podrobne opísať osoby, predmety, situácie, činnosti a udalosti,

- tvoriť príbehy (na základe obrázkov alebo osnovy),
- interpretovať a stručne zhrnúť, napr. obsah filmu, knihy a vyjadriť svoj postoj k nim,
- opísať obrázky, mapy, grafy, porovnať ich a vyjadriť svoj názor a postoj k nim,
- jasne argumentovať, argumentáciu dostatočne rozvíeť a podporiť svoj názor ďalšími argumentmi a prípadnými podrobnosťami,
- predniesť oznámenia na najvšeobecnejšie témy dostatočne jasne, precízne a spontánne (upravené SERR, 2013, s. 60 – 61).

Kompetencie a funkcie jazyka

Kompetencie súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom aj v písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikácie. **Funkcie**, sú chápané ako základné časti komunikácie, ktoré žiak musí ovládať, aby sa mohla komunikácia uskutočniť.

Výkonový štandard:

Žiak vie:

Kompetencie	Funkcie
1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Poďakovať sa a vyjadriť uznanie Rozlúčiť sa
2. Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť a trvať na niečom Začleniť informáciu Odpovedať na požiadavky
3. Vybrať si z ponúkaných možností	Identifikovať Opísať Potvrdiť/Odmietnuť Opraviť
4. Vyjadriť názor	Vyjadriť názor Vyjadriť súhlas Vyjadriť nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupne istoty
5. Vyjadriť vôľu	Vyjadriť želania Vyjadriť plány
6. Vyjadriť schopnosť	Vyjadriť vedomosti Vyjadriť neznalosť Vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť
7. Vyjadriť pocity	Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie Vyjadriť smútok, sklúčenosť Vyjadriť súcit Vyjadriť fyzickú bolesť Utešiť, podporiť, dodať odvalu

<p>8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne</p>	<p>Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať sa Zistiť spokojnosť/nespokojnosť</p>
<p>9. Predstaviť záľuby a vkus</p>	<p>Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád Vyjadriť, čo uprednostňujem</p>
<p>10. Reagovať vo vyhrotenej situácii</p>	<p>Vyjadriť hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, na zlú náladu niekoho iného</p>
<p>11. Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam</p>	<p>Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Žiadať o povolenie a súhlas Dať súhlas Odmietnuť Zakázať Reagovať na zákaz Vyhrážať sa Sľúbiť</p>
<p>12. Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností</p>	<p>Obviniť (sa), priznať (sa) Ospravedlniť (sa) Odmietnuť/poprieť obvinenie Vyčítať/Kritizovať</p>
<p>13. Reagovať na príbeh alebo udalosť</p>	<p>Vyjadriť záujem o niečo Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/lo Vyjadriť nezáujem</p>
<p>14. Dať ponuku a reagovať na ňu</p>	<p>Žiadať niekoho o niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnuť niekomu, aby niečo urobil Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili Ponúknuť pomoc Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem Odpovedať na návrh</p>
<p>15. Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti</p>	<p>Varovať pred niekým/niečím Poradiť Povzbudiť Vyjadriť želania</p>
<p>16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti</p>	<p>Spomenúť si na niečo/niekoho Vyjadriť, že som na niečo/niekoho zabudol Pripomenúť Kondolovať Blahoželať</p>
<p>17. Reagovať pri prvom stretnutí</p>	<p>Predstaviť niekoho Predstaviť sa Reagovať na predstavenie niekoho Privítať</p>

	Predniesť prípitok
18. Korešpondovať	Začať list Rozvinúť obsah listu Ukončiť list
19. Telefonovať	Začať rozhovor Udržiavať rozhovor Ukončiť rozhovor
20. Komunikovať	Začať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
21. Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu	Uviesť tému, hlavnú myšlienku Oboznámiť s obsahom a osnovou Rozviesť tému a hlavnú myšlienku Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť výklad
22. Doplniť štruktúrovanú prezentáciu	Zdôrazniť, dať do pozornosti Odbočiť od témy Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
23. Zúčastniť sa diskusie/Argumentovať	Navrhnuť novú tému/bod diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/ k bodu diskusie
24. Uistiť sa v rozhovore, že slová/výklad/argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastník komunikácie pochopili moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/slovného spojenia Nahradiť zabudnuté/neznáme slovo Hľadať slovo/slovné spojenie Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
25. Porozprávať príbeh	Rozprávať Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť

V. Obsahový štandard

Ročník: štvrtý v štvorročnej forme štúdia, ôsmy v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny

Kultúra a umenie (3)
Obsahový štandard
• Druhy umenia + kultúra a umenie (literatúra, hudba film) ručné práce

- Kultúra a jej formy
- Spoločnosť – kultúra – umenie
- Kultúra a jej vplyv na človeka
- Kultúrny život
- Umenie a rozvoj osobnosti

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie (5)

Obsahový štandard

- Ľudské telo
- Fyzické charakteristiky
- Charakterové vlastnosti človeka
- Choroby a nehody
- Hygiena a starostlivosť o telo
- Zdravý spôsob života + zdravá výživa (stravovanie detí, návyky, vegetariánstvo, diéty)
- Nemocnica a klinika, lekárne a lieky, poistenie

Vzťahy medzi ľuďmi (5)

Obsahový štandard

- Význam vzťahov medzi ľuďmi
- Fyzické charakteristiky človeka
- Charakterové vlastnosti človeka
- Môj najlepší priateľ
- Vzťahy v minulosti a dnes
- Formálne a neformálne vzťahy + rodinné vzťahy

Človek a príroda (5)

Obsahový štandard

- Človek a jeho životné prostredie
- Príroda okolo nás – ochrana životného prostredia

Veda a technika v službách ľudstva (3)

Obsahový štandard

- Technické vynálezy
- Vedecký pokrok

Uprostred multikultúrnej spoločnosti (5)

Obsahový štandard

- Cudzie jazyky
- Rodinné sviatky
- Štátne a cirkevné sviatky
- Zvyky a tradície v rôznych krajinách
- Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

Komunikácia (5)

Obsahový štandard

- Jazyk ako dorozumievací prostriedok
- Formy komunikácie
- Kultúra komunikácie

Krajina, ktorej jazyk sa učím (5)**Obsahový štandard**

- Geografické údaje
- História
- Turistické miesta a kultúrne pamiatky
- Zvyky a tradície
- O človeku v krajine, ktorej jazyk sa učím

Slovensko (5)**Obsahový štandard**

- Geografické údaje
- História
- Turistické miesta a kultúrne pamiatky
- Zvyky a tradície

Masmédia (3)**Obsahový štandard**

- Typy masovokomunikačných prostriedkov
- Masmédia a ich vplyv na jednotlivca
- Televízne a rozhlasové programy
- Články v tlači
- Internet a jeho vplyv na človeka

Odievanie a móda (3)**Obsahový štandard**

- Základné druhy oblečenia
- Odevné doplnky
- Výber oblečenia na rôzne príležitosti
- Druhy a vzory odevných materiálov
- Móda a jej trendy

Kniha – priateľ človeka (3)**Obsahový štandard**

- Knihy – výber, čítanie
- Obľúbený autor a žáner
- Prečítané dielo

Krajiny, mestá a miesta(5)**Obsahový štandard**

- Krajiny a svetadiely
- Moja krajina a moje mesto
- Geografický opis krajiny
- Kultúrne a historické pamiatky krajín a miest

Zvieratá (5)

Obsahový štandard

- Zvieratá a fauna
- Rozdelenie zvierat
- Zvieratá voľne žijúce v prírode
- Domáce zvieratá- úžitok pre človeka
- Ohrozené druhy
- Domáci miláčik
- ZOO , prírodné rezervácie, parky

Počasié (5)

Obsahový štandard

- Ročné obdobia
- Počasie
- Vplyv počasia na človeka
- Extrémne počasie
- Rastliny/flóra
- Klíma

Globálne problémy (5)

Obsahový štandard

- Globálne problémy, ich príčiny a dôsledky
- Riešenie problémov, pomoc jednotlivcov

Človek a spoločnosť (5)

Obsahový štandard

- Morálka
- Normy a ich porušovanie
- Prejavy záujmu a pomoci spoluobčanom v núdzi
- Vplyv spoločnosti na rodinu
- Etiketa

Jazykové prostriedky (15)

Obsahový štandard

SYNTAX

- zhoda podmetu a prísudku
- priamy a nepriamy predmet
- príslovkové určenie

- spájacie výrazy
- výrazy aj ja, ani ja
- výpustka/ ellipsis/
- -súvetia: vzťahové, príslovkové, časové, podmienkové, prípusťkové, účelové, želacie,
- väzba *it's time + minulý čas*
- skracovanie vedľajších viet prechodníkom prítomným a minulým, činným a trpným

MORFOLÓGIA

- členy
- odlišnosti vo význame / *in hospital-in the hospital/*
- poradie prídavných mien
- väzba *the...the*
- determinátory, kvantifikátory
- počtové výrazy
- modálne slovesá s prítomným neurčitkom
- s minulým neurčitkom
- opisné tvary modálnych sloves
- neurčité slovesné tvary: gerundium a infinitív, gerundium trpné a minulé
- infinitív: bez *to*, s *to*, podmet a predmet s infinitívom
- -budúci čas priebehový, predbudúci čas jednoduchý
- zvláštnosti trpného rodu
- väzba *dať si niečo urobiť*
- podmieňovací spôsob minulý
- väzba *I'd rather, I'd better*
- konjuktív
- citoslovčia
- predložky blízke významom

VI. Metódy a formy práce

a/ Motivačné:

Motivačné vstupné: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, problém ako motivácia, brainstorming

Motivačné priebežné: motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, pochvala, povzbudenie

b/ Expozičné:

Metódy priameho prenosu poznatkov:

Monologické slovné: rozprávanie, opis, výklad

Dialogické slovné.: rozhovor, beseda, brainstorming, napodobňovanie životných situácií

Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov: demonštrácia obrazu, demonštrácia filmov, nahrávky

Metódy problémové: problémové vyučovanie

Metódy samostatnej práce a audiodidaktické: samostatná práca s knihou, písanie, vypracovanie osnovy, témy, samostatné štúdium s využitím techniky

c/ Fixačné metódy:

Metódy opakovania a precvičovania vedomostí, spôsobilostí: ústne opakovanie učiva, metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry

d/ Klasické didakticko-diagnostické: ústne skúšanie, písomné skúšanie

Využitie metód a foriem práce sa líši v závislosti od jednotlivých vyučovacích hodín. Využité metódy a formy práce na konkrétnej vyučovacej hodine sú uvedené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch.

VII. Učebné zdroje

- J. Bérešová: Nová maturita z angličtiny vyššia úroveň B2
- J. Bérešová: Nová maturita z angličtiny
- E. Peck, A.M. Peck: Let's Talk – moderné konverzačné témy , vyd. Fraus 2004
- A. Billíková -YES!
- English Vocabulary in Use
- Malcom Mann, Steve Taylore – Knowles - Destination B2
- slovníky (synonymický, výkladový, frazeologický)
- časopisy Friendship
- obrázkové slovníky
- obrázky, mapy
- materiálno – technické - PC, internet, CD, DVD, audionahrávky

VII. Hodnotenie predmetu

KRITÉRIÁ HODNOTENIA PRE PREDMET ROZŠIRUJÚCI ANGLICKÝ JAZYK

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Hodinová dotácia - 3 hodiny týždenne

Kritériá hodnotenia:

- dbať na informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu hodnotenia
- dbať na pravidelnosť v hodnotení
- kombinovať hodnotenie známku so slovným hodnotením
- rešpektovať individuálne osobitosti žiaka

Podklady na hodnotenie a klasifikáciu výchovno-vzdelávacích výsledkov získavať týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavným diagnostikovaním žiaka
- sústavným sledovaním výkonu žiaka
- rôznymi druhmi skúšok (ústne, písomné)
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka

V prvom klasifikačnom období žiak získa minimálne 5 známok:

2 známky zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1 alebo 2, podľa náročnosti)

1 známka z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie , simulácia, opis obrázkov– váha 1 alebo 2, podľa náročnosti)

1 známka z veľkého testu /zhrnutie učiva (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu: slovtvorba, cloze test, multiple-choice test, čítanie s porozumením, počúvanie s porozumením (váha 1 alebo 2 podľa náročnosti)

V druhom klasifikačnom období žiak získa minimálne 4 známky:

1 známka zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1 alebo 2, podľa náročnosti)

1 známky z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie – váha 1 alebo 2, podľa náročnosti)

1 známka z veľkého testu /zhrnutie učiva/ (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu: slovtvorba, cloze test, multiple-choice test, čítanie s porozumením, počúvanie s porozumením (váha 1 alebo 2, podľa náročnosti)

BODOVÝ SYSTÉM

V prvom klasifikačnom období žiak získa minimálne 5 známok:

2 známky zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (10-20 bodov-podľa náročnosti)

1 známka z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie , simulácia, opis obrázkov– 10-20 bodov)

1 známka z veľkého testu /zhrnutie učiva (20 bodov)

1 známka z gramatického priebežného testu :slovtvorba, cloze test, multiple choice test, čítanie s porozumením, počúvanie s porozumením (10-20 bodov-podľa náročnosti)

V druhom klasifikačnom období 4. ročníka a Oktávy žiak získa minimálne 4 známky:

1 známka zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (10-20 bodov podľa náročnosti)

1 známky z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, simulácia, opis obrázkov – 10-20 bodov)

1 známka z veľkého testu /zhrnutie učiva/ (20 bodov)

1 známka z gramatického priebežného testu: slovtvorba, cloze test, multiple choice test, čítanie s porozumením, počúvanie s porozumením (10-20 bodov podľa náročnosti)

Pri **ústnom skúšaní** sa hodnotí s ohľadom na úroveň

- obsahové zvládnutie témy
- samostatnosť a plynulosť prejavu,
- gramatická správnosť
- použitá slovná zásoba, výslovnosť, intonácia

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \underline{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}$$

súčet hodnôt váh

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Pri výslednej klasifikácii treba však zohľadniť aj systematickú a sústavnú pripravenosť žiaka na vyučovanie, jeho aktivity a výkony na hodinách.

Názov predmetu	RP – francúzsky jazyk 4. ročník, Oktáva
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia

I. Charakteristika predmetu

Francúzsky jazyk ako súčasť cudzích jazykov prispieva k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných materinským jazykom. Umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytuje aj prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia, tolerance a vytvára podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Vzhľadom na využitie jazyka v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr sa kladie dôraz na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup. Komunikácia vo francúzskom jazyku je podľa Európskeho referenčného rámca založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí.

Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzom jazyku sú dôležité pre podporu mobility v rámci Európskej únie, umožňujú plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov. Na naplnenie týchto cieľov slúži aj vyučovanie francúzskeho jazyka ako 2. cudzieho jazyka.

Označenie úrovne B2 je samostatný používateľ.

Na vyučovanie RP **francúzskeho jazyka ako 2. cudzieho jazyka** vo štvrtom ročníku štvorročného gymnázia a v ôsmom ročníku osemročného gymnázia podľa školského vzdelávacieho programu je určená **3-hodinová** dotácia

Požiadavky pre vzdelávanie vo francúzskom jazyku vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca pre jazyky, ktorý popisuje jednotlivé úrovne ovládania cudzieho jazyka podľa stupnice A1 – C2. Vzdelávanie vo francúzskom jazyku ako druhom cudzom jazyku smeruje k dosiahnutiu úrovne **B1** pre absolventa a v prípade ukončenia vzdelávania maturitnou skúškou k dosiahnutiu úrovne **B2**.

II. Ciele predmetu

Cieľom vyučovacieho predmetu francúzsky jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností;
- využívať komunikačné jazykové kompetencie tak, aby sa komunikačný zámer realizoval vymedzeným spôsobom;
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ;
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

III. Kompetencie

Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú žiakovi konať. Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiaci dokázali:

- riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhať cudzincom, ktorí sú v jeho vlastnej krajine;
- vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkovať im svoje myšlienky a pocity;
- lepšie chápať spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

Žiak dokáže:

- vedome získavať nové vedomosti a zručnosti;
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich;
- uvedomovať si stratégie učenia sa pri osvojovaní si cudzieho jazyka;
- opísať rôzne stratégie učenia sa s cieľom pochopiť ich a používať;
- chápať potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku;
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať zručnosti, prepájať ich s už osvojeným učivom, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život;
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja;
- aktívne a často využívať doteraz osvojený cudzí jazyk;
- pri samostatnom štúdiu využívať dostupné materiály;
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti;
- rozoznať základné normy správania sa a bežné spoločenské konvencie vybraných krajín, v ktorých sa hovorí daným cudzím jazykom;
- identifikovať základné kultúrne aspekty vybraných krajín cieľového jazyka a rozoznať rozdiel medzi nimi a podobnými kultúrnymi aspektami vlastnej krajiny

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa používať konkrétne jazykové prostriedky v komunikácii.

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa ruským jazykom hovorí.

Komunikačné kompetencie zahŕňajú nasledovné zložky:

- jazykové kompetencie;
- sociolingválne kompetencie;
- pragmatické kompetencie

Jazyková kompetencia

Učiaci sa na úrovni B2 má osvojené jazykové kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal používať:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu štandardných komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia);
- morfológické tvary a syntaktické modely (gramatická kompetencia);
- slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia);
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia, ortoepická a ortografická).
- vyjadriť sa jasne a bez zjavných známkov nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať;
- ovládať jazyk v dostatočnom rozsahu na to, aby mohol podať jasný opis, vyjadrovať názory a argumentovať bez nápadného hľadania slov, pričom používa zložité typy podradovacích súvetí;
- v relatívne vysokej miere ovládať gramatiku. Nerobí chyby, ktoré by viedli k nedorozumeniu;
- osvojiť si jasnú, prirodzenú výslovnosť a intonáciu;
- vytvoriť jasne zrozumiteľný súvislý písomný text, ktorý sa riadi štandardným usporiadaním a členením do odsekov;

- pomerne presne si osvojiť pravopis a interpunkciu, ktoré však môžu obsahovať znaky vplyvu materinského jazyka

Sociolingválna kompetencia

Učiaci sa na úrovni B2 má osvojené sociolingválne kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal:

- správne reagovať v rôznych spoločenských komunikačných situáciách;
- poznať bežné frazeologické spojenia, príslovia a porekadlá;
- vyjadrovať sa s istotou, zrozumiteľne a zdvorilo vo formálnych aj neformálnych funkčných štýloch, ktoré zodpovedajú danej situácii a osobám;
- pri vyjadrovaní používať širokú škálu jazykových funkcií a v ich rámci reagovať, pričom využíva vyjadrovacie prostriedky neutrálneho funkčného štýlu;
- uvedomiť si zásadné zdvorilostné normy a podľa nich sa aj správa;
- uvedomiť si najdôležitejšie rozdiely v zvyklostiach, v postojoch, hodnotách a presvedčení, ktoré sú v danom spoločenstve dominantné a sú typické pre jeho jazykové zázemie

Pragmatická kompetencia

Učiaci sa na úrovni B2 má osvojené pragmatické kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby sa dokázal:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi jazykového prejavu a zvoliť si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam;
- zasiahnúť do diskusie na známu tému, pričom používa vhodné slovné spojenia, aby sa ujal slova;
- komunikáciu začať, udržať a ukončiť ju pomocou účinného striedania sa s partnerom;
- rozvinúť zrozumiteľný opis alebo rozprávanie, pričom rozvinie hlavné kompozičné zložky a doloží ich adekvátnymi podrobnosťami a príkladmi;
- efektívne využívať rozličné spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami;
- celkom plynulo komunikovať s rodenými hovoriacimi do takej miery, že komunikácia nie je zaťažujúca pre žiadnu zo zúčastnených strán;
- spoľahlivo odovzdávať podrobné informácie

Komunikačné jazykové činnosti a stratégie – výkonový štandard

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak povinne dosiahnuť v priebehu vzdelávania.

Jazykové činnosti a stratégie sú stanovené úrovňovo a rozvíjajú sa väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Komunikačné zručnosti nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú (ide o integrované zručnosti).

1. Počúvanie s porozumením

Učiaci sa konci príslušného stupňa B2 vzdelávania dokáže:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v každodennom živote;

- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami;
- s istým úsilím pochopiť živý rozhovor medzi rodenými hovoriacimi;
- pochopiť podstatné body prednášok, rozhovorov, správ, ktoré sú obsahovo a jazykovo zložené;
- porozumieť odkazom a hláseniam na konkrétne a abstraktné témy, pokiaľ sú hovorené normálnym tempom a v spisovnom jazyku;
- porozumieť nahrávkam v spisovnom jazyku, s ktorými sa môže stretnúť v spoločenskom a akademickom živote a okrem informačného obsahu identifikovať aj názory a postoje hovoriaceho

2. Čítanie s porozumením

Učiaci sa konci príslušného stupňa B2 vzdelávania dokáže:

- získať informácie z bežných textov;
- na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty;
- vyhľadať špecifické aj detailné informácie v rôznych textoch, rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v texte s jasnou logickou štruktúrou;
- chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov;
- odhadnúť význam neznámych slov z kontextu a meniť stratégie čítania podľa typu textu a účelu čítania;
- prečítať korešpondenciu, ktorá sa vzťahuje na vlastnú oblasť záujmu a okamžite pochopiť základný význam textu;
- porozumieť článkom a správam zaoberajúcim sa aktuálnymi problémami, v ktorých pisatelia zaujímajú konkrétne postoje alebo názory;
- rozoznať hlavné závery v jasne určených argumentačných textoch, ako aj argumentačnú líniu v spracovaní prezentovanej problematiky, i keď nie vždy do podrobností

3. Písomný prejav

Učiaci sa konci príslušného stupňa B2 vzdelávania dokáže:

napísať hlavné myšlienky alebo informácie z vypočutého alebo prečítaného textu;

- zostaviť osnovu, konspekt, anotáciu textu;
- napísať krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie;
- opísať osobu, predmet, miesto, činnosť, situáciu, udalosť;
- napísať obsahovo a jazykovo náročnejší súkromný list a úradný list;
- napísať životopis;
- napísať obsahovo, jazykovo i štylisticky náročnejší slohový útvar (príbeh, rozprávanie, opis);
- napísať súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru, pocitov, s využitím argumentácie a porovnávania

4. Ústny prejav

Ústny prejav- dialóg

Učiaci sa konci príslušného stupňa B2 vzdelávania dokáže:

- reagovať v rôznych komunikačných situáciách primerane, jazykovo správne a zrozumiteľne;
- viesť, prerušiť a nadviazať rozhovor a preformulovať svoj jazykový prejav;
- správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách a v situačných dialógoch, prebrať iniciatívu počas rozhovoru (napr. zmeniť tému);

- interpretovať a odovzdávať informácie;
- podať jasný a podrobný opis toho, ako uskutočniť nejaký postup;
- vysvetliť a obhájiť svoje názory v diskusii poskytnutím dôležitých vysvetlení, dôvodov a poznámok;
- spoľahlivo porozumieť podrobným pokynom;
- jasne načrtnúť situáciu alebo problém, uvažovať o príčinách alebo následkoch a zvažovať výhody alebo nevýhody rozličných prístupov

Ústny prejav – monológ

Učiaci sa konci príslušného stupňa B2 vzdelávania dokážu:

- vyjadriť sa plynulo a správne k rôznym všeobecným témam s ohľadom na stupeň formálnosti prejavu;
- pripraviť a predniesť dlhší prejav na určitú tému aj s odborným zameraním, ak sa téma týka oblasti jeho osobného záujmu;
- jasne a podrobne opísať osoby, predmety, situácie, činnosti a udalosti;
- tvoriť príbehy (na základe obrázkov alebo osnovy);
- interpretovať a stručne zhrnúť, napr. obsah filmu, knihy a vyjadriť svoj postoj k nim;
- opísať obrázky, mapy, grafy, porovnať ich a vyjadriť svoj názor a postoj k nim;
- jasne argumentovať, argumentáciu dostatočne rozviesť a podporiť svoj názor ďalšími argumentmi a prípadnými podrobnosťami;
- predniesť oznámenia na najvšeobecnejšie témy dostatočne jasne, precízne a spontánne

IV. Kompetencie a funkcie jazyka

Sú vyjadrené v **spôsobilostiach**, ktoré súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom aj v písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikačnej situácie, a **vo funkciách**, ktoré sú chápané ako základné časti komunikácie, ktoré žiak musí ovládať, aby sa mohla komunikácia uskutočniť.

Výkonový štandard:

Žiak vie:

Spôsobilosti	Funkcie
1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Poďakovať sa a vyjadriť uznanie Rozlúčiť sa
2. Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť a trvať na niečom Začleniť informáciu Odpovedať na požiadavky
3. Vyjadriť svoj názor	Vyjadriť názor Vyjadriť súhlas Vyjadriť nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupeň istoty
4. Vyjadriť pocity	Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie

	<p>Vyjadriť smútok, sklúčenosť</p> <p>Vyjadriť súcit / sympatie</p> <p>Vyjadriť fyzickú bolesť</p> <p>Utešiť, podporiť, dodať odvahu</p>
5. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne	<p>Vyjadriť nádej</p> <p>Vyjadriť sklamanie</p> <p>Vyjadriť strach, znepokojenie, obavu</p> <p>Ubezpečiť</p> <p>Vyjadriť úľavu</p> <p>Vyjadriť spokojnosť</p> <p>Vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať si</p> <p>Zistiť spokojnosť/nespokojnosť</p>
6. Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus	<p>Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam</p> <p>Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád</p> <p>Vyjadriť, čo uprednostňujem</p>
7. Reagovať vo vyhrotenej situácii	<p>Vyjadriť svoj hnev, zlú náladu</p> <p>Reagovať na hnev, na zlú náladu niekoho iného</p>
8. Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam	<p>Vyjadriť príkaz/zákaz</p> <p>Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu</p> <p>Žiadať o povolenie a súhlas</p> <p>Dať súhlas</p> <p>Odmietnuť</p> <p>Zakázať</p> <p>Reagovať na zákaz</p> <p>Vyhrážať sa</p> <p>Sľúbiť</p>
9. Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností	<p>Obviniť (sa), priznať (sa)</p> <p>Ospravedlniť (sa)</p> <p>Odmietnuť/poprieť obvinenie</p> <p>Vyčítať/Kritizovať</p>
10. Reagovať na príbeh alebo udalosť	<p>Vyjadriť záujem o niečo</p> <p>Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva</p> <p>Vyjadriť prekvapenie</p> <p>Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo</p> <p>Vyjadriť nezáujem</p>
11. Dať ponuku a reagovať na ponuku	<p>Žiadať niekoho o niečo</p> <p>Odpovedať na žiadosť</p> <p>Navrhnuť niekomu, aby niečo urobil</p> <p>Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili</p> <p>Ponúknuť pomoc</p> <p>Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem</p> <p>Odpovedať na návrh</p>
12. Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti	<p>Varovať pred niekým / niečím</p> <p>Poradiť</p> <p>Povzbudiť</p> <p>Vyjadriť svoje želanie</p>
13. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	<p>Spomenúť si na niečo/nieкого</p> <p>Vyjadriť, že som na niečo/nieкого zabudol</p> <p>Pripomenúť niekomu niečo</p> <p>Kondolovať</p> <p>Blahoželať</p>

14. Reagovať pri prvom stretnutí	Predstaviť niekoho Predstaviť sa Reagovať na predstavenie niekoho Privítať Predniesť prípitok
15. Korešpondovať	Začať list Rozvinúť obsah listu Ukončiť list
16. Komunikovať	Začať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
17. Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu	Uviesť tému, hlavnú myšlienku Oboznámiť s obsahom a osnovou Rozviesť tému a hlavnú myšlienku Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť výklad
18. Doplniť štruktúrovanú prezentáciu	Zdôrazniť, dať do pozornosti Odbočiť od témy Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
19. Zúčastniť sa diskusie / Argumentovať	Navrhnuť novú tému/bod diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/k bodu diskusie
20. Uistiť sa, že slová / výklad / argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadat' o pomoc pri vyjadrení slova/slovného spojenia Nahradiť zabudnuté/neznáme slovo Hľadať slovo/slovné spojenie Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
21. Porozprávať príbeh	Rozprávať Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť

V. Obsah vzdelávania

Ročník: RP francúzsky jazyk – 4.ročník štvorročného gymnázia a 8. ročník osemročného gymnázia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý, Oktáva – RP	Rodina a spoločnosť	2
	Domov a bývanie	2
	Ľudské telo, starostlivosť o zdravie	2
	Doprava a cestovanie	2

Vzdelávanie	2
Človek a príroda	3
Voľný čas, záľuby a životný štýl	2
Stravovanie	2
Multikultúrna spoločnosť	3
Obliekanie a móda	2
Šport	2
Obchod a služby	2
Krajiny, mestá a miesta	4
Kultúra a umenie	3
Knihy a literatúra	4
Človek a spoločnosť	2
Komunikácia a jej formy	3
Masmédiá	2
Mládež a jej svet	2
Zamestnanie	2
Veda a technika v službách ľudstva	3
Vzory a ideály	2
Vzťahy medzi ľuďmi	2
Slovensko	3
Krajina, ktorej jazyk sa učím	2
Jazykové prostriedky	20

Výkonový štandard – spoločný pre všetky tematické celky.

Žiak vie:

- Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou
- Vypočuť si a podať informácie
- Vyjadriť názor
- Vyjadriť pocity
- Vyjadriť očakávania a reagovať na ne
- Predstaviť záľuby a vkus
- Reagovať vo vyhrotenej situácii
- Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam
- Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností
- Reagovať na príbeh alebo udalosť
- Dať ponuku a reagovať na ňu
- Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti
- Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti
- Reagovať pri prvom stretnutí
- Korešpondovať
- Komunikovať
- Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu
- Doplniť štruktúrovanú prezentáciu
- Zúčastniť sa diskusie/Argumentovať
- Uistiť sa, že slová/výklad/argument boli pochopené
- Porozprávať príbeh

Rodina a spoločnosť (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote) • členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby) • rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy) • predstavy o svojej budúcej rodine, partnerovi, bývaní, práci • rodina a spoločnosť (funkcie rodiny, rodina kedysi a dnes, generačné problémy) • aktuálne problémy modernej rodiny (monoparentálne, rozvodovosť, nízka pôrodnosť)

Domov a bývanie (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • môj domov (opis prostredia, v ktorom bývam, vybavenie miestností) • bývanie v meste a na vidieku (výhody a nevýhody) • bývanie mojich snov (vlastné predstavy o bývaní) • domov a jeho význam v živote človeka (kultúra bývania u nás a v iných krajinách) • problém bývania mladých rodín, kúpa a prenájom bytu, deti na sídliskách

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • ľudské telo • bežné a civilizačné choroby, úrazy, telesné a fyzické stavy, návšteva u lekára, v lekárni • zdravý spôsob života (správna životospráva, telesná a duševná hygiena) • zdravotnícka starostlivosť (prevencia, očkovanie) • štátne a súkromné zdravotníctvo (zdravotné poistenie, odborní lekári)

Doprava a cestovanie (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • prípravy na cestu, dôvody, cieľ a význam cestovania (za prácou, na dovolenku, služobne) • dopravné prostriedky (výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov) • individuálne a kolektívne cestovanie (spôsob a druhy dopravy, druhy ubytovania, stravovanie) • cestovanie kedysi a dnes, cestovanie v budúcnosti • možnosti cestovania do zahraničia

Vzdelávanie (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • školský systém (typy školských zariadení, skúšky, organizácia školského roka, klasifikácia, prázdniny) • vyučovanie (rozvrh hodín, predmety, prestávky, školské stravovanie, aktivity na hodine) • život žiaka (voľný čas, záľuby, mimoškolské aktivity, brigády, priatelia, vreckové) • štúdium cudzích jazykov (výmenné pobyty, stáže, jazykové kurzy, au-pair) • vzťah učiteľa k žiakovi a opačne

Človek a príroda (3)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • ročné obdobia, počasie

- príroda okolo nás – fauna (zvieratá voľne žijúce, v ZOO, domáce) a flóra
- stav životného prostredia (znečistenie zeme, vôd, ovzdušia)
- prírodné katastrofy
- ochrana životného prostredia (národné parky, chránené územia, environmentálna výchova)
- vplyv životného prostredia na život človeka (poľnohospodárstvo, zdravá výživa, agroturistika)

Voľný čas a záľuby a životný štýl (2)

Obsahový štandard

- možnosti trávenia voľného času
- organizovaný voľný čas (mimoškolské aktivity, krúžky, brigády)
- individuálne záľuby (umenie, kultúra, hudba, knihy, šport, domáce práce, príroda)
- vplyv zmien spoločnosti na trávenie voľného času (kedysi a dnes)
- trávenie voľného času rôznych vekových kategórií

Stravovanie (2)

Obsahový štandard

- jedlá a nápoje (mäso a mäsové výrobky, zelenina a ovocie, mliečne výrobky, cestoviny a múčne výrobky, alkoholické a nealkoholické nápoje)
- jedlá a nápoje počas dňa (raňajky, obed, večera)
- príprava jedál, suroviny, postup, obľúbené jedlo
- stravovacie možnosti a zariadenia (stravovanie v škole, doma, v reštaurácii)
- národné kuchyne – zvyky a špeciality (suroviny, jedlá)
- medzinárodné kuchyne (charakteristika, rozdiely, špeciality)
- zdravá kuchyňa (stravovanie detí, návyky, vegetariánstvo, diéty)
- kultúra stolovania

Multikultúrna spoločnosť (3)

Obsahový štandard

- charakteristika multikultúrnej spoločnosti, spolunažívanie ľudí rôznych národností a kultúr v jednej krajine
- zblížovanie kultúr (kontakty kedysi a dnes)
- osobné kontakty s inými kultúrami, tolerancia
- negatívne javy (rasová diskriminácia, intolerancia, vzťah k menšinám)
- sviatky - zvyky a tradície (cirkevné a štátne sviatky, folklórne tradície a slávnosti a rôzne podujatia)
- kultúrne hodnoty iných národov, spolužitie v Európe., zvyky a tradície

Obliekanie a móda (2)

Obsahový štandard

- základné druhy oblečenia, odevné doplnky, materiály a vzory
- výber oblečenia na rôzne príležitosti, starostlivosť o oblečenie
- vplyv počasia a podnebia na odievanie
- odev a doplnky na rôzne príležitosti
- módné trendy (štýly, vek, vkus, farby, mžnosti, tvorcovia, módné prehliadky)
- „Šaty robia človeka“, šaty na mieru alebo konfekcia (v obchode s odevmi, u krajčírka)

Šport (2)

Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • druhy športu (kolektívne, individuálne, letné a zimné, atraktívne športy, rekreačný a profesionálny šport, extrémne športy) • športové disciplíny • šport, ktorý ma zaujíma (aktívne, pasívne), dôvody • význam športu pre rozvoj osobnosti (fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti, charakter) • významné športové podujatia, súťaže, olympijské hry, • česťnosť športového zápolenia, negatívne javy v športe (sláva, peniaze, doping).

Obchod a služby (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • nákupné zariadenia (obchody, hypermarkety, trhoviská) • služby (pošta, banka, polícia, čerpacia stanica, hotelové a reštauračné služby, salóny krásy) • reklama a vplyv reklamy na zákazníkov • druhy a spôsoby nákupu a platenia (katalógový predaj, splátky, týždenný nákup), • zahraničné výrobky u nás, export slovenských výrobkov.

Krajiny, mestá a miesta (4)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • dôležité miesta v mojom živote (rodisko, miesto štúdií, miesto trávenia víkendov a prázdnin) • turisticky zaujímavé miesta (hrady, zámky, kúpele, jaskyne) a mestá • sprevádzanie turistov (privítanie, základné informácie o pobyte) • príprava pobytu pre cudzincov • miesto mojich snov <p>Frankofónne krajiny</p> <ul style="list-style-type: none"> • krajiny a svetadiely, frankofónne krajiny • geografický opis krajiny, kultúrne a historické pamiatky krajín a miest • zaujímavosti zo života krajiny a jej obyvateľov

Kultúra a umenie (3)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • možnosti kultúry v meste a na vidieku (múzeá, výstavy, divadlá, kiná, koncerty, cirkus, tanec) • obľúbená oblasť kultúry a umenia (žánre, známe osobnosti) • druhy umenia (literatúra, výtvarné umenie, sochárstvo, hudba, film, divadlo, folklór, tradičné remeslá) • návšteva kultúrneho podujatia (hudobné, filmové, divadelné a folklórne festivaly, atmosféra)

Knihy a literatúra (4)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • knihy, e-knihy, čítanie, výber a žánre • obľúbený autor a jeho dielo • prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa) • nositelia Nobelovej ceny za literatúru a ich diela • čitateľská kríza (príčiny, kupovanie kníh, služby knižníc, inštitútov) <p>Francúzska literatúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • stručný prehľad francúzskej literatúry, literárne obdobia, predstavitelia • prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím

Človek a spoločnosť (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • morálka (pravidlá slušného správania, etická výchova v rodine a v škole) • spoločenská etiketa (stretnutia, pozdravy a blahoželania, návštevy, čas, pohostenie, kultúrne odlišnosti) • normy a ich porušovanie (morálka a zákon, nedorozumenie a konflikt) • spoločenská udalosť – stužková slávnosť • vplyv spoločnosti na rodinu

Komunikácia a jej formy (3)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • typy a formy komunikácie (verbálna, neverbálna) • kultúra komunikácie (komunikácia v rôznych situáciách, na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách tykanie a vykanie) • písomná komunikácia formálna a neformálna (súkromná korešpondencia, žiadosť, sťažnosť) • moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet) • jazyk ako dorozumievací prostriedok (výučba svetových jazykov, rozšírenosť a využitie)

Masmédiá (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • masmédiá a ich úloha v modernej spoločnosti • typy masovokomunikačných prostriedkov, ich využitie, výhody, nevýhody • tlač (noviny, časopisy, rubriky, výber, nákup, čítanie, obľúbené články, štruktúra) • rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť) • vplyv masmédií na život jednotlivca, rodiny a spoločnosti • internet ako informačný, komunikačný prostriedok a forma zábavy, nebezpečenstvá a riziká), jeho vplyv na človeka a spoločnosť

Mládež a jej svet (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • charakteristika mladých (zovňajšok, móda, vnútorná charakteristika, typické vlastnosti, záujmy, problémy) • postavenie mladých v spoločnosti (práva a povinnosti, možnosti štúdia, práca, mladé rodiny) • vzťahy medzi rovesníkmi a generačné vzťahy (konflikty, príčiny, prejavy, dôsledky) • nezdravé javy v živote mladých (partia, násilie, gamblerstvo, drogy) • predstavy mladých o budúcnosti (očakávaná, túžby, obavy).

Zamestnanie (2)
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • pracovné činnosti a profesie, typy povolání, fyzická a duševná práca • výber profesie, voľba povolania, motivácia • trh práce, ponuka pracovných miest, žiadosť o zamestnanie, profesijný životopis, pracovný pohovor • problémy na trhu práce, nezamestnanosť, prepúšťanie, potreba skúseností • pracovné podmienky, platové ohodnotenie

- pracovné príležitosti doma a v zahraničí, pracovné podmienky (mzda, sociálna starostlivosť)
- pracovný čas a voľný čas, zdokonaľovanie práce, nové technológie
- kariéra a rodinný život, zamestnanosť žien (materská dovolenka), rekvalifikácia, dôchodcovia.

Veda a technika v službách ľudstva (3)

Obsahový štandard

- život kedysi a dnes (vedecký pokrok, výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti)
- pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky
- veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika, biológia, ...)
- zneužitie objavov človekom (zbrane, závislosti, násilie, konzumná spoločnosť, civilizačné choroby),
- človek a veda a technika v budúcnosti (nahradenie učiteľa počítačom, deti a počítače, únik mozgov).

Vzory a ideály (2)

Obsahový štandard

- pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, kritériá hodnôt, individuálne priority a hodnoty
- ideálny človek, človek, ktorého si vážim,
- skutoční a literárni hrdinovia
- pozitívne a negatívne vzory
- hrdinom sa človek nerodí, ale sa ním stáva (konanie človeka v hraničnej situácii)
- ja ako hrdina, hrdinovia okolo nás

Vzťahy medzi ľuďmi (2)

Obsahový štandard

- medziľudské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné)
- priateľstvo a láska (hodnotový systém, stretnutia, oslavy)
- spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým, bezdomovcom)
- negatívne javy (agresivita, vandlizmus, egoizmus, ľahostajnosť)
- možnosti riešenia konfliktov
- solidarita, prejavy záujmu a pomoci spoluobčanom v núdzi, sponzorstvo a sponzori (dôvody a podoby)

Slovensko (3)

Obsahový štandard

- geografické údaje
- história
- krajina a obyvatelia
- turistické miesta a kultúrne pamiatky, miesta, ktoré by som odporučil cudzincom
- zvyky, tradície, konvencie
- náš región – Orava

Slovensko a EÚ

- miesto Slovenska v zjednotenej Európe, prínos pre Slovensko
- história vzniku EÚ, hlavné inštitúcie a ich úloha, symboly
- aktuálne informácie

Krajina, jazyk ktorej sa učím (2)

Obsahový štandard

- krajina a obyvatelia, geografické údaje, história, turistické miesta a kultúrne pamiatky
- miesto, ktoré som navštívil (ktoré by som rád navštívil)
- výnimočnosť, zvyky a tradície
- o človeku v krajine, ktorej jazyk sa učím, stereotypy a predsudky
- zjednotená Európa

Jazykové prostriedky (20)

Jazykové prostriedky - morfológia

Obsahový štandard

Členy

- podstatné mená a člen
- určitý / neurčitý / elidovaný / delivý člen, stiahnutý člen s predložkou (*de, à*)
- vynechávanie člena

Jazykové prostriedky - morfológia

Obsahový štandard

Podstatné mená

- rod a číslo podstatných mien
- tvorenie ženského rodu a množného čísla
- nominalizácia – tvorenie podstatných mien príponami
- množné číslo zložených podstatných mien

Jazykové prostriedky - morfológia

Obsahový štandard

Prídavné mená

- zhoda prídavných mien
- tvorenie ženského rodu a množného čísla prídavných mien
- prídavné mená s 3 tvarmi
- stupňovanie prídavných mien (pravidelné / nepravidelné, vzostupné / zostupné)

Jazykové prostriedky – morfológia

Obsahový štandard

Zámená

- osobné zámená (nesamostatné / samostatné)
- predmetné zámená (COD / COI)
- zvrtné zámená
- zámenná príslovka (*y, en*)
- privlastňovacie zámená (nesamostatné / samostatné)
- ukazovacie zámená (nesamostatné / samostatné), príklonky *-ci / -là*
- vzťažné zámená (nesamostatné / samostatné, jednoduché / zložené tvary)
- opytovacie zámená (nesamostatné / samostatné, jednoduché / zložené tvary)
- neurčité a vymedzovacie zámená (samostatné / nesamostatné)

Jazykové prostriedky – morfológia

Obsahový štandard
Číslovky
<ul style="list-style-type: none"> • tvary základných čísloviek od 1 - 1 000 000 • tvorenie radových čísloviek • ostatné (násobné, skupinové, číselné podstatné mená, zlomky)

Jazykové prostriedky – morfológia
Obsahový štandard
Slovesá
<ul style="list-style-type: none"> • prítomný čas • časovanie pravidelných sloves 1. triedy (pravopisné zvláštnosti pri časovaní sloves I. triedy) • časovanie sloves 2. triedy • časovanie nepravidelných a zvratných sloves • neosobné slovesá • pomocné slovesá a modálne slovesá • zložený minulý čas • prídavné minulé / prídavné minulé zložené (zhoda prídavných) / prídavné prítomné • jednoduchý minulý čas / predminulý čas • jednoduchý budúci čas / predbudúci čas • minulý čas jednoduchý (Passé simple) – pasívne ovládanie • vyjadrenie blízkej minulosti / budúcnosti / priebehu deja • infinitív prítomný, infinitívne väzby • oznamovací spôsob (rod činný a trpný) • podmienovací spôsob prítomný / minulý • imperatív (pravidelné / nepravidelné slovesá) • konjunktív prítomný / minulý • prechodník prítomný / minulý

Jazykové prostriedky – morfológia
Obsahový štandard
Príslovky
<ul style="list-style-type: none"> • pôvodné / odvodené • tvorenie prísloviak • postavenie prísloviak • stupňovanie prísloviak (pravidelné / nepravidelné) • príslovky miesta, času, spôsobu, príčiny, množstva, miery, opytovacie

Jazykové prostriedky - morfológia
Obsahový štandard
Predložky
<ul style="list-style-type: none"> • vyjadrenie pádov predložkami • sťahovanie predložiek (<i>de, à</i>) s určitým členom • predložky a predložkové spojenia na situovanie v priestore, čase • predložkové väzby (s podstatným menom, prídavným menom, slovesom) • infinitívne väzby

Jazykové prostriedky – morfológia
Obsahový štandard

Spojky:

- prirad'ovacie spojky (*et, mais, ni, donc, or*)
- podrad'ovacie spojky (*parce que, quand, si, comme*)

Jazykové prostriedky – morfológia**Obsahový štandard****Častice a citoslovčia**

- význam bežných citoslovciac (*Ah ça! Ah bon! Dis donc!, Aïe! Tiens! Voyons! Zut!*)
- častice hodnotiace: *oui, non, ne...pas, peut-être*, zdôrazňujúce: *ni...ni, ne...plus, au moins*, uvádzacie slová: *voici, voilà*)

Jazykové prostriedky – syntax**Obsahový štandard****Syntax**

- slovosled jednoduchej oznamovacej vety
- opytovacie a rozkazovacie vety
- vyjadrenie záporu (*ne...pas / rien / personne / jamais / plus*)
- postavenie podstatného a prídavného mena
- postavenie predmetných zámen / dvoch zámenných predmetov vo vete
- postavenie prísloviac
- tvorenie opytovacej vety (*intonáciou / inverziou / est-ce que*)
- zdôraznenie vetných členov (*c'est...qui / c'est...que*)
- prirad'ovacie súvetia: zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, stupňovacie, dôvodové, dôsledkové (vrátane spojok)
- podrad'ovacie súvetia: s vedľajšou vetou podmetovou, prísudkovou, predmetovou (*qui / que / dont / où / le quel*) a príslovkovou (*quand / lorsque*) alebo prívlastkovou (uvedenou vzťahným zámenom)
- podmienkové súvetia (prvá, druhá a tretia podmienka)
- polovetné konštrukcie infinitívne (*être en train de / venir de / aller / commencer (se mettre) à / continuer à / finir de / avoir à, devoir, pouvoir, vouloir, savoir / faire / arriver (réussir) à / laisser + neurčitok*)
- priama a nepriama reč, nepriame otázky
- súslednosť časov (v prítomnosti / v minulosti)
- opisné tvary vyjadrujúce čas (*être en train de + neurčitok / venir de + neurčitok / être sur le point de + neurčitok / faillir + neurčitok / aller + neurčitok*), fázu deja (*commencer, se mettre à + neurčitok, continuer à + neurčitok, finir de + neurčitok*), modalitu (*avoir à, devoir, pouvoir, vouloir, savoir + neurčitok*), slovesný opis (*faire + neurčitok, arriver, réussir) à + neurčitok, laisser + neurčitok*)

VI. Metódy a formy práce**a) Motivačné:**

Motivačné vstupné: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, problém ako motivácia, brainstorming

Motivačné priebežné: motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, pochvala, povzbudenie

b) Expozičné:

Metódy priameho prenosu poznatkov:

Monologické slovné: rozprávanie, opis, výklad

Dialogické slovné.: rozhovor, beseda, brainstorming, napodobňovanie životných situácií

Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov: demonštrácia obrazu, demonštrácia filmov, nahrávky

Metódy problémové: problémové vyučovanie

Metódy samostatnej práce a audiodidaktické: samostatná práca s knihou, písanie, vypracovanie osnovy, témy, samostatné štúdium s využitím techniky

c) Fixačné metódy:

Metódy opakovania a precvičovania vedomostí, spôsobilostí : ústne opakovanie učiva, metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry

d) Klasické didakticko-diagnostické:

ústne skúšanie, písomné skúšanie

Využitie metód a foriem práce sa líši v závislosti od jednotlivých vyučovacích hodín. Využitie metódy a formy práce na konkrétnej vyučovacej hodine sú uvedené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch

VII. Učebné zdroje

Parler français? C'est facile! – konverzačná príručka

OUI! Francúzština - Nová maturita

Rôzny obrazový materiál

Doplňkové materiály

Prekladové a výkladové slovníky

Aktivity podľa SERR pre B1, B2

Vocabulaire progressif du français (niveau avancé)

CD, DVD, video a audio nahrávky

Internet (počítač, tablety)

VIII. Hodnotenie predmetu

Kritériá hodnotenia a klasifikácie žiakov vychádzajú z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Hodinová dotácia - 3 hodiny týždenne

V jednom klasifikačnom období žiak získa **minimálne 5 známok:**

2 známky zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, simulácia, opis obrázkov, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

V druhom klasifikačnom období žiak RP-4.ročníka získa **minimálne 4 známky:**

1 známka zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známky z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

Názov predmetu	RP - Nemecký jazyk 4.roč. + oktáva B2
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia

I. Charakteristika predmetu

Nemecký jazyk ako súčasť cudzích jazykov prispieva k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných materinským jazykom. Umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytuje aj prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia, tolerance a vytvára podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Vzhľadom na využitie jazyka v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr sa kladie dôraz na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnosne zameraný prístup. Komunikácia v nemeckom jazyku je podľa Európskeho referenčného rámca založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí.

Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzom jazyku sú dôležité pre podporu mobility v rámci Európskej únie, umožňujú plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov. Na naplnenie týchto cieľov slúži aj vyučovanie nemeckého jazyka ako 2. cudzieho jazyka. Označenie úrovne B2 je samostatný používateľ.

Na vyučovanie **RP nemeckého jazyka ako 2. cudzieho jazyka** v štvrtom ročníku podľa školského vzdelávacieho programu je určená **troj-hodinová dotácia**

Požiadavky pre vzdelávanie v **nemeckom jazyku** vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca pre jazyky, ktorý popisuje jednotlivé úrovne ovládania cudzieho jazyka podľa stupnice A1 – C2. Vzdelávanie v nemeckom jazyku ako druhom cudzom jazyku smeruje k dosiahnutiu úrovne **B1** pre absolventa a v prípade ukončenia vzdelávania maturitnou skúškou k dosiahnutiu úrovne **B2**.

II. Ciele predmetu

Cieľom vyučovacieho predmetu nemecký jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností;
- využívať komunikačné jazykové kompetencie tak, aby komunikačný zámer sa realizoval vymedzeným spôsobom;
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ;
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text;
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

III. Kompetencie

Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú žiakovi konať. Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiaci:

- dokázali riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhali cudzincom, ktorí sú v ich vlastnej krajine;
- dokázali si vymieňať informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkujú im svoje myšlienky a pocity;
- lepšie chápali spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

Žiak dokáže:

- vedome získavať nové vedomosti a zručnosti;
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich;
- uvedomovať si stratégie učenia sa pri osvojovaní si nemeckého jazyka;
- opísať rôzne stratégie učenia sa s cieľom pochopiť ich a používať;
- chápať potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku;
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať zručnosti, prepájať ich s už osvojeným učivom, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život;
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja;
- aktívne a často využívať doteraz osvojený cudzí jazyk;
- pri samostatnom štúdiu využívať dostupné materiály;
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti;
- rozoznať základné normy správania sa a bežné spoločenské konvencie vybraných krajín, v ktorých sa hovorí daným cudzím jazykom;
- identifikovať základné kultúrne aspekty vybraných krajín cieľového jazyka a rozoznať rozdiel medzi nimi a podobnými kultúrnymi aspektmi vlastnej krajiny.

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa používať konkrétne jazykové prostriedky v komunikácii.

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa nemeckým jazykom hovorí.

Komunikačné kompetencie zahŕňajú nasledovné zložky:

- jazykové kompetencie;
- sociolingválne kompetencie;
- pragmatické kompetencie.

Jazyková kompetencia

Žiak na úrovni B2 má osvojené jazykové kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal používať:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické tvary a syntaktické modely (gramatická kompetencia),
- slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortoepická a ortografická).

Žiak dokáže:

- vyjadriť sa jasne a bez zjavných známkov nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať;
- ovládať jazyk v dostatočnom rozsahu na to, aby mohol podať jasný opis, vyjadrovať názory a argumentovať bez nápadného hľadania slov, pričom používa zložité typy podrad'ovacích súvetí;
- v relatívne vysokej miere ovládať gramatiku. Nerobí chyby, ktoré by viedli k nedorozumeniu;
- osvojiť si jasnú, prirodzenú výslovnosť a intonáciu;
- vytvoriť jasne zrozumiteľný súvislý písomný text, ktorý sa riadi štandardným usporiadaním a členením do odsekov;
- pomerne presne si osvojiť pravopis a interpunkciu, ktoré však môžu obsahovať znaky vplyvu materinského jazyka .

Sociolingválna kompetencia

Žiak dokáže:

- správne reagovať v rôznych spoločenských komunikačných situáciách;
- poznať bežné frazeologické spojenia, príslovia a porekadlá;
- vyjadrovať sa s istotou, zrozumiteľne a zdvorilo vo formálnych aj neformálnych funkčných štýloch, ktoré zodpovedajú danej situácii a osobám;
- pri vyjadrovaní používať širokú škálu jazykových funkcií a v ich rámci reagovať, pričom využíva vyjadrovacie prostriedky neutrálneho funkčného štýlu;
- uviesť si zásadné zdvorilostné normy a podľa nich sa aj správa;
- uviesť si najdôležitejšie rozdiely v zvyklostiach, v postojoch, hodnotách a presvedčení, ktoré sú v danom spoločenstve dominantné a sú typické pre jeho jazykové zázemie .

Pragmatická kompetencia

Učiaci sa na úrovni B2 má osvojené pragmatické kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, že dokáže :

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi jazykového prejavu a zvoliť si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam;
- zasiahnuť do diskusie na známu tému, pričom používa vhodné slovné spojenia, aby sa ujal slova;
- komunikáciu začať, udržať a ukončiť ju pomocou účinného striedania sa s partnerom;
- rozvinúť zrozumiteľný opis alebo rozprávanie, pričom rozvinie hlavné kompozičné zložky a doloží ich adekvátnymi podrobnosťami a príkladmi;
- efektívne využívať rozličné spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami;
- celkom plynulo komunikovať s rodenými hovoriacimi do takej miery, že komunikácia nie je zaťažujúca pre žiadnu zo zúčastnených strán;
- spoľahlivo odovzdávať podrobné informácie .

IV. Komunikačné jazykové činnosti a stratégie – výkonový štandard

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak povinne dosiahnuť počas štúdia. Jazykové činnosti a stratégie sú stanovené úrovňovo a rozvíjajú sa väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Komunikačné zručnosti nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú (ide o integrované zručnosti).

1. Počúvanie s porozumením

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v každodennom živote;
- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami;
- s istým úsilím pochopiť živý rozhovor medzi rodenými hovoriacimi;
- pochopiť podstatné body prednášok, rozhovorov, správ, ktoré sú obsahovo a jazykovo zložené;
- porozumieť odkazom a hláseniam na konkrétne a abstraktné témy, pokiaľ sú hovorené normálnym tempom a v spisovnom jazyku;
- porozumieť nahrávkam v spisovnom jazyku, s ktorými sa môže stretnúť v spoločenskom a akademickom živote a okrem informačného obsahu identifikovať aj názory a postoje hovoriaceho .

2. Čítanie s porozumením

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- získať informácie z bežných textov;
- na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty;
- vyhľadať špecifické aj detailné informácie v rôznych textoch, rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v texte s jasnou logickou štruktúrou;
- chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov;
- odhadnúť význam neznámych slov z kontextu a meniť stratégie čítania podľa typu textu a účelu čítania;
- prečítať korešpondenciu, ktorá sa vzťahuje na vlastnú oblasť záujmu a okamžite pochopiť základný význam textu;
- porozumieť článkom a správam zaoberajúcim sa aktuálnymi problémami, v ktorých pisatelia zaujímajú konkrétne postoje alebo názory;
- rozoznať hlavné závery v jasne určených argumentačných textoch, ako aj argumentačnú líniu v spracovaní prezentovanej problematiky, i keď nie vždy do podrobností.

3. Písomný prejav

Žiak na úrovni B2 dokáže napísať jednoduchý súvislý prejav na témy z každodenného života a dokáže vyjadriť svoje postoje, pocity a dojmy. Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a stylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah a adresáta písomného prejavu, ako aj s ohľadom na slohový útvar.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- napísať hlavné myšlienky alebo informácie z vypočutého alebo prečítaného textu;
- zostaviť osnovu, konspekt, anotáciu textu;
- napísať krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie;
- opísať osobu, predmet, miesto, činnosť, situáciu, udalosť;
- napísať obsahovo a jazykovo náročnejší súkromný list a úradný list;
- napísať životopis;
- napísať obsahovo, jazykovo i stylisticky náročnejší slohový útvar (príbeh, rozprávanie, opis);
- napísať súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru, pocitov, s využitím argumentácie a porovnávania.

4. Ústny prejav

Ústny prejav – dialóg

Žiak sa vie jazykovo správne a primerane reagovať v bežných životných situáciách. Dokáže bezprostredne nadviazať rozhovor na témy z každodenného života.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- reagovať v rôznych komunikačných situáciách primerane, jazykovo správne a zrozumiteľne;
- viesť, prerušiť a nadviazať rozhovor a preformulovať svoj jazykový prejav;
- správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách a v situačných dialógoch, prebrať iniciatívu počas rozhovoru (napr. zmeniť tému);
- interpretovať a odovzdávať informácie;
- podať jasný a podrobný opis toho, ako uskutočniť nejaký postup;
- vysvetliť a obhájiť svoje názory v diskusii poskytnutím dôležitých vysvetlení, dôvodov a poznámok;
- spoľahlivo porozumieť podrobným pokynom;
- jasne načrtnúť situáciu alebo problém, uvažovať o príčinách alebo následkoch a zvažovať výhody alebo nevýhody rozličných prístupov.

Ústny prejav – monológ

Žiak vie súvisle a s využitím jednoduchších jazykových prostriedkov hovoriť o svojich skúsenostiach, pocitoch, zážitkoch. Vie odôvodniť a vysvetliť svoj názor. Dokáže porozprávať jednoduchý príbeh a prerozprávať obsah prečítaného alebo vypočítaného textu a vyjadriť svoj postoj.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- vyjadriť sa plynulo a správne k rôznym všeobecným témam s ohľadom na stupeň formálnosti prejavu;
- pripraviť a predniesť dlhší prejav na určitú tému aj s odborným zameraním, ak sa téma týka oblasti jeho osobného záujmu;
- jasne a podrobne opísať osoby, predmety, situácie, činnosti a udalosti;
- tvoriť príbehy (na základe obrázkov alebo osnovy);
- interpretovať a stručne zhrnúť, napr. obsah filmu, knihy a vyjadriť svoj postoj k nim;
- opísať obrázky, mapy, grafy, porovnať ich a vyjadriť svoj názor a postoj k nim;
- jasne argumentovať, argumentáciu dostatočne rozvíeť a podporiť svoj názor ďalšími argumentmi a prípadnými podrobnosťami;
- predniesť oznámenia na najvšeobecnejšie témy dostatočne jasne, precízne a spontánne.

V. Predmetové kompetencie

Sú vyjadrené v **spôsobilostiach**, ktoré súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom aj v písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikačnej situácie, a **vo funkciách**, ktoré sú chápané ako základné časti komunikácie, ktoré žiak musí ovládať, aby sa mohla komunikácia uskutočniť. Prehľad kompetencií a funkcií jazyka.

Spôsobilosti	Funkcie
1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Rozlúčiť sa Poďakovať a vyjadriť svoje uznanie
2. Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť (trvať na niečom) Začleniť informáciu Odpovedať na žiadosť
3. Vybrať si z ponúkaných možností	Identifikovať Opísať Potvrdiť/Odmietnuť (vyjadriť nesúhlas) Opraviť (korigovať)
4. Vyjadriť svoj názor	Vyjadriť svoj názor Vyjadriť svoj súhlas Vyjadriť svoj nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupeň istoty
5. Vyjadriť svoju vôľu	Vyjadriť svoje želania/túžby Vyjadriť svoje plány (blízke a budúce)
6. Vyjadriť svoju schopnosť	Vyjadriť vedomosti/poznatky/zistenia Vyjadriť neznalosť Vyjadriť svoju schopnosť vykonať nejakú činnosť

<p>7. Vnímať a prejavovať svoje city</p>	<p>Vyjadriť radosť z niečoho, šťastie, uspokojenie Vyjadriť smútok, sklúčenosť Vyjadriť sympatie Vyjadriť fyzickú bolesť Utešiť, podporiť, dodať odvalu</p>
<p>8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne</p>	<p>Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, obavu Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať si Zistiť spokojnosť/nespokojnosť niekoho s niekým/s niečím</p>
<p>9. Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus</p>	<p>Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád Vybrať si z ponúkaných možností najobľúbenejšiu</p>
<p>10. Reagovať vo vyhrotenej situácii</p>	<p>Vyjadriť svoj hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, na zlú náladu niekoho iného Urážať Nadávať</p>
<p>11. Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti</p>	<p>Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Získať povolenie, súhlas Dať súhlas, povoliť niečo Odmietať Zakázať Vzoprieť sa proti zákazu/Spochybníť zákaz Vyhrážať sa Sľúbiť</p>
<p>12. Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností</p>	<p>Obviniť, obviniť sa, priznať sa Ospravedlniť sa Odmietať obvinenie Vyčítať</p>
<p>13. Reagovať na príbeh alebo udalosť</p>	<p>Vyjadriť záujem o niečo Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapilo Vyjadriť nezáujem</p>
<p>14. Ponúknuť a reagovať na ponuku</p>	<p>Žiadať od niekoho niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnuť niekomu, aby niečo vykonal Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo vykonali Ponúknuť pomoc (urobiť niečo namiesto niekoho iného) Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem Odpovedať na návrh niekoho iného</p>

15. Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti	Varovať pred niekým/niečím Poradiť Dodať odvahu/ Podporiť Adresovať niekomu svoje želanie
16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	Spomenúť si na niečo/nieкого Vyjadriť, že som na niečo/nieкого zabudol Pripomenúť Kondolovať Gratulovať
17. Reagovať pri prvom stretnutí	Predstaviť nieкого Predstaviť sa Reagovať na predstavenie nieкого Privítať Predniesť prípitok
18. Korešpondovať	Korešpondovať Začať list Ukončiť list
19. Telefonovať	Začať, udržiavať a ukončiť telefonický rozhovor
20. Vymieňať si názory, komunikovať s niekým	Začať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
21. Vypracovať prezentáciu/prednášku	Uviesť tému, hlavnú myšlienku (hlavné myšlienky) Oboznámiť s obsahom/osnovou Rozviesť tému a osnovu Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť svoj výklad
22. Obohatiť/Doplniť štruktúrovanú prezentáciu/prednášku	Podčiarknuť/ dať do pozornosti Odbočiť od témy (digresia) Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
23. Zúčastniť sa na diskusii/Argumentovať	Navrhnuť novú tému/nové body diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/ k bodu diskusie
24. Uistiť sa v rozhovore, že moje slová/môj výklad/môj argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastníci komunikácie pochopili moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadať o pomoc pri vyjadrovaní ohľadom problematického slova/vyjadrenia/frázy Nahradíť zabudnuté/nepoznané slovo Hľadať slovo/vetu Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru

25. Porozprávať niečo

Rozprávať príbeh
Začať príbeh, historku, anekdotu
Zhrnúť príbeh, historku

VI. Obsah vzdelávania

Ročník: Štvrtý – RP Nemecký jazyk v štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	Rodina	2
	Kultúra a umenie	2
	Šport	3
	Bývanie	3
	Obchod a služby	2
	Starostlivosť o zdravie	3
	Cestovanie	3
	Vzdelanie	2
	Zamestnanie	3
	Vzťah medzi ľuďmi	2
	Človek a príroda	3
	Vedecko technický rozvoj	2
	Človek a spoločnosť	2
	Komunikácia a jej formy	3
	Masmédia	2
	Mládež a jej svet	2
	Stravovanie	3
	Záľuby, voľný čas	2
	Multikultúrna spoločnosť	2
	Mestá a miesta	2
	Obliekanie a móda	2
	Kniha – priateľ človeka	2
	Vzory a ideály	2
	Krajina, jazyk ktorej sa učím	2
Slovensko moja vlasť	2	
Jazykové prostriedky	22	

Výkonový štandard – spoločný pre všetky tematické celky.

Žiak vie:

- Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou
- Vypočúť si a podať informácie
- Vybrať si z ponúkaných možností
- Vyjadriť svoj názor
- Vyjadriť svoju vôľu
- Vyjadriť svoju schopnosť
- Vnímať a prejavovať svoje city
- Vyjadriť očakávania a reagovať na ne.
- Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus
- Reagovať vo vyhrotenej situácii
- Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti

- Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností
- Reagovať na príbeh alebo udalosť
- Ponúknuť a reagovať na ponuku
- Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti
- Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti
- Reagovať pri prvom stretnutí
- Korešpondovať
- Telefonovať
- Vymieňať si názory, komunikovať s niekým
- Vypracovať prezentáciu/prednášku
- Obohatiť/Doplniť štruktúrovanú prezentáciu/prednášku
- Zúčastniť sa na diskusii/Argumentovať
- Uistiť sa v rozhovore, že moje slová/môj výklad/môj argument boli pochopené
- Prerozprávať prečítaný text.

Rodina (2)

Obsahový štandard

- predstavy o svojej budúcej rodine,
- rodina a spoločnosť (funkcia rodiny, rodina kedysi a dnes, generačné problémy, problémy monoparentálnych rodín, rozvodovosť, nízka pôrodnosť)

Kultúra a umenie (2)

Obsahový štandard

- návšteva kultúrneho podujatia,
- hudobné, filmové, divadelné a folklórne festivaly, atmosféra
- ďalšie druhy umenia – folklór, maliarstvo, sochárstvo, architektúra – najznámejšie osobnosti

Šport (3)

Obsahový štandard

- významné športové podujatia, súťaže, olympijské hry,
- negatívne javy v športe (sláva, peniaze, doping)

Bývanie (3)

Obsahový štandard

- domov a jeho význam v živote človeka (kultúra bývania u nás a v iných krajinách),
- problém bývania mladých rodín, kúpa a prenájom bytu, deti na sídliskách

Obchod a služby (2)

Obsahový štandard

- druhy a spôsoby nákupu a platenia, (katalógový predaj, splátky, týždenný nákup),
- zahraničné výrobky u nás, export slovenských výrobkov

Starostlivosť o zdravie (3)

Obsahový štandard

- zdravotnícka starostlivosť, prevencia, očkovanie,
- štátne a súkromné zdravotníctvo, zdravotné poistenie, odborní lekári

Cestovanie (3)

Obsahový štandard

- cestovanie kedysi a dnes, cestovanie v budúcnosti,
- možnosti cestovania do zahraničia

Vzdelanie (2)

Obsahový štandard

- štúdium cudzích jazykov, výmenné pobyty, stáže, au – pair, jazykové kurzy,
- vzťah učiteľa k žiakovi a opačne

Zamestnanie (3)

Obsahový štandard

- pracovné príležitosti doma a v zahraničí, pracovné podmienky, mzda, sociálna starostlivosť,
- kariéra a rodinný život, zamestnanosť žien – materská dovolenka, rekvalifikácia, dôchodcovia

Vzťah medzi ľuďmi (2)

Obsahový štandard

- negatívne javy (agresivita, vandalizmus, egoizmus, ľahostajnosť),
- možnosti riešenia konfliktov

Človek a príroda (3)

Obsahový štandard

- ochrana životného prostredia (národné parky, chránené územia, enviromentálna výchova),
- vplyv životného prostredia na život človeka (poľnohospodárstvo, agroturistika, zdravá výživa)

Vedecko technický rozvoj (2)

Obsahový štandard

- zneužitie vedy a techniky (zbrane, závislosti, násilie, konzumná spoločnosť, civilizačné choroby),
- človek a veda a technika v budúcnosti (nahradenie učiteľa počítačom, deti a počítače, únik mozgov)

Človek a spoločnosť (2)

Obsahový štandard

- prejavy záujmu a pomoci spoluobčanom v núdzi, sponzorstvo a sponzori (dôvody a podoby)
- vplyv spoločnosti na rodinu

Komunikácia a jej formy (3)

Obsahový štandard

- jazyk ako dorozumievací prostriedok (výučba svetových jazykov, ich využitie, rozšírenosť a využitie cudzích jazykov)
- jazyk štandardný, slang, hovorový,

Masmédia (2)

Obsahový štandard

- vplyv masmédií na život jednotlivca, rodiny i spoločnosti,
- internet a jeho vplyv na človeka a spoločnosť

Mládež a jej svet (2)

Obsahový štandard

- nezdravé javy v živote mladých (násilie, gamblerstvo, drogy),
- predstavy mladých o budúcnosti (očakávania, túžby, obavy)

Stravovanie (3)

Obsahový štandard

- medzinárodné kuchyne (charakteristika, rozdiely, špeciality)
- zdravá kuchyňa (stravovanie detí, vegetariánstvo, návyky, diéty)

Záľuby, voľný čas (2)

Obsahový štandard

- vplyv zmien spoločnosti na trávenie voľného času kedysi a dnes,
- trávenie voľného času rôznych vekových kategórií

Multikultúrna spoločnosť (2)

Obsahový štandard

- negatívne javy (rasová diskriminácia, intolerancia, vzťah k menšinám)
- kultúrne hodnoty iných národov, spolužitie v Európe

Mestá a miesta (2)

Obsahový štandard

- miesto vhodné na oddych a miesto na spoločenské vyžitie,
- miesto mojich snov

Obliekanie a móda (2)

Obsahový štandard

- móдне trendy – farby, tvorcovia, móдне prehliadky,
- „Šaty robia človeka „, šaty na mieru alebo konfekcia (v obchode s odevmi alebo u krajčira)

Kniha – priateľ človeka (2)

Obsahový štandard

- nositelia Nobelovej ceny za literatúru a ich diela,
- kríza v čítaní beletrie (príčiny, kupovanie kníh, služby knižníc, inštitútov)

Vzory a ideály (2)

Obsahový štandard

- hrdinom sa človek nerodí ale sa ním stáva (konanie človeka v hraničnej situácii),
- ja ako hrdina

Krajina, jazyk ktorej sa učím (2)

Obsahový štandard

- stereotypy a predsudky,
- zjednotená Európa

Slovensko moja vlasť (2)

Obsahový štandard

- stereotypy a predsudky,
- miesto Slovenska v zjednotenej Európe

Jazykové prostriedky

Obsahový štandard

Morfológia

Podstatné mená

- zložené podstatné mená
- podstatné mená cudzieho pôvodu – ich rody a množné číslo

Jazykové prostriedky

Obsahový štandard

Prídavné mená

- prídavné mená prítomné vo funkcii prídavného mena a jeho skloňovanie
- prídavné mená minulé vo funkcii prídavného mena a jeho skloňovanie

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Zámená <ul style="list-style-type: none"> vzťahné zámená v genitíve a v pluráli

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Číslovky <ul style="list-style-type: none"> tvorba a tvary čísloviek pomocou koncovie „ – fach , - mal, - erlei, - tens „,

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Slovesá <ul style="list-style-type: none"> tvorba minulého a prítomného prídavného podmieňovací spôsob – plusquamperfektum predminulý čas – plusquamperfektum opisný infinitív pomocou modálneho slovesa „ sollen „ vyjadrenie pravdepodobnosti pomocou budúceho času 2

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> Príslovky Zámenné príslovky

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Predložky <ul style="list-style-type: none"> predložky s podstatnými menami, s prídavnými menami a slovesami

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Spojky: <ul style="list-style-type: none"> dvojčlenné spojky „ weder – noch „ , entweder – oder , je – desto, nicht nur – sondern auch „ časové spojky „ bevor, während, solange, nachdem podradňovacie spojky „ obwohl, damit,

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Častice <ul style="list-style-type: none"> vyjadrenie domnienky, možností pomocou častíc „ vielleicht, möglich, nämlich, wahrscheinlich

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Syntax <ul style="list-style-type: none"> • priama a nepriama reč • vedľajšie vety • rozvitý – závislý infinitív • skracovanie viet po spojke „ dass „, a damit „,

VII. Metódy a formy práce

a) Motivačné:

Motivačné vstupné: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, problém ako motivácia, brainstorming

Motivačné priebežné: motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, pochvala, povzbudenie

b) Expozičné:

Metódy priameho prenosu poznatkov:

Monologické slovné: rozprávanie, opis, výklad

Dialogické slovné.: rozhovor, beseda, brainstorming, napodobňovanie životných situácií

Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov: demonštrácia obrazu, demonštrácia filmov, nahrávky

Metódy problémové: problémové vyučovanie

Metódy samostatnej práce a audiodidaktické: samostatná práca s knihou, písanie, vypracovanie osnovy, témy, samostatné štúdium s využitím techniky

c) Fixačné metódy:

Metódy opakovania a precvičovania vedomostí, spôsobilostí : ústne opakovanie učiva, metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry

d) Klasické didakticko-diagnostické:

ústne skúšanie, písomné skúšanie

Využitie metód a foriem práce sa líši v závislosti od jednotlivých vyučovacích hodín. Využité metódy a formy práce na konkrétnej vyučovacej hodine sú uvedené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch.

VIII. Učebné zdroje

Učebnica Ja! B2

Direkt – bez obáv k novej maturite

Cvičebnica nemeckej gramatiky

Časopis Hurra a Freundschaft

Prekladové slovníky

Výkladové slovníky

Internet

IX. Hodnotenie predmetu

Kritériá hodnotenia a klasifikácie žiakov vychádzajú z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Hodinová dotácia - 3 hodiny týždenne

V jednom klasifikačnom období žiak získa **minimálne 5 známok:**

2 známky zo slovej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, simulácia, opis obrázkov, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

V druhom klasifikačnom období žiak RP-4.ročníka získa **minimálne 4 známky:**

1 známka zo slovej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známky z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

Pri **ústnom skúšaní** sa hodnotí s ohľadom na úroveň B2

- obsahové zvládnutie témy
- samostatnosť a plynulosť prejavu,
- gramatická správnosť
- použitá slovná zásoba, výslovnosť, intonácia

Písomné slohové prejavy sa hodnotia podľa nasledujúcich kritérií:

- členenie a stavba textu
- zodpovedajúci obsah a rozsah textu
- gramatická správnosť, pravopis
- slovná zásoba

Základom pre klasifikáciu bude žiakov dosiahnutý počet bodov z maximálneho počtu bodov jednotlivých hodnotených prác a odpovedí, prevedený na percentá a následne na známku podľa nasledujúcej **klasifikačnej stupnice:**

100% – 90 % = výborný

89% - 75% = chválitebný

74% - 50% = dobrý

49% - 30% = dostatočný

29% - 0% = nedostatočný

$VZ = \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots$

súčet hodnôt váh

⇒ počítame na 2 desatinné miesta: - priemer do 0,50 zaokrúhľujeme nadol

- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor

Pri výslednej klasifikácii sa zohľadňuje aj systematická a sústavná pripravenosť žiaka na vyučovanie, jeho aktivity a výkony na hodinách.

Názov predmetu	RP - Ruský jazyk 4. roč. + oktáva B2
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia

I. Charakteristika predmetu

Ruský jazyk ako súčasť cudzích jazykov prispieva k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných materinským jazykom. Umožňuje poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytuje aj prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia, tolerance a vytvára podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Vzhľadom na využitie jazyka v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr sa kladie dôraz na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup. Komunikácia v ruskom jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí.

Komunikácia a rozvoj kompetencií v cudzom jazyku sú dôležité pre podporu mobility v rámci Európskej únie, umožňujú plne využívať slobodu pracovať a študovať v niektorom z jej členských štátov. Na naplnenie týchto cieľov slúži aj vyučovanie ruského jazyka ako 2. cudzieho jazyka.

Na vyučovanie **RP ruského jazyka ako 2. cudzieho jazyka** vo štvrtom ročníku podľa školského vzdelávacieho programu je určená **trojhodinová** dotácia

Požiadavky pre vzdelávanie v **ruskom jazyku** vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca pre jazyky, ktorý popisuje jednotlivé úrovne ovládania cudzieho jazyka podľa stupnice A1 – C2. Vzdelávanie v ruskom jazyku ako druhom cudzom jazyku smeruje k dosiahnutiu úrovne B1 pre absolventa a v prípade ukončenia vzdelávania maturitnou skúškou k dosiahnutiu úrovne **B2**.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Cieľom vyučovacieho predmetu ruský jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností;
- využívať komunikačné jazykové kompetencie tak, aby komunikačný zámer sa realizoval vymedzeným spôsobom;
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ;
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text;
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

III. Kompetencie

Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú žiakovi konať. Podstatou jazykového vzdelávania je, aby žiaci:

- dokázali riešiť každodenné životné situácie v cudzej krajine a v ich riešení pomáhali cudzincom, ktorí sú v ich vlastnej krajine;
- dokázali si vymieňať informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria daným jazykom a sprostredkujú im svoje myšlienky a pocity;
- lepšie chápali spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo.

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.

Žiak dokáže:

- vedome získavať nové vedomosti a zručnosti;
- opakovať si osvojené vedomosti a dopĺňať si ich;
- uvedomovať si stratégie učenia sa pri osvojovaní si ruského jazyka;
- opísať rôzne stratégie učenia sa s cieľom pochopiť ich a používať;
- chápať potrebu vzdelávania sa v cudzom jazyku;
- dopĺňať si vedomosti a rozvíjať zručnosti, prepájať ich s už osvojeným učivom, systematizovať ich a využívať pre svoj ďalší rozvoj a reálny život;
- kriticky hodnotiť svoj pokrok, prijímať spätnú väzbu a uvedomovať si možnosti svojho rozvoja;
- aktívne a často využívať doteraz osvojený cudzí jazyk;
- pri samostatnom štúdiu využívať dostupné materiály;
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti;
- rozoznať základné normy správania sa a bežné spoločenské konvencie vybraných krajín, v ktorých sa hovorí daným cudzím jazykom;
- identifikovať základné kultúrne aspekty vybraných krajín cieľového jazyka a rozoznať rozdiel medzi nimi a podobnými kultúrnymi aspektami vlastnej krajiny.

Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie sú tie, ktoré umožňujú učiacemu sa používať konkrétne jazykové prostriedky v komunikácii.

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa ruským jazykom hovorí.

Komunikačné kompetencie zahŕňajú nasledovné zložky:

- jazykové kompetencie;
- sociolingválne kompetencie;
- pragmatické kompetencie.

Jazyková kompetencia

Žiak a úrovni B2 má osvojené jazykové kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, aby dokázal používať:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické tvary a syntaktické modely (gramatická kompetencia),
- slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortoepická a ortografická).

Žiak dokáže:

- vyjadriť sa jasne a bez zjavných známkov nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať;
- ovládať jazyk v dostatočnom rozsahu na to, aby mohol podať jasný opis, vyjadrovať názory a argumentovať bez nápadného hľadania slov, pričom používa zložité typy podradovacích súvetí;
- v relatívne vysokej miere ovládať gramatiku. Nerobí chyby, ktoré by viedli k nedorozumeniu;
- osvojiť si jasnú, prirodzenú výslovnosť a intonáciu;
- vytvoriť jasne zrozumiteľný súvislý písomný text, ktorý sa riadi štandardným usporiadaním a členením do odsekov;
- pomerne presne si osvojiť pravopis a interpunkciu, ktoré však môžu obsahovať znaky vplyvu materinského jazyka

Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- správne reagovať v rôznych spoločenských komunikačných situáciách;
- poznať bežné frazeologické spojenia, príslovia a porekadlá;
- vyjadrovať sa s istotou, zrozumiteľne a zdvorilo vo formálnych aj neformálnych funkčných štýloch, ktoré zodpovedajú danej situácii a osobám;
- pri vyjadrovaní používať širokú škálu jazykových funkcií a v ich rámci reagovať, pričom využíva vyjadrovacie prostriedky neutrálneho funkčného štýlu;
- uvedomiť si zásadné zdvorilostné normy a podľa nich sa aj správa;
- uvedomiť si najdôležitejšie rozdiely v zvyklostiach, v postojoch, hodnotách a presvedčení, ktoré sú v danom spoločenstve dominantné a sú typické pre jeho jazykové zázemie

Pragmatická kompetencia

Žiak na úrovni B2 má osvojené pragmatické kompetencie na úrovni B1 a ďalej si ich rozvíja tak, že dokáže:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi jazykového prejavu a zvoliť si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam;
- zasiahnúť do diskusie na známu tému, pričom používa vhodné slovné spojenia, aby sa ujal slova;
- komunikáciu začať, udržať a ukončiť ju pomocou účinného striedania sa s partnerom;
- rozvinúť zrozumiteľný opis alebo rozprávanie, pričom rozvinie hlavné kompozičné zložky a doloží ich adekvátnymi podrobnosťami a príkladmi;
- efektívne využívať rozličné spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami;
- celkom plynulo komunikovať s rodenými hovoriacimi do takej miery, že komunikácia nie je zaťažujúca pre žiadnu zo zúčastnených strán;
- spoľahlivo odovzdávať podrobné informácie

IV. Komunikačné jazykové činnosti a stratégie – výkonový štandard

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak povinne dosiahnuť počas štúdia. Jazykové činnosti a stratégie sú stanovené úrovňovo a rozvíjajú sa väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Komunikačné zručnosti nemožno chápať izolovane, pretože sa navzájom prelínajú a dopĺňajú (ide o integrované zručnosti).

1. Počúvanie s porozumením

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa stretáva v každodennom živote;
- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami;
- s istým úsilím pochopiť živý rozhovor medzi rodenými hovoriacimi;
- pochopiť podstatné body prednášok, rozhovorov, správ, ktoré sú obsahovo a jazykovo zložité;
- porozumieť odkazom a hláseniam na konkrétne a abstraktné témy, pokiaľ sú hovorené normálnym tempom a v spisovnom jazyku;

- porozumieť nahrávkam v spisovnom jazyku, s ktorými sa môže stretnúť v spoločenskom a akademickom živote a okrem informačného obsahu identifikovať aj názory a postoje hovoriaceho

2. Čítanie s porozumením

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- získať informácie z bežných textov;
- na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty;
- vyhľadať špecifické aj detailné informácie v rôznych textoch, rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v texte s jasnou logickou štruktúrou;
- chápať logickú štruktúru textu na základe jeho obsahu, ale aj lexikálnych a gramatických prostriedkov;
- odhadnúť význam neznámych slov z kontextu a meniť stratégie čítania podľa typu textu a účelu čítania;
- prečítať korešpondenciu, ktorá sa vzťahuje na vlastnú oblasť záujmu a okamžite pochopiť základný význam textu;
- porozumieť článkom a správam zaoberajúcim sa aktuálnymi problémami, v ktorých pisatelia zaujímajú konkrétne postoje alebo názory;
- rozoznať hlavné závery v jasne určených argumentačných textoch, ako aj argumentačnú líniu v spracovaní prezentovanej problematiky, i keď nie vždy do podrobností

3. Písomný prejav

Žiak na úrovni B2 dokáže napísať jednoduchý súvislý prejav na témy z každodenného života a dokáže vyjadriť svoje postoje, pocity a dojmy. Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a štylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah a adresáta písomného prejavu, ako aj s ohľadom na slohový útvar.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- napísať hlavné myšlienky alebo informácie z vypočutého alebo prečítaného textu;
- zostaviť osnovu, konspekt, anotáciu textu;
- napísať krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie;
- opísať osobu, predmet, miesto, činnosť, situáciu, udalosť;
- napísať obsahovo a jazykovo náročnejší súkromný list a úradný list;
- napísať životopis;
- napísať obsahovo, jazykovo i štylisticky náročnejší slohový útvar (príbeh, rozprávanie, opis);
- napísať súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru, pocitov, s využitím argumentácie a porovnávania.

4. Ústny prejav

Ústny prejav – dialóg

Žiak sa vie jazykovo správne a primerane reagovať v bežných životných situáciách. Dokáže bezprostredne nadviazať rozhovor na témy z každodenného života.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- reagovať v rôznych komunikačných situáciách primerane, jazykovo správne a zrozumiteľne;
- viesť, prerušiť a nadviazať rozhovor a preformulovať svoj jazykový prejav;
- správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách a v situačných dialógoch, prebrať iniciatívu počas rozhovoru (napr. zmeniť tému);
- interpretovať a odovzdávať informácie;
- podať jasný a podrobný opis toho, ako uskutočniť nejaký postup;

- vysvetliť a obhájiť svoje názory v diskusii poskytnutím dôležitých vysvetlení, dôvodov a poznámok;
- spoľahlivo porozumieť podrobným pokynom;
- jasne načrtnúť situáciu alebo problém, uvažovať o príčinách alebo následkoch a zvažovať výhody alebo nevýhody rozličných prístupov

Ústny prejav – monológ

Žiak vie súvisle a s využitím jednoduchších jazykových prostriedkov hovoriť o svojich skúsenostiach, pocitoch, zážitkoch. Vie odôvodniť a vysvetliť svoj názor. Dokáže porozprávať jednoduchý príbeh a prerozprávať obsah prečítaného alebo vypočutého textu a vyjadriť svoj postoj.

Žiak na konci príslušného stupňa vzdelávania dokáže:

- vyjadriť sa plynulo a správne k rôznym všeobecným témam s ohľadom na stupeň formálnosti prejavu;
- pripraviť a predniesť dlhší prejav na určitú tému aj s odborným zameraním, ak sa téma týka oblasti jeho osobného záujmu;
- jasne a podrobne opísať osoby, predmety, situácie, činnosti a udalosti;
- tvoriť príbehy (na základe obrázkov alebo osnovy);
- interpretovať a stručne zhrnúť, napr. obsah filmu, knihy a vyjadriť svoj postoj k nim;
- opísať obrázky, mapy, grafy, porovnať ich a vyjadria svoj názor a postoj k nim;
- jasne argumentovať, argumentáciu dostatočne rozviesť a podporiť svoj názor ďalšími argumentmi a prípadnými podrobnosťami;
- predniesť oznámenia na najvšeobecnejšie témy dostatočne jasne, precízne a spontánne

V. Predmetové kompetencie

Sú vyjadrené v **spôsobilostiach**, ktoré súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom aj v písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikačnej situácie, a **vo funkciách**, ktoré sú chápané ako základné časti komunikácie, ktoré žiak musí ovládať, aby sa mohla komunikácia uskutočniť. Prehľad kompetencií a funkcií jazyka.

Spôsobilosti	Funkcie
1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Rozlúčiť sa Poďakovať a vyjadriť svoje uznanie
2. Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť (trvať na niečom) Začleniť informáciu Odpovedať na žiadosť
3. Vybrať si z ponúkaných možností	Identifikovať Opísať Potvrdiť/Odmietnuť (vyjadriť nesúhlas) Opraviť (korigovať)
4. Vyjadriť svoj názor	Vyjadriť svoj názor Vyjadriť svoj súhlas Vyjadriť svoj nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupeň istoty

5. Vyjadriť svoju vôľu	Vyjadriť svoje želania/túžby Vyjadriť svoje plány (blízke a budúce)
6. Vyjadriť svoju schopnosť	Vyjadriť vedomosti/poznatky/zistenia Vyjadriť neznalosť Vyjadriť svoju schopnosť vykonať nejakú činnosť
7. Vnímať a prejavovať svoje city	Vyjadriť radosť z niečoho, šťastie, uspokojenie Vyjadriť smútok, sklúčenosť Vyjadriť sympatie Vyjadriť fyzickú bolesť Utešiť, podporiť, dodať odvalu
8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne	Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, obavu Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, post'ažovať si Zistiť spokojnosť/nespokojnosť niekoho s niekým/s niečím
9. Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus	Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád Vybrať si z ponúkaných možností najobľúbenejšiu
10. Reagovať vo vyhrotenej situácii	Vyjadriť svoj hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, na zlú náladu niekoho iného Urážať Nadávať
11. Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti	Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Získať povolenie, súhlas Dať súhlas, povoliť niečo Odmietnuť Zakázať Vzoprieť sa proti zakazu/Spochybníť zákaz Vyhrážať sa Sľúbiť
12. Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností	Obviniť, obviniť sa, priznať sa Ospravedlniť sa Odmietnuť obvinenie Vyčítať
13. Reagovať na príbeh alebo udalosť	Vyjadriť záujem o niečo Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapilo Vyjadriť nezáujem
14. Ponúknuť a reagovať na ponuku	Žiadať od niekoho niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnuť niekomu, aby niečo vykonal Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne

	<p>niečo vykonali</p> <p>Ponúknuť pomoc (urobiť niečo namiesto niekoho iného)</p> <p>Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem</p> <p>Odpovedať na návrh niekoho iného</p>
15. Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti	<p>Varovať pred niekým/niečím</p> <p>Poradiť</p> <p>Dodať odvahu/ Podporiť</p> <p>Adresovať niekomu svoje želanie</p>
16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	<p>Spomenúť si na niečo/niekoho</p> <p>Vyjadriť, že som na niečo/niekoho zabudol</p> <p>Pripomenúť</p> <p>Kondolovať</p> <p>Gratulovať</p>
17. Reagovať pri prvom stretnutí	<p>Predstaviť niekoho</p> <p>Predstaviť sa</p> <p>Reagovať na predstavenie niekoho</p> <p>Privítať</p> <p>Predniesť prípitok</p>
18. Korešpondovať	<p>Korešpondovať</p> <p>Začať list</p> <p>Ukončiť list</p>
19. Telefonovať	<p>Začať, udržiavať a ukončiť telefonický rozhovor</p>
20. Vymieňať si názory, komunikovať s niekým	<p>Začať rozhovor</p> <p>Ujať sa slova v rozhovore</p> <p>Vypýtať si slovo</p> <p>Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili</p> <p>Zabrániť niekomu v rozhovore</p>
21. Vypracovať prezentáciu/prednášku	<p>Uviesť tému, hlavnú myšlienku (hlavné myšlienky)</p> <p>Oboznámiť s obsahom/osnovou</p> <p>Rozviesť tému a osnovu</p> <p>Prejsť z jedného bodu na iný</p> <p>Ukončiť svoj výklad</p>
22. Obohatiť/Doplniť štruktúrovanú prezentáciu/prednášku	<p>Podčiarknuť/ dať do pozornosti</p> <p>Odbočiť od témy (digresia)</p> <p>Vrátiť sa k pôvodnej téme</p> <p>Uviesť príklad</p> <p>Citovať</p> <p>Parafrázovať</p>
23. Zúčastniť sa na diskusii/Argumentovať	<p>Navrhnuť novú tému/nové body diskusie</p> <p>Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie</p> <p>Vrátiť sa k téme/ k bodu diskusie</p>
24. Uistiť sa v rozhovore, že moje slová/môj výklad/môj argument boli pochopené	<p>Uistiť sa, že účastníci komunikácie pochopili moje vyjadrenia</p> <p>Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané</p> <p>Požiadat' o pomoc pri vyjadrovaní</p> <p>ohľadom problematickeho slova/vyjadrenia/frázy</p> <p>Nahradiť zabudnuté/nepoznané slovo</p>

	Hľadať slovo/vetu Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
25. Porozprávať niečo	Rozprávať príbeh Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť príbeh, historku

VI. Obsah vzdelávania

Ročník: Štvrtý – RP Ruský jazyk v štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
ŠTVRTÝ	Rodina	2
	Šport	2
	Náš domov	2
	Obchod a služby	2
	Ľudské telo, starostlivosť o	3
	Človek na cestách	2
	Vzdelávanie a práca	2
	Profesia a pracovný život	3
	Vzťah medzi ľuďmi	2
	Človek a príroda	2
	Veda a technika v službách	2
	Človek a spoločnosť	2
	Komunikácia a jej formy	2
	Masmédia	2
	MLádež a jej svet	2
	Výživa a zdravie	3
	Záľuby, voľný čas	3
	Uprostred multikult. spoločnosti	2
	Obliekanie a móda	2
	Knihy a literatúra	3
	Vzory a ideály	2
Krajina, jazyk ktorej sa učím	2	
Slovensko moja vlasť	3	
Jazykové prostriedky	27	

Výkonový štandard – spoločný pre všetky tematické celky.

Žiak vie:

- Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou
- Vypočúť si a podať informácie
- Vybrať si z ponúkaných možností
- Vyjadriť svoj názor
- Vyjadriť svoju vôľu
- Vyjadriť svoju schopnosť
- Vnímať a prejavovať svoje city
- Vyjadriť očakávania a reagovať na ne.
- Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus
- Reagovať vo vyhrotenej situácii
- Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti

- Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností
- Reagovať na príbeh alebo udalosť
- Ponúknuť a reagovať na ponuku
- Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti
- Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti
- Reagovať pri prvom stretnutí
- Korešpondovať
- Telefonovať
- Vymieňať si názory, komunikovať s niekým
- Vypracovať prezentáciu/prednášku
- Obohatiť/Doplniť štruktúrovanú prezentáciu/prednášku
- Zúčastniť sa na diskusii/Argumentovať
- Uistiť sa v rozhovore, že moje slová/môj výklad/môj argument boli pochopené
- Prerozprávať prečítaný text.

Rodina (2)

Obsahový štandard

- životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote),
- členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby),
- rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy).
- Tlačivá/dokumenty
- Vzťahy medzi ľuďmi Náboženstvo

Šport nám, my športu (2)

Obsahový štandard

- Druhy športu: zimné a letné, individuálne a kolektívne
- Športové disciplíny
- Význam športu pre rozvoj osobnosti
- Nové smerovania v športe
- Čestnosť športového zápolenia

Náš domov (2)

Obsahový štandard

- Môj dom/byt
- Zariadenie bytu
- Domov a jeho okolie
- Bývanie v meste a na dedine
- Spoločnosť a životné prostredie
- Spoločnosť a jej životný štýl

Obchod a služby (2)

Obsahový štandard

- Nákupné zariadenia
- Pošta a telekomunikácie
- Nakupovanie a platby
- Hotelové a reštauračné služby
- Centrá krásy a zdravia
- Kultúra nakupovania a služieb

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie (3)

Obsahový štandard

- Ľudské telo
- Fyzické charakteristiky
- Charakterové vlastnosti človeka
- Choroby a nehody
- Hygiena a starostlivosť o telo
- Zdravý spôsob života
- Nemocnica a klinika, lekáreň a lieky, poistenie

Človek na cestách (2)

Obsahový štandard

- Dopravné prostriedky
- Osobná doprava
- Príprava na cestu a cestovanie
- Turistika a cestovný ruch
- Problémy cestných, železničných a leteckých sietí

Vzdelávanie a práca (2)

Obsahový štandard

- Škola a jej zariadenie
- Učebné predmety
- Pracovné činnosti a profesie
- Školský systém
- Celoživotné vzdelávanie
- Pracovné podmienky

Profesia a pracovný život (3)

Obsahový štandard

- Výber profesie
- Zamestnania
- Pracovné pomery a kariéra
- Platové ohodnotenie
- Nezamestnanosť

Vzťah medzi ľuďmi (2)

Obsahový štandard

- medziľudské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné),
- priateľstvo a láska (hodnotový systém, postoje, stretnutia, oslavy),
- spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým a bezdomovcom).

Človek a príroda (2)

Obsahový štandard

- Zvieratá/fauna
- Počasie
- Rastliny/flóra
- Klíma
- Človek a jeho životné prostredie
- Príroda okolo nás – ochrana životného prostredia .

Veda a technika v službách ľudstva (2)

Obsahový štandard

- život kedysi a dnes (výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti),
- pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky,
- veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika, ...).
- Technické vynálezy
- Vedecký pokrok

Človek a spoločnosť (2)

Obsahový štandard

- Jazyk ako dorozumievací prostriedok
- Formy komunikácie
- Kultúra komunikácie

Komunikácia a jej formy (2)

Obsahový štandard

- typy komunikácie a jej význam (verbálna, neverbálna),
- komunikácia v rôznych situáciách (na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách),
- moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet).

Masmédia (2)

Obsahový štandard

- typy masovokomunikačných prostriedkov (ich využitie, výhody, nevýhody),
- tlač (noviny, časopisy, rubriky) - výber, nákup, čítanie – obľúbené články,
- rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť).

Mládež a jej svet (2)

Obsahový štandard

- Aktivity mládeže
- Vzťahy medzi rovesníkmi
- Generačné vzťahy

- Predstavy mládeže o svete
- Konflikty predstáv a reality

Výživa a zdravie (3)

Obsahový štandard

- Mäso a mäsové výrobky
- Zelenina a ovocie
- Nápoje
- Mliečne výrobky
- Cestoviny a múčne výrobky
- Stravovacie návyky
- Stravovacie zariadenia
- Príprava jedál Kultúra stolovania
- Zdravá výživa
- Slovenská a ruská kuchyňa v dialógu kultúr

Záľuby, voľný čas (3)

Obsahový štandard

- Záľuby
- Literatúra, divadlo a film
- Rozhlas, televízia a internet
- Výstavy a veľtrhy

Uprostred multikultúrnej spoločnosti (2)

Obsahový štandard

- Cudzie jazyky
- Rodinné sviatky
- Štátne a cirkevné sviatky
- Zvyky a tradície v rôznych krajinách
- Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

Odievanie a móda (2)

Obsahový štandard

- Základné druhy oblečenia
- Odevné doplnky
- Výber oblečenia na rôzne príležitosti
- Druhy a vzory odevných materiálov
- Móda a jej trendy

Knihy a literatúra (3)

Obsahový štandard

- knihy - výber, čítanie,
- obľúbený autor a žánre,
- prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa).

Vzory a ideály (2)

Obsahový štandard

- Človek, jeho vzory a ideály
- Pozitívne a negatívne vzory
- Individuálne priority a hodnoty

Krajina, jazyk ktorej sa učím (2)

Obsahový štandard

- Geografické údaje
- História
- Turistické miesta a kultúrne pamiatky
- Zvyky a tradície
- O človeku v krajine, ktorej jazyk sa učím

Slovensko moja vlasť (3)

Obsahový štandard

- Geografické údaje
- História
- Turistické miesta a kultúrne pamiatky
- Zvyky a tradície

Jazykové prostriedky (27)

Obsahový štandard

Morfológia

Podstatné mená

- skloňovanie podstat. mien podľa tvrdých a mäkkých skloňovacích vzorov,
- skloňovanie podstat. mien neproduktívneho typu (brat, drug, syn, puť, mať, doč, imia, vremia ...),
- pád množ. čísla frekventovaných podstatných mien s koncovkou -a/-ja (adresa, berega, učitelia, pojezda ...),
- predložkové väzby podstatných mien,

Jazykové prostriedky

Obsahový štandard

Prídavné mená

- skloňovanie prídavných mien a spodstatných prídavných mien podľa tvrdého a mäkkého skloňovacieho vzoru,
- jednoduchý a opisný tvar 2. stupňa prídavných mien,
- opisný tvar 3. stupňa prídavných mien,
- krátke tvary prídavných mien,
- tvary prívlastňovacích prídavných mien (otcov, mamin)

Jazykové prostriedky

Obsahový štandard

Zámená

- skloňovanie osobných a prívastňovacích zámen,
- používanie opytovacích a vzťahných zámen (kto, što, kakoj, kotoryj),
- správne používanie ukazovacích zámen (etot, tot, takoj).

Jazykové prostriedky**Obsahový štandard****Číslovky**

- tvary základných čísloviek od 1 - 1 000 000,
- tvary radových čísloviek a skloňovanie
- väzby základných čísloviek s počítaným predmetom (podstatným menom),
- tvorba a používanie čísloviek v dátumoch a letopočtoch,
- vyjadrovanie rozdielu hodnôt (staršie na 5 let, vyše na 2 metra),
- vyjadrovanie približnosti (let 30, časov v šest'),
- vyjadrovanie času (polovina piatovo, bez desiati vosem ...)

Jazykové prostriedky**Obsahový štandard****Slovesá**

- Časovanie slovíes s príponou -ova-, -eva- (tancevať, risovať),
- časovanie slovíes so zmenou kmeňovejšpoluhlásky (pisať ...),
- časovanie neproduktívnych slovíes (byť, piť, jesť, dať, davať, jesť, jechať, žiť, idti, otkryť,
- modálne slovesá (moč, choteť...),
- transformovanie viet s prídastiami a prechodníkmi na podrad'ovacie súvetia.

Jazykové prostriedky**Obsahový štandard**

- **Príslovky**
- tvorba prísloviiek odvodzovaním od prídavných mien, podstatných mien, zámen, čísloviek
- tvorba a používanie záporných prísloviiek s časticou *ni-*,
- tvorba a používanie opisného tvaru 2. stupňa prísloviiek

Jazykové prostriedky**Obsahový štandard****Predložky**

- predložky s podstatnými menami a zámenami, predložkovými väzbami vyjadrovanie predmetových a príslovkových vzťahov,
- význam predložiek *s, iz, o, ob, u, na, v, za, nad, pod, pered, po, do, vokrug, ot, posle, dl'a, v tečenije, krome*

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Spojky: <ul style="list-style-type: none"> • prirad'ovacie spojky: i, ni-ni, ne toľko-no i, no, a, vsio-taki, odnako, ili, ili-ili,to-to, potomu, poetomu, • podrad'ovacie spojky: čo, čto by, kogda, jesli, choťa, potomu čo.

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Častice <ul style="list-style-type: none"> • správne používať častice: ne, ni, li, že, by, to, ješčo, razve a poznať ich význam

Jazykové prostriedky
Obsahový štandard
Syntax <ul style="list-style-type: none"> • oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie vety • úplný, čiastočný a zosilnený zápor vo vete (net, ne, ni), • mať/nemať v rôznych významoch (mať možnosť, mať rád ...), • prirad'ovacie a podrad'ovacie súvetia, • priama a nepriama reč • frazeologizmy • používanie častice li, • rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými slovesami bez predložky: želať,prosiť, dobyťsja (čego?), pozdravľať, blagodariť, zabyť, prostiť (kogo?), boleť (čem?, za kogo?),vladeť, uvlekaťsja (čem?) ..., • rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými slovesami s predložkou: igrat' v(čto?), • rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými podstatnými menami bez predložky:pamjatnik (komu?). Používanie súvetí s vedľajšou vetou v doplnku.

VII. Metódy a formy práce

a) Motivačné:

Motivačné vstupné: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, problém ako motivácia, brainstorming

Motivačné priebežné: motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, pochvala, povzbudenie

b) Expozičné:

Metódy priameho prenosu poznatkov:

Monologické slovné: rozprávanie, opis, výklad

Dialogické slovné.: rozhovor, beseda, brainstorming, napodobňovanie životných situácií

Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov: demonštrácia obrazu, demonštrácia filmov, nahrávky

Metódy problémové: problémové vyučovanie

Metódy samostatnej práce a audiodidaktické: samostatná práca s knihou, písanie, vypracovanie osnovy, témy, samostatné štúdium s využitím techniky

c) Fixačné metódy:

Metódy opakovania a precvičovania vedomostí, spôsobilostí : ústne opakovanie učiva, metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry

d) Klasické didakticko-diagnostické:

ústne skúšanie, písomné skúšanie

Využitie metód a foriem práce sa líši v závislosti od jednotlivých vyučovacích hodín. Využité metódy a formy práce na konkrétnej vyučovacej hodine sú uvedené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch.

VIII. Učebné zdroje

Встречи с Россией, Ruský jazyk pre 3.-4.ročník stredných škôl
Prekladové slovníky
Výkladové slovníky
Príručná gramatika Ruského jazyka
Internet
Ruština – maturitná príprava
Ruština otázky a odpovede

IX. Hodnotenie predmetu

Kritériá hodnotenia a klasifikácie žiakov vychádzajú z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Hodinová dotácia - 3 hodiny týždenne

V jednom klasifikačnom období žiak získa **minimálne 5 známok:**

2 známky zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, simulácia, opis obrázkov, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

V druhom klasifikačnom období žiak RP-4.ročníka získa **minimálne 4 známky:**

1 známka zo slovnej zásoby – písomnou alebo ústnou formou (váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známky z ústnej odpovede (konverzácia, reprodukcia, rozprávanie, dialóg – váha 1, 2 podľa náročnosti)

1 známka zo slohovej písomnej práce (váha 2)

1 známka z gramatického priebežného testu (váha 1, 2 podľa náročnosti)

Pri **ústnom skúšaní** sa hodnotí s ohľadom na úroveň B2

- obsahové zvládnutie témy
- samostatnosť a plynulosť prejavu,
- gramatická správnosť
- použitá slovná zásoba, výslovnosť, intonácia

Písomné slohové prejavy sa hodnotia podľa nasledujúcich kritérií:

- členenie a stavba textu
- zodpovedajúci obsah a rozsah textu
- gramatická správnosť, pravopis
- slovná zásoba

Názov predmetu	Občianska náuka – rozširujúci predmet
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktov tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaní si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutí základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaniu vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaniu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

III. Predmetové kompetencie

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý/Oktáva	1. Filozofia	28
	2. Psychológia	10
	3. Sociológia	5
	4. Politológia	12
	5. Právo	9
	6. Ekonomika a ekonomika	11
	7. Trh práce	2
	8. Religiozita	3

Filozofia (28)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uviesť rozdielne znaky filozofie a mýtu • nájsť v texte znaky mytologického a filozofického uvažovania • vymenovať individuálne aj spoločenské predpoklady vzniku filozofie • uviesť rozlišovacie znaky, ktoré odlišujú filozofické otázky od bežných otázok • na základe filozofického textu sformulovať otázku, ktorú tento text rieši • sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu a postaviť vlastnú otázku, na základe inšpirácie filozofickým textom • vymenovať základné a vedľajšie filozofické disciplíny • popísať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín • porovnať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín • uviesť vzťah medzi filozofiou a špeciálnymi vedami • uviesť rozlišovacie znaky medzi scientisticky a iracionálne orientovanými filozofickými smermi • uviesť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, ideológie • identifikovať prvky filozofickej reflexie, vedeckého vyjadrovania, náboženského presvedčenia, • umeleckej tvorby a prípadných ideologizmov v textoch, ktoré obsahujú viacero týchto zložiek. • vysvetliť príčinu hľadania spoločného počiatku všetkých vecí 	<ul style="list-style-type: none"> • Filozofia a mýtus • Filozofia, mýtus, pojem, pojmové myslenie, obrazné myslenie, predstava • Predpoklady vzniku filozofie. Filozofické otázky a zdroje filozofických úvah • Údiv, pochybnosť, agnosticizmus, skepticizmus, hraničná situácia, kritické myslenie • Základné a vedľajšie filozofické disciplíny • Ontológia, gnozeológia, logika, etika, filozofická antropológia, filozofia dejín, sociálna filozofia, politická filozofia, filozofia prírody, filozofia práva • Vzťah filozofie, vedy, náboženstva, umenia • Scientizmus, eklekticizmus, iracionalizmus, teológia, teizmus, deizmus, panteizmus • Filozofia v starovekom Grécku Rané obdobie • Arche, logos, Milét'ania, Pytagorovci, • Parmenides, Zenón z Eley • Zmena a trvanie, dialektika, oheň, logos • Zmena a trvanie, apórie, bytie, ontológia • Empedokles, Anaxagoras, atomisti • Živly, nenávisť, láska, nús, korene vecí, atómy, determinizmus, pluralizmus, materializmus • Sofisti • Protagoras, Gorgias, Antropologický obrat, logika, gnozeologický, etický relativizmus, pravda. Mienka, zdanie

<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať prvé filozofické predstavy o pralátke sveta • porovnať jednotlivé pralátky • vysvetliť Parmenidovu nemožnosť nebytia, • určiť kritéria rozlišovania medzi pravým a nepravým bytím (skutočnosťou a zdaním) • vysvetliť Zenónove apórie ako dôkaz o nemožnosti neustálych zmien a pohybu • interpretovať Herakleitove vysvetlenie podstaty sveta • porovnať Parmenidovu a Herakleitovu náuku charakterizujúcu podstatu sveta • vysvetliť Herakleitov dialektický spôsob myslenia • určiť jednotlivé Herakleitove a Parmenidove prvky vo filozofii prvky vo filozofii Empedokla a Anaxagorasa • charakterizovať prvú atomistov ako prvých materialistov • charakterizovať spoločenskú situáciu, ktorá vyprofilovala sofistov • vysvetliť podstatu „pravdy“ v ponímaní sofistov • popísať spôsob odhaľovania pravdy na základe eristickej metódy • posúdiť, kam môžu siahať hranice dôsledne uplatňovaného relativizmu v poznaní • popísať Sokratovkú metódu poznania • vysvetliť Sokratovskú iróniu • porovnať pravé a nepravé bytie • na základe analýzy textu vysvetliť podstatu Platónovej dualistickej ontológie • vysvetliť predmet skúmania metafyziky • vymenovať oblasti záujmu Aristotela • interpretovať Aristotelovo ponímanie kategórií ako ontologických jednotiek • porovnať podstatu vecí u Platóna a Aristotela. • interpretovať Aristotelove názory na spoločnosť a štát • popísať Aristotelovu kozmológiu • vymenovať jednotlivé filozofické smery poklasického obdobia • poukázať na spoločné prvky nachádzajúce sa vo filozofii klasického a poklasického obdobia • navzájom porovnať jednotlivé smery • popísať dôsledok šírenia kresťanstva na filozofické myslenie • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu stredovekej filozofie • vysvetliť vzťah medzi teológiou a filozofiou vo filozofickom myslení v období stredoveku • vymenovať dve základné obdobia 	<ul style="list-style-type: none"> • Klasické obdobia gréckej filozofie, Sokrates, maieutika, dialogická metóda, hľadanie pravdy • Klasické obdobia gréckej filozofie • Platón • Dualistická ontológia, idea, vzory, odrazy, idealizmus • Aristoteles, logika, metafyzika, fyzika, kozmológia, politika • Poklasické obdobia gréckej filozofie • Stoici, skeptici, epikurejci, novoplatonici • Úvod do stredovekej filozofie • Kresťanstvo, filozofia, múdrosť, viera, zjavené náboženstvo, univerzity • Patristika – jej najvýznamnejší predstavitelia • Tertulianus, Origenes, Aurelius Augustinus • Augustín, pravda, iluminácia, idea, Boh • Scholastika • Arabská židovská filozofia • Spor o univerzálie • Avicenna, Averroes, Maimonides • Učenie Tomáša Akvinského • Metafyziky, teológia, filozofia, odkazy na Božiu existenciu • Filozofia humanizmu a renesancie • Mikuláš Kuzanský, Giordano Bruno, novoveká prírodoveda, morálka a etika, štát a právo • Dejiny novovekej F • Predstavitelia empirizmu • Bacon, idoly, indukcia • Predstavitelia empirizmu, Lock, kvality, idey, tabula rasa • Predstavitelia empirizmu • Berkeley, Hume, solipsizmus, • Predstavitelia racionalizmu • Descartes, metodická skepsa, dualizmus, dedukcia, Leibniz, Spinoza, dualizmus, monizmus, pravdy faktu, pravdy rozumu, intuícia • Osvietenstvo – encyklopedisti, Voltaire, Montesquieu, Diderot, Rousseau • Osvietenstvo – mechanistickí materialisti, La Mettrie, Holbach, • Helvétius • Nemecká klasická filozofia – Imanuel Kant • Poznanie pred poznaním, transcendentálny, kopernikovský obrat, kategorický imperatív, kritika čistého
--	---

<p>stredovekej filozofie</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu patristiky • vysvetliť vzťah filozofie a teológie u jednotlivých predstaviteľov • vysvetliť cestu poznania podľa Augustína a vyvodiť z nej dôsledky • nájsť spoločné prelinajúce sa prvky vo filozofii Augustína a Platóna • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu scholastiky • vysvetliť podstatu problému v otázke sporu o univerzálie • interpretovať filozofiu arabský a židovských filozofov • posúdiť dôsledky vplyvu východných filozofií na európsku filozofiu • vysvetliť vzťah filozofie a teológie (rozumu a viery) u Tomáša Akvinského v kontexte stredovekého myslenia, • na základe predchádzajúcich vedomostí porovnať metafyzickú koncepciu Aristotela a Tomáša Akvinského • vysvetliť dôkazy Božej existencie u Tomáša Akvinského • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu humanizmu a renesacie • vysvetliť dôsledok vedeckých objavov na filozofické myslenie • popísať filozofické koncepcie predstaviteľov humanizmu a renesancie • vysvetliť pojem empirizmus • vymenovať predstaviteľov empirizmu • vysvetliť Baconovu metódu poznania • popísať jednotlivé prekážky poznania • porovnať indukčný a dedukčný spôsob myslenia • vysvetliť pojem tabula rasa • vysvetliť rozdiel medzi Lockovými ideami a kvalitami • diskutovať o dôsledkoch solipsizmu v ontológii • vysvetliť dopad Humovej filozofickej koncepcie na ďalší vývoj filozofie • vysvetliť príčinu Berkelyho nominalistického stanoviska • interpretovať Descartesovu metódu poznávania • definovať pojem racionalizmus • aplikovať dedukčný spôsob myslenia na Descartesov spôsob poznávania • vysvetliť Descartesov dôkaz Božej existencie • uviesť vzťah medzi filozofickou koncepciou 	<p>rozumu, kritika praktického rozumu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemecká klasická filozofia – Fichte, Schelling • Subjektívny idealizmus, filozofia totožnosti, Ja – Neja, transcendentálny idealizmus, filozofia prírody • Nemecká klasická filozofia – Hegel, Duch, idealizmus, sebauvedomenie, triáda, dialektika, filozofia dejín • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Pozitivismus, Pozitívny fakt, metafyzika, teologické, metafyzické, pozitívne štádium • Empiriokriticizmus a novokantovstvo, Mach, Avenarius, Marburská škola, bádenska škola • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Marxizmus • Pozitívny fakt, metafyzika, teologické, metafyzické, pozitívne štádium • Antropologická línia poklasickej filozofie – Kierkegaard, estetické, etické, náboženské štádium, Schopenhauer, Nietzsche, Nihilizmus, nadčlovek, estetické, etické, náboženské štádium, voluntarizmus, vôľa • Filozofia života, Dilthey, Bergson • Moderná filozofia 20. storočia • Fenomenológia • Podstata, esencia, intuícia, eidetická veda • Filozofia existencie a existencializmus – Jaspers, Heidegger • Obklopujúce, existencia, úzkosť, pobyt, existenciál, časovosť • Existencie a existencializmus – Jean-Paul Sartre, esencia, sloboda, projekt • Pragmatizmus • Praktický život, inštrumentalizmus, konsenzová teória • Neorealizmus a nové ontológie, štrukturalizmus • Whitehead, Hartmann, Foucault • Analytická filozofia • Jazyk, lingvistika, sémantika, pragmatika, reprezentácia, význam, Wittgenstein • Analytická filozofia, Carnap, Popper • Kritérium zmyslu, princíp verifikácie, indukcionizmus, • Falzifikácia, dedukcionizmus
---	---

Descartesa a Leibiza a Spinozu

- porovnať ontologické názory predstaviteľov racionalizmu
- popísať dobu, v ktorej sa zrodilo osvietenstvo
- vlastnými slovami uviesť dôsledky osvietenského myslenia na spoločnosť
- identifikovať prvky empirizmu a prvky racionalizmu v osvietenском myslení
- vymenovať predstaviteľov osvietenstva
- definovať pojem mechanistický materializmus
- vymenovať predstaviteľov mechanistického materializmu
- porovnať živelný a mechanistický materializmus a uviesť jeho predstaviteľov
- vysvetliť dôvody Kantovej kritiky metafyziky
- popísať Kantov spôsob poznávania,
- vysvetliť pojem kopernikový obrat
- zhodnotiť prínos Kantovej filozofie
- zhodnotiť prínos Kantovej filozofie
- popísať princípy Kantovej autonómnej morálky
- porovnať Kantov etický názor s inými názormi.
- vysvetliť rozdiel medzi filozofiou Kanta a Fichteho a Schellinga
- vysvetliť pojem subjektívny idealizmus a filozofia totožnosti
- vysvetliť dôvod odmietnutia skúmania metafyzických otázok
- vysvetliť pojem pozitívny fakt
- popísať vývoj ľudského ducha v dejinách
- vysvetliť dôvod vytvorenia Comtovej klasifikácie vied
- interpretovať filozofiu empiriokriticizmu a novokantovstva
- vlastnými slovami vysvetliť praktické zameranie marxistickej filozofie
- opísať charakter doby a nájsť príčiny zrodu marxizmu
- vysvetliť pojmy dialektický materializmus, historický materializmus
- vysvetliť spoločenské podmienky, ktoré podnietili vznik poklasických filozofických smerov
- interpretovať jednotlivé spôsoby existencie u S. Kierkegaarda
- vysvetliť rozdiel v chápaní vôle u Schopenhauera a Nietzscheho
- popísať charakter filozofie života
- vymenovať predstaviteľov filozofie života
- popísať spoločenské podmienky, ktoré

<p>ovplyvnili filozofické prúdy 20. storočia</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť princíp hľadania pravdy prostredníctvom fenomenologickej metódy • opísať príčiny vzniku filozofického smeru existencializmu • vymenovať predstaviteľov existencializmu a filozofie existencie • vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Jaspers a Heideggera • zaujať vlastné stanovisko ku zmyslu a podstate existencie človeka • vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Sartra • zaujať diskutovať o zmysle a podstate existencie človeka • uviesť vzťah medzi našimi pojmami a praktickým životom • posúdiť nevyhnutnosť chápania užitočnosti ako kritéria pravdy • menovať predstaviteľov pragmatizmu • uviesť príklady aplikovania filozofických myšlienok pragmatizmu v reálnom živote • vymenovať predstaviteľov neorealizmu a štrukturalizmu • vysvetliť predstavu Hartmannovej a Whiteheadovej ontologickej výstavby sveta • na základe predchádzajúcich získaných vedomostí popísať vývoj ontológie • popísať štrukturalizmus ako metódu skúmania • uviesť vzťah medzi invariantom vedenia a myslením človeka • vysvetliť problém poznávacieho statusu jazyka (spochybnenie referencie jazyka) • analyzovať jazyk a jeho význam z pohľadu sociálnej a jazykovej praxe • interpretovať metaforu klietky, kde človek je väzňom svojho jazyka • interpretovať Wittgensteinovo ponímanie faktov • vie porovnať jednotlivé metódy poznania u predstaviteľov. 	
---	--

Psychológia (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť prečo a ako sa ľudia odlišujú vo svojich prejavoch správania • porovnať rôzne metódy učenia • pozná a uplatňuje zásady duševnej hygieny • uviesť ako človek vníma, prežíva a poznáva 	<ul style="list-style-type: none"> • Predmet štruktúra, význam psychológie. Vývin psychiky, úloha dedičnosti a prostredia. Učenie. Dedičnosť, prostredie, senzibilné obdobie, druhy učenia • Hoministická veda, psychika, prežívanie,

<p>skutočnosť, seba a druhých ľudí</p> <ul style="list-style-type: none"> vymenovať faktory, ktoré vplývajú na jeho vnímanie a poznávanie uviesť ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí vymenovať faktory, ktoré vplývajú na jeho vnímanie a poznávanie využívať získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí, voľbe profesnej orientácie uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch popísať proces socializácie zdôvodniť nevyhnutnosť naplnenia sociálnych potrieb posúdiť mieru sociálneho vplyvu na seba i okolie popísať dôsledky sociálneho vplyvu na človeka uviesť spôsob, akým sa určuje miera sociálneho vplyvu. 	<p>správanie, odvetvia psychológie</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnosť a psychické javy osobnosti Temperament schopnosti, charakter, motívy, postoje, vôľové vlastnosti, vnímanie, fantázia, myslenie, reč, predstavy, pamäť, citové a vôľové motivačné procesy, citové stavy a stavy pozornosť Osobnosť a psychické javy osobnosti, temperament schopnosti, charakter, motívy, postoje, vôľové vlastnosti, vnímanie, fantázia, myslenie, reč, predstavy, pamäť, citové a vôľové motivačné procesy, citové stavy a stavy pozornosť Teórie temperamentu osobnosti, Hippokrates, Jung, Eysneck, Kretschmer Základy sociálnej psychológie. Jednotlivec a skupina. Socializácia a sociálna rola Sociálny vplyv Sociálna skupina, socializácia, sociálne potreby, anticipačná socializácia, sociálne učenie Sociálny, závislosť, nezávislosť konformita, nekonformita, nonkonformita, uniformnosť, konvenčnosť
--	---

Sociológia (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> popísať vývoj sociológie ako vedy vymenovať významných predstaviteľov sociológie obhájiť racionálne využívanie voľného času, pozná niektoré spoločenské organizácie a inštitúcie vo svojom okolí pracujúce s mládežou diskutovať o závažnosti vplyvu socializačných činiteľov zostaviť rebríček socializačných činiteľov podľa miery vplyvu uviesť rôzne typy sociálnych skupín na príkladoch vie uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín objasní podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti a popíše možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť vysvetlí príčiny sociálnej stratifikácie porovnať jednotlivé typy sociálnych zmien. 	<ul style="list-style-type: none"> Sociológia. História sociológie Auguste Comte, Emile Durkheim, Max Weber, Karl Marx Socializácia Socializačné činitele. Sociálna skupina Socializácia, socializačný činiteľ Skupinová identita, agregát, železný zákon oligarchie, inštrumentálny, expresívny vodca, vlastné cudzie, členské, referenčné sociálne skupiny Ideálna byrokratická organizácia, dobrovoľné, donucovacie, utilitárne organizácie Kultúra ako činiteľ integrujúci a diferencujúci Materiálna, nemateriálna, etnocentrizmus, relativizmus, kultúrna zmena Sociálna deviácia a sociálna kontrola Deviácia, funkčná, dysfunkčná, teórie deviácie, sociálna kontrola. Normy chovania, deviácie Sociálne rozdiely a nerovnosti.

<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať sociálne organizácie • popísať charakter vstupu do jednotlivých sociálnych organizácií • vysvetliť pojem byrokracia • porovnať základné pohľady na rodinu z funkcionalistického i konfliktualistického hľadiska • vymenovať a porovnať typy rodiny a manželstva, zhodnotiť význam rodiny ako základnej spoločenskej jednotky • uviesť konkrétne príklady funkcie rodiny odpozorované vo svojom okolí i svojom živote • vymenovať jednotlivé výchovné štýly • popísať jednotlivé výchovné štýly • porovnať jednotlivé výchovné štýly • priradiť jednotlivé výchovné štýly k rodinám vo svojom okolí • vysvetliť pojem sociálna zmena, identifikovať príčiny sociálnych zmien 	<p>Stratifikačné systémy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sociálne zmeny • Základné črty sociálnej stratifikácie, základ sociálnej stratifikácie – moc, ekonomické postavenie, prestíž, horizontálna mobilita, vertikálna mobilita • Zdroje sociálnej zmeny, teórie sociálnej zmeny. • Sociálne organizácie • Dobrovoľné, utilitárne, donucovacie, byrokracia • Rodina • funkcie rodiny, výchovné štýly • Sociálna zmena • Sociálna zmena, príčiny sociálnej zmeny
---	--

Politológia (12)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popísať znaky štátu • vymenovať charakteristiky právneho štátu, • poznať akú funkciu plní v štáte ústava a ktoré oblasti upravuje • vysvetliť, prečo je štátna moc v SR rozdelená na tri nezávislé zložky • rozlíšiť funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR • vie porovnať funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR • popísať vertikálne členenie štátnej moci. • popísať charakter demokracie v starovekom Grécku • vysvetliť rozdiel medzi priamou a nepriamou demokraciou • vysvetliť pojmy plebiscit a referendum. • charakterizovať podstatu demokracie, • odlíšiť demokraciu od nedemokratických foriem riadenia • rozlíšiť a porovnať historické a súčasné typy štátov (formy vlády) • popísať funkciu politických strán • popísať vývoj politických strán • porovnať politické programy jednotlivých druhov strán • poznať základnú klasifikáciu strán • vymenovať jednotlivé ideológie • vlastnými slovami definovať funkcie ideológie, 	<ul style="list-style-type: none"> • Štát • Znaky štátu • Znaky štátu , monarchia, republika, štátna moc, štátne územie, štátne občianstvo, štátne symboly, štátna suverenita • Právny štát. Ústava SR • Zvrchovanosť, nezávislosť národa , Preambula, členenie Ústavy SR • Štátna moc a jej členenie horizontálne členenie • Štátna moc • Vertikálne členenie • Demokracia a jej znaky • Demokracia v starovekom Grécku, Kleistenes, Solón, Perikles • Demokracia a jej znaky, znaky modernej demokracie • Formy štátu • Kabinetné, parlamentná, prezidentská forma vlády, republika, monarchia • Politické strany • Ľavica, pravica, sociálne, konzervatívne, liberálne • Ideológie • Liberalizmus, konzervativizmus, Sociálna demokracia, socializmus, komunizmus, nacionalizmus, fašizmus,

<ul style="list-style-type: none"> • na základe vedomostí získaných z iných predmetov popísať spoločenské a historické pozadie vzniku ideológie • zaujať etický postoj k jednotlivým druhom ideológií • uviesť pôvod politickej elity • vlastnými slovami schopný vysvetliť funkciu politickej elity • uviesť vzťah medzi štátnou a straníckou politickou elitou • rozlíšiť demokratický a nedemokratický spôsob výberu politickej elity • menovať príklady politických vodcov, • analyzovať činnosť politického vodcu. • objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte • charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb, rozlišuje spôsoby volieb • vymenovať jednotlivé zložky politického systému a poznať ich úlohu, porovnať výhody a nevýhody jednotlivých volebných systémov. 	<p>nacizmus, feminizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politická elita a vodcovstvo • Vodca, elita • Voľby, volebný výber. Volebné systémy • Funkcie volieb a politických strán, druhy volieb • Ekonomické a neekonomické nátlakové skupiny • Ekonomické a neekonomické nátlakové skupiny
--	---

Právo (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • menovať jednotlivé druhy ekonomických a neekonomických nátlakových skupín, • popísať funkciu ekonomických a neekonomických nátlakových skupín • diskutovať o potrebnosti ekonomických a neekonomických skupín v spoločnosti • vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami • uviesť myšlienkové zdroje európskej právnej kultúry • uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované • popísať etapy legislatívneho procesu. • rozlíšiť náplň činnosti orgánov právnej ochrany • uviesť príklady právnych problémov, s ktorými sa môžu občania na nich obrátiť • zdôvodniť význam občianskeho práva, • určiť oblasť spoločenskej praxe, kde sa aplikuje občianske právo • vie uviesť podmienky vzniku manželstva, • vie uviesť podoby náhradnej rodinnej starostlivosti • vie zdôvodniť nevyhnutnosť existencie 	<ul style="list-style-type: none"> • Právo a iné normatívne systémy. Právna kultúra • Morálne, estetické, náboženské, právne normy, pramene európskej právnej kultúry, komparácia jednotlivých právnych kultúr • Formy vyjadrenia práva. Tvorba práva • Právna sila, právne predpisy, legislatívny proces • Náprava nezákonnosti v právnom štáte • Nezávislosť súdnictva, napadnuteľnosť, rozhodnutí opravnými prostriedkami, petičné právo, prokuratúra, advokácia • Občianske právo • Spôsobilosť na právne úkony, vlastníctvo, dedenie, záväzky, zmluvy. • Rodinné právo • Podmienky uzavretia manželstva, náhradná rodinná starostlivosť • Trestné právo • Deliktálna zodpovednosť, orgány činné v trestnom konaní, trestný čin, priestupok, trest • Pracovné právo • Pracovný pomer, pracovná zmluva, skúšobná lehota, výpoveď, odstupné

<p>podmienok uzavretia manželstva</p> <ul style="list-style-type: none"> • odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem • rozlíšiť rozdiel medzi prečinom, zločinom a priestupkom • menovať jednotlivé druhy trestných činov • definovať predmet pracovného práva • porovnať jednotlivé spôsoby ukončenia pracovnej zmluvy • vysvetliť pojem skúšobná doba • menovať jednotlivé náležitosti pracovnej zmluvy • vie aplikovať základné práva spotrebiteľa • vymenovať dokumenty zakotvujúce ľudské práva • vysvetliť systém ochrany zabezpečujúci ochranu ľudských práv • zdôvodniť, že nie všetko čo chce má na to aj právo • na príkladoch uviesť svoje práva i práva iných • kam sa má obrátiť v prípade porušovania ľudských práv • popísať právnu stránku vykonávania eutanázie u nás a vo svete • vysvetliť pojmy aktívna, pasívna eutanázia, • vysvetliť rozdiel medzi samovraždou a asistovanou samovraždou • zaujať vlastné stanovisko k problematike eutanázie • popísať právnu stránku vykonávania interrupcie u nás a vo svete • zaujať vlastné stanovisko k problematike interrupcií • vysvetliť pojem interrupčná turistika. • popísať právnu stránku vykonávania interrupcie u nás • interpretovať stanovisko abolicionistov a mortikalistov • zaujať vlastné stanovisko k problematike trestu smrti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Práva spotrebiteľa • Slovenská obchodná inšpekcia, záručná doba, reklamácia • Čo sú ľudské práva? Dokumenty na ochranu ľudských práv . Systém ochrany ľudských práv • Filozofia ľudských práv, Všeobecná deklarácia ľudských práv, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd, Európska sociálna charta, vnútroštátne a medzinárodné prostriedky, ombudsman • Eutanázia • Aktívna, pasívna, samovražda, asistovaná samovražda • Interrupcie • Trest smrti • Abolicionisti, mortikalisti
---	--

Ekonomía a ekonomika (11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok a na základe toho charakterizovať ekonomiku SR • orientovať sa v problematike fungovania trhového mechanizmu • vysvetliť proces tvorby dopytu, ponuky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Základy ekonomie a ekonomiky, vymedzenie základných pojmov • Ekonomía, ekonomika, vzácnosť statkov, druhy statkov, základné ekonomické otázky, čo, ako, pre koho? • Typy ekonomík. Základné princípy fungovania trhovej ekonomiky. Trhový

<ul style="list-style-type: none"> • popísať ekonomický kolobeh • popísať funkciu jednotlivých subjektov trhu • vymenovať výrobné faktory • vymenovať jednotlivé dôchodky, ktorý plnú z vlastníctva výrobných faktorov • porovnať dostupnosť jednotlivých výrobných faktorov • vysvetliť pojem akumulácia kapitálu, • analyzovať situáciu na trhu výrobných faktorov • vysvetliť rozdiel medzi fyzickou a právnickou osobou • vymenovať jednotlivé druhy obchodných spoločností • vymenovať jednotlivé druhy živnosti • vysvetliť základné rozdiely v právnych formách podnikania • diskutovať o výhodách a nevýhodách foriem podnikania • zdôvodniť nevyhnutnosť zásahu štátu do ekonomiky • vymenovať ciele, ktoré sleduje hospodárska politika štátu • uviesť nástroje hospodárskej politiky štátu, • vysvetliť podstatu monetárnej politiky štátu. • zdôvodniť nevyhnutnosť zásahu štátu do ekonomiky • vymenovať ciele, ktoré sleduje hospodárska politika štátu • uviesť nástroje hospodárskej politiky štátu, • zostaviť položky , ktoré sú súčasťou štátneho rozpočtu • vymenovať národohospodárske ukazovatele • vysvetliť metódy výpočtu HDP • vysvetliť rozdiel medzi HDP a ČDP • definovať slovo amortizácia • vymenovať inštitúcie, ktorých cieľom je koordinovať medzinárodný obchod • popísať činnosť medzinárodných inštitúcií • zdôvodniť potrebu medzinárodnej ekonomickej integrácie • popísať medzinárodnú integráciu na mikro a makro úrovni • uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov • získať vedomosti o základných bankových produktoch – bežný účet, internetové bankovníctvo • získať základné vedomosti o produktoch a funkciách poisťovní. 	<p>mechanizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Typy ekonomík, proces tvorby cien, trhová konkurencia, prebytok, nedostatok, ekvilibrium, • Ekonomický kolobeh - základné funkcie trhu a typy trhov, základné subjekty - spotrebitelia, domácnosti, štát, typy trhov • Výrobné faktory • Základné formy podnikania. Členenie podnikov • Živnosti, obchodné spoločnosti, akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, verejná obchodná spoločnosť • Komanditná spoločnosť • Ekonomická úloha štátu Monetárna politika Ekonomická úloha štátu Fiškálna politika Národné hospodárstvo Národohospodárske ukazovatele, hrubý národný, hrubý domáci produkt, zamestnanosť, inflácia, možnosť dovozu a vývozu Medzinárodná ekonomická integrácia Mikro a makro úroveň, európska integrácia Úloha peňazí. Vznik peňazí. Finančné inštitúcie – banky a poisťovne Banky, bankový účet, Poisťovne, produkty poisťovní.
--	---

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakterizovať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok a na základe toho charakterizovať ekonomiku SR orientovať sa v problematike fungovania trhového mechanizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> Trh práce – dopyt po práci, ponuka práce, cena práce – mzda, formy mzdy Mobilita práce - pracovný trh v EÚ, globalizácia pracovného trhu, rekvalifikácia, celoživotné vzdelávanie Písomné materiály uchádzača o zamestnanie Žiadosť o prijatie do zamestnania, motivačný list, prihláška na štúdium, profesijný životopis

Religionistika (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> definovať vlastnými slovami pojem náboženstvo, religionistika, teológia, synkretizmus vysvetliť rozdiel medzi teológiou a religionistikou zhodnotiť význam náboženstva v živote jedinca načrtnúť pomocou slepej mapy vývoj náboženstiev na svete vymenovať svetové náboženstvá vysvetliť podstatu a historický vývin kresťanského náboženstva vymenovať základné zväzky kníh kresťanského učenia chronologicky a geograficky umiestniť vznik kresťanského náboženstva uviesť orientačný počet stúpencov kresťanského náboženstva porovnať sviatky a obrady kresťanského náboženstvá s inými náboženstvami určiť hierarchiu vedúcich predstaviteľov katolíckej cirkvi zhodnotiť význam kresťanského náboženstva pre jednotlivca zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerancie vysvetliť podstatu a historický vývin judaizmu vymenovať základné zväzky kníh judaizmu, chronologicky a geograficky umiestniť vznik judaizmu porovnať sviatky a obrady judaizmu s inými náboženstvami vysvetliť podstatu a historický vývin islamu vymenovať základné zväzky kníh islamu, žiak vie chronologicky a geograficky 	<ul style="list-style-type: none"> Vývoj náboženského myslenia, kresťanstvo, religionistika, teológia, polyteizmus, monoteizmus, živé a mŕtve náboženstvá, synkretizmus, Biblia, Starý a Nový zákon, pápež, biskup, kardinál, Vianoce, Veľká noc, reformácia, pápež Judaizmus, Islam Tóra, Kanaán, Pascha, Channnuka, Alah, Mohamed, Mekka, Korán, ramadán, sunniti, šiiti Východné náboženstvá Brahma Višna, viera v kolobeh životov, kastovný systém, Budha, nirvána znaky sekty, náboženské smery so znakmi sekty, svedkovia Jehovovi, Deti Božie, Hare Krišna, New Age, satanizmus Prezentácia prác z religionistiky

<p>umiestniť vznik islamu</p> <ul style="list-style-type: none"> • uviesť orientačný počet stúpencov islamu, • porovnať sviatky a obrady islamu s inými náboženstvami • vysvetliť podstatu a historický vývin hinduizmu a budhizmu • chronologicky a geograficky umiestniť budhizmu a hinduizmu • uviesť orientačný počet stúpencov budhizmu a hinduizmu • porovnať sviatky a obrady budhizmu a hinduizmu s inými náboženstvami, • zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerancie • vysvetliť podstatu a historický vývin siekt, • vymenovať základné znaky sekty, • chronologicky a geograficky umiestniť jednotlivé druhy siekt • uviesť orientačný počet stúpencov siekt na svete aj na území SR • porovnať sviatky a obrady siekt • zhodnotiť význam siekt pre jednotlivca • zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerancie • nadobudne prezentačné zručnosti. 	
---	--

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
<u>Filozofia</u>	<ul style="list-style-type: none"> • vzťah teórie a praxe • výklad • diskusia • internet • problémové vyučovanie
<u>Psychológia</u>	<ul style="list-style-type: none"> • frontálne vyučovanie • diskusia • výklad
<u>Sociológia</u>	<ul style="list-style-type: none"> • výklad • riadený rozhovor • diskusia
<u>Politológia</u>	<ul style="list-style-type: none"> • skupinová práca • samostatná práca • diskusia • výklad • práca s dokumentmi
	<ul style="list-style-type: none"> • výklad • žiacke referáty

<u>Právo</u>	<ul style="list-style-type: none"> • riadený rozhovor
<u>Ekonomía a ekonomika</u>	<ul style="list-style-type: none"> • výklad • skupinová práca • riadený rozhovor
<u>Trh práce</u>	<ul style="list-style-type: none"> • výklad • riadený rozhovor
<u>Religionistika</u>	<ul style="list-style-type: none"> • výklad • skupinová práca • riadený rozhovor • prezentácia

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra ďalšie zdroje
<u>Filozofia</u>	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.
<u>Psychológia</u>	KOŠČ, M.: <i>Základy psychológie</i> , 2. vydanie, Bratislava: SPN, 1996. DROTÁROVÁ, E. – DROTÁROVÁ, L.: <i>Relaxační metody</i> . Praha: Epoque, 2003. Internet, knižnica
<u>Sociológia</u>	SOPÓCI, J. – BÚZIK, B.: <i>Základy sociológie</i> , 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1995. KEENE, M.: <i>Svetové náboženstvá</i> . Bratislava: Ikar, 2003. Internet, knižnica
<u>Politológia</u>	TÓTH, R.: <i>Základy politológie</i> , 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: <i>Základy práva</i> , 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: <i>Právo pre každého III. Občianske právo</i> , 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. Internet, knižnica
<u>Právo</u>	TÓTH, R.: <i>Základy politológie</i> , 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: <i>Základy práva</i> , 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: <i>Právo pre každého III. Občianske právo</i> , 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. HRUBALA, J.- ŽILINČÍK, P.: <i>Právo pre každého II. Trestné právo</i> , 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1998. BRIESTENSKÝ, L.: <i>Pracovné právo. Právo pre každého V. Pracovné právo</i> , 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2001. HRUBALA, J.- ROHÁRIK, J.: <i>Právo pre každého IV. Rodinné právo</i> , 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2000. ZÁKONY II/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. ZÁKONY III/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. Internet, knižnica
<u>Ekonomía a ekonomika</u>	ŠLOSÁR, R a KOL.: <i>Základy ekonomie a ekonomiky</i> . 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : <i>Základy ekonomie a ekonomiky pre stredné školy</i> . 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica <i>Hospodárske noviny, Ekonomický časopis</i>
<u>Trh práce</u>	KROŠLÁKOVÁ, J.-PALKOVIČOVÁ, M.: <i>Úvod do sveta práce pre stredné školy</i> . Bratislava: SPN, 2006.

	CORFIELD, R.: Jak úspěšně zvládnout přijímací pohovor. Presentujte se sebejistě a vyvarujte se nejčastějších chyb při pohovoru. Praha: Computer press, 2005. Internet, knižnica
Religionistika	KEENE, M.: Svetové náboženstva. Bratislava: Ikar, 2003.

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 4 známky = 3x test
- 3 x test – váha 2
- 1 x odpoveď -váha 1
- samostatná činnosť (projekt, domáce úlohy, pracovné listy, filozofické eseje) – váha 1
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Dejepis – RP- 4. ročník + oktáva
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Dejepis spolu s humánnou zložkou geografie a občianskou náukou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Je v nej však samostatným predmetom a spolu s nimi v integratívnych vzťahoch predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Tí si v ňom postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania na základe oboznamovania sa s historickým procesom ako jedným zo základných predpokladov komplexného poznávania sveta a ľudskej spoločnosti z potrieb prítomnosti.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka ako celistvej osobnosti a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Pričom kladie dôraz na dejiny 19. a 20. storočia, v ktorých môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Takto vedie žiakov k rozvíjaniu vzťahu k minulosti vlastného národa ako súčasť kultivovania ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektovanie kultúrnych a iných odlišností, ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenských. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom

- poznávať históriu, ktorá nepredstavuje uzavretú minulosť so vždy konečnými a jednostrannými interpretáciami,
- poznávať históriu, ktorá je výsledkom mnohostranného a protirečivého procesu,
- skúmať históriu aj na základe čítania s porozumením rôznorodých a mnohostranných školských historických prameňov – stôp po minulosti ako základného predpokladu poznávať a porozumieť minulosti,
- pochopiť, prečo sa história interpretuje rôznym spôsobom,
- rozvíjať komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, prostredníctvom ktorých žiaci riešia uvedené úlohy a problémy,
- rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti,
- osvojiť si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situáciách, v ktorých sa stretávame s históriou.

III. Predmetové kompetencie

Žiaci si kladú otázky

- **použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií**
 - **s historickým časom**
 - zaraďovať historické fakty, udalosti, javy, procesy chronologicky,
 - zaraďovať historické fakty, udalosti, javy synchronne,
 - vytvoriť chronologické a synchronne tabuľky,
 - rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja na základe prijatých kritérií,
 - identifikovať rôzne časové štruktúry - **letopočet, dátum, obdobie, perióda, doba, moment, dlhé trvanie, krátke trvanie, medzník, periodizácia.**

- **s historickým priestorom**
 - identifikovať známe geografické pamiatky krajiny,
 - lokalizovať určité miesto v geografickom priestore,
 - zaradiť historickú udalosť vo vymedzenom priestore,
 - porovnať jednotlivé historické a geografické udalosti v priestore,
 - rozlišovať medzi miestnymi, regionálnymi, národnými, globálnymi historickými javmi a procesmi,
 - rozpoznať rôznorodú podmienenosť medzi geografickým prostredím a životom človeka, spoločnosti.

- **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním**
 - vyčleniť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces,
 - charakterizovať historické udalosti, javy, procesy na základe určujúcich znakov,
 - určiť príčiny a vymedziť dôsledky historických udalostí, javov a procesov,
 - vymedziť a popísať základné znaky jednotlivých historických období, civilizácií, kultúr,
 - objasniť základné vývinové a typologické zvláštnosti historických období, civilizácií v jednotlivých krajinách, oblastiach a regiónoch,
 - vymedziť ekonomické, sociálne, politické a kultúrne faktory, ktoré názor a kritický pohľad ovplyvňovali historický vývoj,
 - vyjadriť k historickým faktom, udalostiam, javom a procesom svoj vlastný postoj.

- **aplikujú ich v nových situáciách, v „skúmateľských“ postojoch a pracovných postupoch pri analýze školských historických**
 - **písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňov – stopách po minulosti**
 - pri vymedzovaní predmetu skúmania, napr. **kníhtlače**,
 - pri analyzovaní štruktúry problému skúmania **o kníhtlači**,
 - pri rozlišovaní kľúčových problémov, otázok spojených so základnými znakmi **kníhtlače**,
 - pri vyjadrovaní toho, čo už vieme a čo ešte musíme odhaliť **o kníhtlači**,
 - pri myslení v alternatívach, napr. **prečo pisári odmietali vynález kníhtlače**,
 - pri vytvorení plánu skúmania **kníhtlače**,
 - pri komunikácii v „skúmateľskom“ tíme o výsledkoch skúmania **kníhtlače**,
 - pri vytváraní záznamu zo skúmania **kníhtlače**.

 - **pri vyhľadávaní relevantných informácií** - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických i z textov kombinovaných, napr. **vedeckých, literárnych, svedectiev, článkov, plagátov, máp**
 - z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok, archeologických nálezísk,
 - z odbornej, populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie

 - **pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty**
 - pri vyberaní informácií, napr. z **primárneho písomného prameňa, z karikatúry, fotografie, historického obrazu**,
 - pri organizovaní informácií, napr. **prostredníctvom mentálnych máp, schém, grafov**,
 - pri porovnávaní informácií, napr. **spoločné, podobné, rozdielne, staré, nové, skutočné, neskutočné, dobré, zlé**,
 - pri rozlišovaní informácií, napr. **rozlíšiť symboly na karikatúre, komikse**,

- pri zaradovaní informácií, napr. **na časovú priamku, do tabuľky, schémy, grafu,**
- pri kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií, napr. **plagátu, karikatúry, zhodnotení viacerých webových stránok na jednu tému.**
- **pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu**
 - pri zoradení výsledkov, napr. **do chronologickej tabuľky, Vennovho diagramu, tezauru kľúčových pojmov, poznámok,**
 - pri rozpoznaní podstatného od nepodstatného, napr. **vymedzovaním historických pojmov, vzťahov medzi pojmi, faktov v rôznorodých textoch,**
 - pri určovaní podstatného, kľúčového, napr. **tvorbou mentálnej mapy,**
 - pri integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca, napr. **pomocou časovej priamky,**
 - pri vyhodnocovaní správnosti postupu, napr. **kritickým overovaním historických faktov,**
 - pri tvorbe súboru vlastných prác (portfólio), napr. **rôznorodými opakovacími zápismi, schémami, náčrtmi, kresbami, súbormi vlastných i cudzích textov a pod.**

„Učenie o histórii začína vtedy, keď žiak zameria svoju pozornosť, napríklad na základe otázky, záujmu či vonkajšieho podnetu vo vzťahu k histórii ako celku a vníma z nej vybrané primerané materiály z minulosti. S týmto materiálom potom pracuje pomocou vecnej analýzy. Ďalším jeho krokom je interpretácia popísaného a hľadanie vzťahov k iným historickým svedectvám. Následne žiak hľadá historický i osobný význam, vytvára hodnotový súd. Ten sa potom stáva východiskovým bodom pre proces komunikácie s ostatnými a podnecuje ďalšie otázky vo vzťahu k minulosti, prítomnosti a budúcnosti. Môže rovnako tak viesť ku konaniu, vytváraniu produktov žiakovej činnosti, k vlastnému zobrazeniu a výkladu histórie, čo možno tiež chápať ako určité rozšírenie histórie ako celku. Všetky tieto naznačené kroky možno zhrnúť do nasledujúcich špecifických kompetencií učenia sa o histórii. **1. pozorovanie 2. analýza 3. interpretácia 4. hodnotenie 5. produkcia.**“

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý v štvorročnej forme štúdia, ôsmy v osemročnej forme štúdia- RP

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne- 80 hodín

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
	1. Úvod do štúdia dejepisu- „historikova dielňa“	2
	2. Svet po viedenskom kongrese	10
	3. Svet v predvečer 1.sv. vojny	12
	4. 1. sv. vojna a jej dôsledky	11
	5. Svet v medzivojnovom období	11
	6. 2. sv. vojna a jej dôsledky	13
	7. Vznik a vývoj bipolárneho sveta po 2. sv. vojne	10
	8. Svet konca 20. st. a začiatku 21. st.	11

Úvod do štúdia dejepisu- „historikova dielňa“ (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže	

<ul style="list-style-type: none"> • zmena a kontinuita v priestore a čase, • časová priamka, • chronologická tabuľka, • minulosť a prítomnosť regiónu, • kultúrohistorické národné pamiatky, • predmet historiografie, • dejiny a dejepis, • pomocné vedy historické, • osobitosti historikovoho poznávania, • metódy práce historika 	<ul style="list-style-type: none"> • poznať regionálnu históriu v kontexte dejín. • popísať kultúrnu a národnostnú rôznorodosť regiónu. • používať periodické termíny – medzníky. • pracovať s časovým diagramom (časovou priamkou). • zostaviť chronologickú tabuľku. • zostaviť chronologickú a synchrónnu tabuľku v kontexte svojho regiónu. • vystihnúť osobitosti, zvláštnosti histórie ako vedeckej disciplíny. • rozpoznať rôzne druhy historických prameňov. • špecifikovať postupne súbor adekvátnych analytických otázok k školským historickým písomným, obrazovým, grafickým a hmotným prameňom. • charakterizovať základné pomocné vedy historické. • rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja.
--	---

Svet po viedenskom kongrese (12)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zovšeobecniť znaky vznikajúcej industriálnej spoločnosti. • Analyzovať zjednocovací proces v Nemecku a Taliansku. • Vysvetliť formovanie národných štátov pod vplyvom osvietenstva. • Vystihnúť spôsob života jednotlivých sociálnych vrstiev v 19. storočí. • Rozlíšiť dôsledky zámorských objavov pre kolónie a Európu. • Analyzovať príčiny vzniku svetového trhu a obchodu. • Charakterizovať politický, hospodársky a sociálny vývoj USA v 2. pol. 19. storočia. 	<ul style="list-style-type: none"> • priemyselná revolúcia a jej dôsledky, • národné hnutia a nacionalizmus, • politické programy, národný štát, moderné politické prúdy, • človek moderného veku, • jednotenie Nemecka a Talianska • moderný kolonializmus a jeho dôsledky, • USA v 19. storočí

<ul style="list-style-type: none"> Opísať politické, ekonomické a sociálne pomery v Rusku v 2. pol. 19. storočia. 	
--	--

Svet v predvečer 1. sv. vojny (12)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> Načrtnúť rozdelenie kolónií európskych veľmocí na začiatku novoveku a na konci 19. a začiatku 20. storočia. Opísať podstatné znaky imperializmu. Lokalizovať ohniská rozporov vo svete a popísať vznik mocenských blokov Rozlíšiť ciele Trojspolku a Dohody. Charakterizovať umelecké smery a slohy v 2. pol. 19. storočia. 	<ul style="list-style-type: none"> moderný kolonializmus a jeho dôsledky, európske veľmoci a ich súperenie v 19. storočí, ideové prúdy v 19. storočí umelecké smery a slohy v 19. storočí

1. sv. vojna a jej dôsledky (11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> Analyzovať príčiny a priebeh prvej svetovej vojny. Zhodnotiť dôsledky prvej svetovej vojny a jej vplyv na vývoj v Európe a vo svete. Priblížiť geopolitické zmeny po prvej svetovej vojne. 	<ul style="list-style-type: none"> prvá svetová vojna, ruské revolúcie, versailleský systém, Spoločnosť národov,

Svet v medzivojnovom období (11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozlíšiť znaky totalitného politického systému v Rusku a v ZSSR. 	<ul style="list-style-type: none"> demokratické veľmoci a totalitné režimy v medzivojnovom období úsilie o kolektívnu bezpečnosť,

<ul style="list-style-type: none"> • Špecifikovať znaky totalitných politických systémov v Taliansku a v Nemecku. • Vymedziť znaky demokratických politických systémov v medzivojnovom období. • Charakterizovať kultúru v medzivojnovom období. 	
---	--

2. sv. vojna a jej dôsledky (13)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť príčiny vzniku druhej svetovej vojny. • Analyzovať jednotlivé etapy priebehu druhej svetovej vojny. • Vysvetliť holokaust, šoa. • Charakterizovať protifašistický odboj v Európe. • Špecifikovať dôsledky druhej svetovej vojny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Európa pod nemeckou hegemóniou, • vznik, priebeh a dôsledky druhej svetovej vojny,

Vznik a vývoj bipolárneho sveta po 2. sv. vojne (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definovať príčiny vzniku bipolárneho sveta. • Uviesť na vybranom príklade krízové javy rozdeleného sveta (1956 – 1989). • Charakterizovať obdobie studenej vojny na konkrétnych príkladoch. • Vysvetliť proces dekolonizácie. • Zdôvodniť vplyv perestrojky a glasnosti na vnútropolitický vývoj štátov východného bloku. • Zhodnotiť proces dekolonizácie v 2. polovici 20. storočia. • Zdôvodniť príčiny pádu železnej opony. 	<ul style="list-style-type: none"> • studená vojna, • krízy v sovietskom bloku, • integrácia západnej Európy, • rozpad koloniálnej sústavy, • rozvoj socializmu mimo ZSSR, • Blízky východ, Ázia a Afrika • pád železnej opony,

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť mocenské a politické dôvody euroatlantickej hospodárskej a vojenskej spolupráce. • Rozpoznať kľúčové medzníky procesu európskej integrácie (od idey k realizácii). • Opísať podstatné problémy procesu európskej integrácie. • Rozpoznať európske kultúrne hodnoty. • Posúdiť dôležitosť zachovania národných hodnôt a tradícií v kontexte európskej integrácie. • Charakterizovať krízové javy v Európe i vo svete po roku 1989. • Špecifikovať globálne problémy súčasného sveta. • Identifikovať globalizačné tendencie. 	<ul style="list-style-type: none"> • euroatlantická hospodárska a vojenská spolupráca, NATO a Európska únia • svet v 21. storočí, globálny svet, krízové oblasti, • veda, technika, kultúra v 20. storočí a začiatkom 21. storočia

V. Metódy a formy práce

- aktívne učenie sa
- metóda rozhovoru
- súčinnosť učiteľa a žiaka
- kooperatívne učenie
- tvorba projektov

VI. Učebné zdroje

- učebnica dejepisu pre 1.,2.,3. ročník
- materiály od vyučujúceho
- školské historické pramene
- dejepisné atlasy
- noviny, časopisy
- odborná literatúra, populárno -vedecká literatúra, historická beletria,
- filmy
- informačné technológie

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 5 známok = 3x test
- Test – váha 2
- 2 samostatné práce – váha 1
Pod samostatnou prácou žiaka sa myslí: referát, projekt, prezentácia, vypracované prac. listy, ústna odpoveď, domáca úloha, aktivita
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Aktivita študenta – max. váha 2

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta: - priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

V prípade neúčasti žiaka na niektorej dôležitej kontrolnej činnosti (ústnej alebo písomnej), učiteľ určí náhradný termín. V prípade, že žiak sa nedostaví ani na náhradný termín skúšania (zo subjektívnych dôvodov), za nepreukázanie vedomostí na riadnom alebo náhradnom skúšaní má učiteľ právo hodnotiť žiaka známkou nedostatočný.

Názov predmetu	Rozširujúca matematika
Vzdelávacia oblasť	Matematika a práca s informáciami

I. Charakteristika predmetu

Učebný predmet matematika na gymnáziách je zameraný na rozvoj matematickej kompetencie tak, ako ju formuloval Európsky parlament: „Matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).“

II. Ciele predmetu

Žiaci

- získajú schopnosť používať matematiku a matematické myslenie vo svojom budúcom živote,
- rozvíjajú svoje logické a kritické myslenie,
- argumentujú, komunikujú a spolupracujú v skupine pri riešení problému,
- čítajú s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy,
- využívajú pochopené a osvojené postupy a algoritmy pri riešení úloh,
- vyhľadávajú,
- získavajú a spracúvajú informácie vrátane samostatnej práce s učebnicou a ďalšími textami,
- osvoja si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy,
- spoznajú matematiku ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločenský pokrok.

Hlavným cieľom vyučovania matematiky je, aby žiak získal schopnosť používať matematiku a matematické myslenie v svojom budúcom živote. Tomu musí zodpovedať spôsob vyučovania.

Žiak sa má oboznámiť so základnými matematickými nástrojmi a spôsobmi reprezentácie (vzorce, premenné a funkcie, modely, diagramy, grafy, tabuľky), a to predovšetkým prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom, má získať skúsenosti s matematizáciou reálnej situácie a tvorbou matematických modelov. Prostredníctvom riešenia úloh by sa mal žiak oboznamovať aj s príkladmi praktického použitia matematiky v súčasnosti aj v minulosti.

III. Predmetové kompetencie

Štúdium matematiky na strednej škole prispieva k rozvoju kľúčových kompetencií: kompetencia uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky.

Žiak:

- používa matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách
- používa matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely, štatistika, diagramy, grafy, tabuľky)
- používa základy prírodovednej gramotnosti, ktorá mu umožní robiť vedecky podložené úsudky, pričom vie použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov, kompetencia riešiť problémy

- uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analytickokritickom a tvorivom myslení
- je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- dokáže spoznávať pri jednotlivých riešeníach ich klady i zápory a uvedomuje si aj potrebu zvažovať úrovne ich rizika
- má predpoklady na konštruktívne a kooperatívne riešenie konfliktov, kompetencia v oblasti informačných a komunikačných technológií
- má osvojené základné zručnosti v oblasti IKT ako predpoklad ďalšieho rozvoja
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou
 - hľadať chyby v argumentácii a usudzovaní
 - v jednoduchých prípadoch vysloviť kontra príklad všeobecných tvrdení
 - rozlíšiť nepodložené tvrdenie v prípade, že má dostatok informácií
- dokáže využívať IKT pri vzdelávaní, kompetencia k celoživotnému učeniu sa – učiť sa učiť
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti, sociálne komunikačné kompetencie
- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav situácii a účelu uplatnenia
- chápe význam a uplatňuje formy takých komunikačných spôsobilostí, ktoré sú základom efektívnej spolupráce, založenej na vzájomnom rešpektovaní práv a povinností a na prevzatí osobnej zodpovednosti, kompetencie sociálne a personálne dokáže na primeranej úrovni reflektovať vlastnú identitu a budovať si vlastnú samostatnosť/nezávislosť ako člen celku
- osvojí si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, kde dokáže tvorivo prispievať pri dosahovaní spoločných cieľov
- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupuje k uskutočneniu svojich cieľov
- je flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny, kompetencie smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti dokáže inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty so zámerom dosiahnuť ciele, a to nielen v rámci práce, ale aj v každodennom živote. kompetencie občianske
- uvedomuje si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňuje a ochraňuje princípy demokracie
- vyvážene chápe svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti uvedomuje si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam, prispieva k naplneniu práv
- je otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: Štvrtý v štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny / týždeň

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	1. Výroky, množiny, matematické dôkazy	8
	2. Teória čísel	2
	3. Algebrické výrazy, mocniny a odmocniny	11
	4. Rovnice a nerovnice a ich sústavy	8
	5. Funkcie	15
	6. Trigonometria	8
	7. Postupnosti	7
	8. Analytická geometria	15
	9. Systematizácia učiva	8

Výroky, množiny, matematické dôkazy (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none">rozoznať, ktoré vety (gramatické) sú výrokyurčiť pravdivostnú hodnotu výrokusprávne chápať význam logických spojok, určiť pravdivostnú hodnotu konjunkcie, alternatívy, implikácie a ekvivalencie dvoch výrokovutvoriť negáciu zloženého výrokusprávne chápať výroky, ktoré obsahujú slová každý, žiadny, aspoň, práve, najviac a tvoriť ich negácieutvoriť k danej implikácii jej obmenu, negáciu i obrátenú implikáciuurčiť vzťahy medzi množinami a znázorniť ich pomocou Vennových diagramovsprávne interpretovať množinové operácie zjednotenie, prienik a doplnokurčiť zjednotenie a prienik množín i doplnok množinypoznať pojem interval, jeho zápis, ovládať množinové operácie s intervalmi a dokázať ich používaťpoznať základné druhy dôkazov (priamy, nepriamy, sporom) a dokumentovať ich príkladmipoužiť základné druhy dôkazov pri dokazovaní jednoduchých tvrdení	<ul style="list-style-type: none">Výrok, pravdivostná hodnota výroku hypotéza, zložený výrok, základné logické spojky (a, alebo, ak-tak, vtedy a len vtedy), negácia výroku.Výroková forma, obor pravdivosti výrokovej formy.Definície a vety.Negácia, obmena a obrátenie implikácie, základné metódy dôkazov (priamy, nepriamy, sporom).Existenčný a všeobecný kvantifikátor.Množina, operácie medzi množinami.Vennove diagramy.Intervaly a operácie s nimi.

Teória čísel (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard

<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • definovať deliteľnosť prirodzených čísel a overovať deliteľnosť konkrétnych čísel • vysvetliť na konkrétnych príkladoch obsah pojmu prvočíslo, zložené číslo, deliteľ, násobok, súdeliteľné a nesúdeliteľné čísla, ciferný súčet • sformulovať pravidlá deliteľnosti 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 a 10 • určiť najmenší spoločný násobok a najväčší spoločný deliteľ prirodzených čísel • rozoznať na konkrétnych číslach konečný a nekonečný desatinný rozvoj reálneho čísla, nekonečný periodický rozvoj, racionálne a iracionálne číslo • znázorniť reálne číslo na číselnej osi • definovať absolútnu hodnotu reálneho čísla a vysvetliť jej geometrický význam 	<ul style="list-style-type: none"> • Prirodzené číslo. Deliteľ, násobok, znaky deliteľnosti, prvočíslo, zložené číslo, prvočíselný rozklad, najmenší spoločný násobok, najväčší spoločný deliteľ. • Množina prirodzených, celých, racionálnych a reálnych čísel. Základné operácie v jednotlivých číselných oboroch. Zobrazenie množiny reálnych čísel.
--	---

Algebraické výrazy, mocniny a odmocniny(11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • tvoriť výrazy, zapísať slovný text pomocou konštant, premenných a znakov operácií • sčítať, odčítať, násobiť mnohočleny, vydeliť mnohočlen lineárnym dvojčlenom • určiť obor definície výrazu a vyčíslíť jeho hodnotu pre konkrétne reálne číslo • upraviť výrazy s mocninami a odmocninami, s faktoriálmi, upraviť výrazy obsahujúce hodnoty funkcií sin, cos, tg, cotg a log i výrazy s absolútnou hodnotou • riešiť jednoduché úlohy využívajúce základné pravidlá počítania s mocninami s celočíselným, racionálnym i reálnym mocniteľom 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepis slovného textu, tvorenie výrazov. • Výrazy s reálnymi číslami, výrazy s konštantami a premennými, hodnota výrazu. • Obor premennej a obor definície výrazu. • Operácie s mnohočlenmi. • Výrazy s neznámou v menovateli, výrazy s mocninami, odmocninami, faktoriálmi a kombinačnými číslami, výrazy s hodnotami logaritmickej funkcie, s hodnotami goniometrických funkcií, výrazy s absolútnou hodnotou. • Úpravy výrazov. • Mocniny s prirodzeným, celým, racionálnym a reálnym mocniteľom, odmocniny a základné pravidlá počítania s nimi.

Rovnice a nerovnice a ich sústavy (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rovnica, riešenie rovnice (ako postup), dôsledková a ekvivalentná úprava, nerovnica .

<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť, aký je rozdiel medzi dôsledkovou a ekvivalentnou úpravou rovnice a nerovnice uplatniť poznatok, že pri dôsledkovej úprave je skúška súčasťou riešenia vyriešiť jednoduchú rovnicu a nerovnicu s jedným parametrom, vykonať diskusiu riešenia vzhľadom na parameter použiť metódu substitúcie pri riešení rovníc i nerovnic použiť ekvivalentné úpravy pri vyjadrení neznámej zo vzorca využiť ekvivalentné úpravy pri riešení lineárnych rovníc a nerovnic s jednou neznámou, s neznámou v menovateli riešiť jednoduché typy rovníc s neznámou v odmocnenci, s absolútnou hodnotou efektívne riešiť sústavu 2 (3) lineárnych rovníc s 2 (3) neznámymi poznať grafické znázornenie sústavy 2 lineárnych rovníc s 2 neznámymi a chápať geometrický význam jej riešenia správne riešiť jednoduché typy nerovnic v súčinnom a podielovom tvare efektívne riešiť všetky typy kvadratických rovníc poznať úlohu diskriminantu kvadratickej rovnice poznať a využívať súvis medzi riešením kvadratickej nerovnice a grafom kvadratickej funkcie riešiť základné goniometrické rovnice v \mathbb{R} vysvetliť postup pri riešení zložitejších goniometrických rovníc, pri riešení aplikovať goniometrické vzorce a vlastností goniometrických funkcií správne riešiť základné exponenciálne a logaritmické rovnice aplikovať vlastností exponenciálnych a logaritmických funkcií pri riešení exponenciálnych a logaritmických rovníc 	<ul style="list-style-type: none"> Lineárna rovnica, grafické a algebrické riešenie lineárnej rovnice. Lineárna nerovnica. Lineárne rovnice a nerovnice s parametrom. Sústava lineárnych rovníc s 2, 3 neznámymi. Rovnice a nerovnice v súčinnom a podielovom tvare, rovnice s neznámou v absolútnej hodnote. Kvadratická rovnica, nerovnica a jej riešenie. Súvis kvadratickej rovnice a nerovnice s grafom príslušnej kvadratickej funkcie. Kvadratické rovnice s parametrom, rovnice s neznámou v menovateli a odmocnenci. Goniometrické rovnice. Exponenciálne a logaritmické rovnice.
--	---

Funkcie (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť na konkrétnych príkladoch obsah pojmov funkcia, predpis funkcie, obor definície a obor hodnôt, argument, funkčná hodnota a graf funkcie 	<ul style="list-style-type: none"> Funkčná závislosť, funkcia ako predpis, vlastností funkcií. Lineárna funkcia, obor definície a obor hodnôt, graf, vlastnosti.

- rozoznať v slovnom texte funkčnú závislosť a matematicky ju sformulovať
- určiť vlastnosti funkcie (monotónnosť, lokálne extrém, párnosť a nepárnosť, ohraničenosť, periodičnosť)
- vysvetliť na konkrétnych príkladoch princíp vytvorenia inverznej funkcie k prostej
- funkcii a aplikovať ho na jednoduché funkcie
- načrtnúť, na základe poznania grafu funkcie $y = f(x)$, grafy funkcií $y = -f(x)$, $y = f(x) + k$, $y = |f(x)|$,
- $y = f(x + q)$, $y = f(x + q) + k$
- definovať lineárnu funkciu, poznať jej obor definície a obor hodnôt
- načrtnúť graf funkcie $y = kx + q$, popísať jej vlastnosti
- nájsť predpis lineárnej funkcie, ak sú dané jej body
- zostrojiť graf lineárnej funkcie s absolútnymi hodnotami
- definovať kvadratickú funkciu, poznať jej obor definície a obor hodnôt, vlastnosti
- nájsť vrchol a os paraboly, ktorá je grafom kvadratickej funkcie, určiť jej nulové body a načrtnúť ju
- definovať lineárnu lomenú funkciu, určiť obor definície, obor hodnôt, vlastnosti, načrtnúť graf ľubovoľnej lineárnej lomenej funkcie
- definovať mocninovú funkciu, poznať jej obor definície,
- opísať na konkrétnych príkladoch vlastnosti a načrtnúť grafy mocninových funkcií s párnym a nepárnym, kladným a záporným exponentom
- definovať exponenciálnu funkciu, poznať jej obor definície a obor funkčných hodnôt, načrtnúť graf
- nájsť k danému argumentu funkčnú hodnotu a k danej funkčnej hodnote argument
- vysvetliť na konkrétnych príkladoch vzájomnú súvislosť exponenciálnej a logaritmickej funkcie ako funkcií navzájom inverzných
- definovať logaritmus a opísať pravidlá logaritmovania súčinu, podielu, mocniny
- aplikovať pravidlá logaritmovania pri logaritmovaní i odlogaritmovaní výrazov

- Funkcia s absolútnou hodnotou, jej graf a základné vlastnosti.
- Kvadratická funkcia a jej graf, vlastnosti. Grafy kvadratickej funkcie s absolútnou hodnotou.
- Grafy mocninových funkcií.
- Nepriama úmernosť, lineárna lomená funkcia-grafy a vlastnosti.
- Goniometrické funkcie. Grafy a základné vlastnosti goniometrických funkcií.
- Exponenciálna funkcia, jej základné vlastnosti a grafy.
- Logaritmickej funkcia ako funkcia inverzná k exponenciálnej, jej vlastnosti.
- Dekadický a prirodzený logaritmus, základné vlastnosti logaritmov.

<ul style="list-style-type: none"> • definovať goniometrické funkcie sínus, kosínus, tangens a kotangens, poznať ich definičné obory, obory hodnôt, grafy a periódy • nájsť k danému argumentu funkčnú hodnotu a k danej funkčnej hodnote argument 	
--	--

Trigonometria (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • riešiť pravouhlý trojuholník pomocou goniometrických funkcií ostrého uhla • riešiť všeobecný trojuholník pomocou sínusovej a kosínusovej vety • aplikovať poznatky o goniometrických funkciách a o vzťahoch medzi prvkami trojuholníka v rôznych častiach matematiky, fyziky i pri riešení jednoduchých praktických trigonometrických úloh 	<ul style="list-style-type: none"> • Aplikácia poznatkov o goniometrických funkciách pri riešení trojuholníka. • Sínusová a kosínusová veta. • Riešenie jednoduchých trigonometrických úloh a jednoduchých (štylizovaných) úloh z praxe.

Postupnosti (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať na konkrétnych príkladoch obsah pojmu postupnosť a člen postupnosti, • konečná a nekonečná postupnosť • vysvetliť pomocou konkrétnych príkladov spôsoby určenia postupnosti (vzorcom pre n-tý člen i rekurentne) • určiť ľubovoľný člen postupnosti a načrtnúť jej graf • zistiť monotónnosť a ohraničenosť daných postupností • rozhodnúť, či daná postupnosť je aritmetická, geometrická alebo iná • aktívne ovládať základné vzťahy aritmetickej i geometrickej postupnosti • aplikovať poznatky o postupnostiach v praktických úlohách, poznať najmä aplikáciu geometrickej postupnosti v situáciách s pravidelným rastom či poklesom veličín (úrokovanie, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Postupnosť, spôsoby jej určenia (vrátane rekurentného). Monotónnosť, ohraničenosť a graf postupnosti, limita postupnosti (intuitívne). • Aritmetická a geometrická postupnosť, diferenciacia a kvocient, súčet prvých n členov postupnosti. • Aplikácia poznatkov o postupnostiach pri riešení slovných úloh.

Analytická geometria (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť zavedenie súradnicovej sústavy na priamke, v rovine • vysvetliť na konkrétnych príkladoch obsah pojmov vektor a umiestnenie vektora • vypočítať súradnice vektora určeného dvojicou bodov • definovať pojem skalárny súčin vektorov, určiť skalárny súčin vektorov, odchýlku dvoch vektorov, súradnice stredu úsečky • vypočítať vzdialenosť dvoch bodov • vysvetliť pojmy smerový uhol priamky, smerový a normálový vektor priamky, normálový vektor roviny • napísať parametrické vyjadrenie priamky, všeobecnú rovnicu a smernicový tvar priamky danej dvoma bodmi • napísať parametrické vyjadrenie, všeobecnú rovnicu roviny danej tromi bodmi • zistiť vzájomnú polohu dvoch priamok a určiť ich prienik, vzájomnú polohu priamky a roviny a určiť ich prienik, vzájomnú polohu dvoch rovín • vypočítať vzdialenosť bodu od priamky (v rovine) • vypočítať odchýlku dvoch priamok, odchýlku dvoch rovín, vzdialenosť bodu od roviny, odchýlku priamky od roviny • napísať analytické vyjadrenie kružnice danej stredom a polomerom • určiť charakteristické prvky kružnice z jej analytického vyjadrenia • klasifikovať analytickou metódou vzájomnú polohu priamky a kružnice 	<ul style="list-style-type: none"> • Karteziánska sústava súradníc na priamke, v rovine. • Bod a jeho súradnice. Stred úsečky a jeho súradnice, vzdialenosť dvoch bodov (dĺžka úsečky). • Súradnice a veľkosť vektora, odchýlka vektorov a ich skalárny súčin. • Analytické vyjadrenie priamky v rovine a priestore (parametrické vyjadrenie, všeobecný a smernicový tvar), smerový a normálový vektor priamky, smernica a smerový uhol priamky. • Vzájomná poloha bodu a priamky, vzájomná poloha dvoch priamok, odchýlka priamok, vzdialenosť bodu od priamky (v rovine). • Analytické vyjadrenie roviny (parametrické vyjadrenie, všeobecný tvar), normálový vektor roviny. • Vzájomná poloha bodu a roviny, priamky a roviny, vzájomná poloha dvoch rovín. • Rovnica kružnice (stredový i posunutý tvar). • Vzájomná poloha bodu a kružnice, vzájomná poloha priamky a kružnice.

Systematizácia učiva (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • správne používať matematickú symboliku, symbolicky zapísať tvrdenie • používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy) 	<p>.</p>

• samostatne analyzovať texty úloh a riešiť ich, odhadovať, hodnotiť a zdôvodňovať výsledky a vyhodnocovať rôzne spôsoby riešenia • dokáže hľadať efektívne riešenia úloh • aplikovať získané vedomosti pri matematizácii reálnych situácií z bežného života	

V. Metódy a formy práce

K tomu, aby žiak dosiahol výkonový štandard budeme používať:

- problémové vyučovanie
- projektové vyučovanie
- samostatnú prácu
- práca v skupinách
- klasické formy vyučovania
- pamäťové počítanie
- rozhovor
- prácu s internetom práca na PC s výukovými programami

VI. Učebné zdroje

Učebnica pre 1.2.3.4.ročník gymnáziá
 Zbierka úloh z matematiky pre 1.2.3.4.ročník
 Odborná literatúra
 Didaktické pomôcky
 Internet a výukové programy

VII. Hodnotenie predmetu

Kritériá hodnotenia budú zisťovať, či žiak vzdelávací výkonový štandard zvládol alebo nie.
 Kritériá hodnotenia budú zisťovať, či žiak vzdelávací výkonový štandard zvládol alebo nie.
 Zisťovanie úrovne osvojených kompetencií v zmysle výkonových štandardov bude prevádzané nasledovne :

- priebežné individuálne skúšanie
- slovné hodnotenie
- hodnotenie známku, bodmi /ústna odpoveď, prezentácia projektu/
- aktivita žiakov
- samostatná práca
- písomné skúšanie

Pri hodnotení žiaka budeme dodržiavať nasledovné zásady :

- každú písomnú prácu je potrebné oznámiť s náležitým časovým predstihom
- opravenú písomnú prácu dôsledne analyzovať, žiak musí vedieť kritériá hodnotenia a opravenú písomku musí vidieť
- o každej známke musí byť žiak informovaný
- každú ústnu odpoveď je potrebné ústne vyhodnotiť
- ohodnotiť každú úspešnú účasť v matematickej súťaži
- žiak musí mať minimálne 5 známok za polrok
- Hodnotenie sa prevádza v zmysle platného klasifikačného poriadku známkami 1 – 5.

- Výpočet polročnej a koncoročnej známky sa uskutočňuje na základe váhového priemeru známok:

druh odpovede	váha	známka z odpovede
ústna odpoveď z celého tematického celku	2	x
päťminútovka	1	y
aktivita, vyriešenie príkladu pri tabuli	1	t
vopred oznámená písomka (v polovici alebo na konci tematického celku)	2	z
referát, projekt, prezentácia	1	r, p
súťaž	2	q

Vzorec na výpočet váhového priemeru:

$$VP = \frac{x \cdot 2 + y \cdot 1 + z \cdot 2 + t \cdot 1 + r \cdot 1 + p \cdot 1 + q \cdot 2}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

Počítame na 2 desatinné miesta:

- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

V prípade výsledných známok 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 sa zaokrúhľuje smerom nadol

Názov predmetu	Rozširujúca informatika
Vzdelávacia oblasť	Matematika a práca s informáciami

I. Charakteristika predmetu

Informatika – ako voliteľný predmet vo štvrtom ročníku sa vyučuje 3 hodiny týždenne. Má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Predmet nadväzuje na informatiku z predchádzajúcich ročníkov. Študenti by mali ovládať základný pojmový aparát informatiky, mali by mať primerané zručnosti v oblasti počítačových systémov, vedieť pracovať s textom, tabuľkou, graf. dokumentom, v sieti Internet a mať základné vedomosti z algoritmickej. Je určený pre maturantov a zameraný na získanie základných zručností z oblasti programovania v konkrétnom programovacom jazyku. Nevyžadujú sa predchádzajúce skúsenosti s programovaním, ale odporúčame absolvovať v treťom ročníku voliteľný predmet informatika..

Vzdelávací obsah informatiky v Štátnom vzdelávacom programe je rozdelený do viacerých tematických celkov. Voliteľný predmet informatika vo štvrtom ročníku podstatne rozširuje vedomosti získané v predchádzajúcich ročníkoch v tematických okruhoch:

- Reprezentácie a nástroje
- Softvér a hardvér
- Algoritmické riešenie problémov

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Žiaci po absolvovaní predmetu získajú základné znalosti z programovacích jazykov a osvoja si základy algoritmického myslenia a systematického prístupu k riešeniu úloh, ktoré môžu uplatniť pri ďalšom štúdiu na vysoké škole i v praxi. Cieľom vyučovania informatiky na strednej škole je naučiť žiakov základné pojmy, postupy a prostriedky informatiky, budovať informatickú kultúru, t. j. vychovávať k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie by sa malo dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií (IT) vo vyučovaní iných predmetov a v organizovaní a riadení školy.

Výchovno – vzdelávací proces smeruje k tomu, aby žiaci:

- si rozvíjali schopnosť algoritmizovať zadaný problém, rozvíjali si programátorské zručnosti
- získali praktické zručnosti v tvorbe projektových úloh z rôznych oblastí s uplatňovaním medzipredmetových vzťahov.
- si rozvíjali svoje schopnosti kooperácie a komunikácie (naučili sa spolupracovať v skupine pri riešení problému, zostaviť plán práce, špecifikovať podproblémy, distribuovať ich v skupine, vysvetliť problém ďalšiemu žiakovi, riešiť podproblémy, zhromaždiť výsledky, zostaviť ich do celkového riešenia, verejne so skupinou o ňom referovať)
- nadobudli schopnosti potrebné pre výskumnú prácu (realizovať jednoduchý výskumný projekt, sformulovať problém, získať informácie z primeraných zdrojov, hľadať riešenie a príčinné súvislosti, sformulovať písomne a ústne názor, diskutovať o ňom, robiť závery)
- si rozvíjali svoju osobnosť, tvorivosť, logické myslenie, zodpovednosť, morálne a vôľové vlastnosti, húževnatosť, sebakritickosť a snažili sa o sebazvzdělávanie

- sa naučili rešpektovať intelektuálne vlastníctvo a autorstvo informatických produktov, systémov a aplikácií (aby chápali, že informácie, údaje a programy sú produkty intelektuálnej práce, sú predmetmi vlastníctva a majú hodnotu), pochopili sociálne, etické a právne aspekty informatiky.

III. Predmetové kompetencie

Výchovno-vzdelávací proces smeruje k tomu, aby žiaci:

- chápali princíp činnosti počítača, častí počítača /pamäte, mikroprocesor/
- dokázali riešiť problémy pomocou algoritmov, vedeli ich zapísať do programovacieho jazyka, hľadať a opravovať chyby
- rozumeli hotovému programom, určili vlastnosti vstupov, výstupov a vzťahy medzi nimi, vedeli ich testovať a modifikovať
- riešili úlohy pomocou príkazov s rôznymi obmedzeniami použitia príkazov, premenných, typov a operácií
- v programoch vedeli pracovať s textovým súborom
- dokázali používať a definovať funkcie bez parametrov aj s parametrami, správne používať lokálne a globálne premenné
- vedeli rozpoznať a odstrániť syntaktické chyby, opraviť chyby vzniknuté počas behu programu, identifikovať miesta programu, na ktorých môže dôjsť k chybám počas behu programu,
- dodržiavali zásady čitateľného zápisu algoritmu

V predmete informatika využívame výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú utváranie a rozvíjanie nasledujúcich kľúčových kompetencií:

Kognitívne kompetencie

- hľadať, zvoliť si a realizovať optimálne riešenie problému
- robiť selekciu informácií – určiť ktoré formácie sú dôležité
- schopnosť nájsť, nedostatky v riešení
- originalita – schopnosť produkovať nové neobvyklé riešenia, vyznačujúce sa prekvapujúcou vynachádzavosťou

Učebné kompetencie

- samostatne plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť
- tvorivo spracovávať informácie a praktický ich využívať
- racionálne a samostatne sa učiť – pripravovať sa na vyučovanie – písať seminárne práce, riešiť úlohy, projekty, zadania

Sociálne kompetencie

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti,
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách,
- vzájomne si pomáhať pri riešení úloh teoretického a praktického charakteru,
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti,
- preberať spoluzodpovednosť za prácu tímu, v prípade aj roly iných členov tímu

Personálne kompetencie

- vystupovať so sebaistotou a sebadôverou
- kontrolovať svoje správanie, odolávať stresu, zachovať pokoj, byť spoľahlivý, dodržiavať pravidlá slušnosti, niesť zodpovednosť za svoje správanie a prácu
- sám sa motivovať, byť podnikavý, usilovný, disciplinovaný

Komunikačné kompetencie

- zrozumiteľne prezentovať nadobudnuté vedomosti, skúsenosti a zručnosti,
- používať odborný jazyk
- spracovávať písomný materiál zrozumiteľným spôsobom
- prezentovať informácie – vysvetľovať a znázorňovať jasne, stručne, presne, zrozumiteľne
- komunikovať prostredníctvom informačných a komunikačných technológií

Kompetencie v oblasti IKT

- efektívne využívať informačno-komunikačné technológie pri svojom vzdelávaní, tvorivých aktivitách, projektovom vyučovaní, vyjadrovaní svojich myšlienok a postojov a riešení problémov reálneho života,
- prostredníctvom internetu a IKT získavať a spracovávať informácie v textovej aj grafickej podobe,
- algoritmicke myslieť a využívať tieto schopnosti v reálnom živote
- rozumieť príležitostiam a možným rizikám, ktoré sú spojené s využívaním internetu

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý v štvorročnej forme štúdia, ôsmy v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne

REPREZENTÁCIE A NÁSTROJE (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže <ul style="list-style-type: none">• posúdiť možnosti kódovania informácií rôznych typov• zakódovať informáciu do konkrétnej digitálnej reprezentácie• ilustrovať vzťah medzi dvojkovou a šestnástkovou reprezentáciou	<ul style="list-style-type: none">• informácia• kódovanie informácie• binárny kód• číselné sústavy• počítanie v dvojkovej sústave, v iných sústavách

SOFTVÉR A HARDVÉR (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže <ul style="list-style-type: none">• vymenovať jednotlivé časti počítača von Neumannovského typu, nakresliť jeho	<ul style="list-style-type: none">• procesor a pamäť• vstupné a výstupné zariadenia a pamäťové

<p>schému a vysvetliť súčinnosť jeho častí.</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznať približné kapacity jednotlivých druhov pamätí a obmedzenia ich použitia. • vymenovať a charakterizovať základné prídavné zariadenia. • prenášať údaje medzi rôznymi zariadeniami. 	<p>zariadenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • hardvér a softvér • základná architektúra počítača • realizácia programu v PC
--	---

ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – analýza problému (7)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznať základné vlastnosti správneho algoritmu • identifikovať problém, ktorý sa bude riešiť algoritmicky • identifikovať vstupné informácie zo zadania úlohy • popisovať očakávané výstupy, výsledky, akcie • formulovať a neformálne (prirodzeným jazykom) vyjadriť ideu riešenia, • plánovať riešenie úlohy ako postupnosť príkazov vetvenia a opakovania. • rozdeliť problém na podproblémy (procedúry, funkcie) • skladať riešenie problému z vyriešených podproblémov • upraviť riešenie úlohy vzhľadom na rôzne požiadavky a obmedzenia (programu zmeniť vstupy, výstupy, spôsob spracovania, obmedzenie sady príkazov, premenných, typov) • manipulovať s priebežne zapamätanými údajmi (premenná), manipulovať so štruktúrami • zostaviť program, v ktorom sa vyhľadáva, modifikuje, vytvára, vypisuje, resp. vykresľuje 	<ul style="list-style-type: none"> • algoritmus a jeho vlastnosti • analýza riešenia problému – vstupy, výstupy, vzťahy medzi vstupom a výstupom • rozdelenie problému na menšie časti • syntéza riešenia z riešení menších častí • identifikácia vetvenia v algoritme • identifikácia opakovania (cyklov) v algoritme

ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – programovací jazyk na zápis riešenia pomocou nástrojov na interakciu, premenných, cyklov, vetvenia (68)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • používať jazyk na zápis algoritmickeho riešenia problému (používať konštrukcie jazyka podľa pravidiel) <ul style="list-style-type: none"> ○ lexikálne jednotky jazyka, základná štruktúra programu ○ príkazy vstupu a výstupu znaku ○ formátovaný vstup a výstup formátovací reťazec ○ príkaz priradenia, premenné, jednoduché dátové typy ○ logické výrazy a ich pravdivostná hodnota, unárne, binárne, špeciálne operátory ○ podmienený príkaz , príkaz switch ○ cykly ○ implicitná a explicitná typová konverzia ○ konštanty – makrá bez parametrov a s parametrami ○ funkcie (definícia, funkcia bez parametrov), dátový typ void, , globálne a lokálne premenné ○ textové súbory ○ polia ○ štruktúry ○ numerické metódy, nepresnosť numerických metód ○ algoritmy z mat. štatistiky • rozpoznať a odstrániť chyby vo formálnom zápise algoritmu 	<ul style="list-style-type: none"> • algoritmus, programovací jazyk, vývojové prostredie, kompilácia • program – spustenie, vykonanie, zastavenie • pravidlá zápisu (syntax) – rezervované slová, identifikátory, konštanty, oddeľovače, programové konštrukcie • premenné, pravidlá jazyka pre použitie premenných • deklarácie (deklaračná časť) a príkazy (príkazová časť) • postupnosti príkazov (mechanizmus vyhodnocovania) • opakovanie (typy cyklov, podmienky, počítadlo, telo cyklu, vnorené príkazy) • vetvenie (typy podmienených príkazov, mechanizmus vyhodnocovania, vnorené príkazy) • podprogramy, parametre (mechanizmus volania, lokálne premenné, parametre, návratová hodnota) • opakujúce sa vzory

ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – interpretácia zápisu riešenia, ladenie, testovanie (5)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizovať a interpretovať po krokoch aj formálny zápis postupu / algoritmu (krokovanie), vysvetliť proces vykonávania 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretovanie programu, krokovanie • testovanie, správnosť a kvalita riešenia • chyby v programe, logické chyby, chyby počas behu – hľadanie, identifikovanie,

<p>programu</p> <ul style="list-style-type: none">• diskutovať o kritických situáciách a obmedzeniach, ktoré súvisia s riešením úlohy, uvádzať argumenty• objaviť a vyjadriť princíp fungovania algoritmického riešenia (aj v rôznych iných typoch zápisov algoritmu, iný programovací jazyk, neformálny zápis)• určiť vzťahy medzi vstupmi a výstupmi• diskutovať o efektívnosti konkrétneho algoritmického riešenia vzhľadom na obmedzenia kontextu• diskutovať o efektívnosti využívania IKT pri riešení konkrétneho problému• overiť správnosť riešenia, algoritmu, zvoliť vhodnú testovaciu postupnosť údajov• hľadať a opravovať chyby v algoritme, identifikovať miesta programu, v ktorých môže dôjsť k chybám počas behu programu a vedieť ich opraviť• odhaľovať a riešiť kritické situácie• odhadovať zložitosť konkrétnych algoritmov – počet vykonaných krokov, počet porovnaní, počet volaní, veľkosť očakávaného výstupu• objaviť všeobecné vzťahy medzi informáciami• popísať vzťahy medzi informáciami na abstraktnej úrovni• generovať všeobecne platné pravidlá spracovania informácií• porovnať techniky na analýzu väčších súborov údajov• kriticky posúdiť klasické algoritmy a implementovať originálne algoritmy• vyhodnotiť konkrétne algoritmy – ich efektívnosť, správnosť a zrozumiteľnosť• diskutovať o možnostiach riešenia úloh v rôznych programovacích jazykoch	<p>opravovanie</p>
---	--------------------

V. Metódy a formy práce

- slovné – vysvetľovanie, prednáška, práca s textom, rozhovor
- názorno – demonštračné – prezentácia a pozorovanie, práca s obrazom
- zručnostno – praktické – napodobňovanie, experimentovanie, vytváranie zručností
- diskusné
- riešenie problémov
- skupinové a kooperatívne vyučovanie
- tvorba vlastných projektov
- vyučovanie podporované počítačom

VI. Učebné zdroje

- Informatika pre stredné školy – Ivan Kalaš a kolektív, SPN 2001
- C++ Výukový kurz – David Matoušek, 2018
- Jazyky C a C++ – Miroslav Virius, 2011

VII. Hodnotenie predmetu

Kritériá hodnotenia budú zisťovať, úroveň osvojenia výkonového štandardu žiakom. Zisťovanie úrovne osvojených kompetencií v zmysle výkonových štandardov bude prevádzané:

- obhajobou záverečných prác
- praktickou prácou pri PC
- písomnou formou
 - každý test je potrebné oznámiť týždeň dopredu
 - opravený test dôsledne analyzovať, žiak musí vedieť kritériá hodnotenia a opravený test musí vidieť
 - žiak absolvoval test v prípade dosiahnutia úspešnosti 30 % z celkového počtu bodov

Hodnotenie sa prevádza v zmysle platného klasifikačného poriadku známami 1 – 5. Výsledná známka sa vypočíta ako vážený priemer známok, pričom jednotlivé váhy priradíme nasledovne:

- test – váha 1
- záverečná práca – váha 2
- iné hodnotenie – váha 1

Názov predmetu	Rozširujúca fyzika
Vzdelávacia oblasť	Človek a príroda

I. Charakteristika predmetu

Výučba fyziky sa spolu s biológiou a chémiou podieľa na rozvíjaní prírodovednej gramotnosti žiaka tak, aby využíval nadobudnuté vedomosti, bol schopný klásť otázky a na základe dôkazov vyvodzoval závery, ktoré vedú k porozumeniu obsahu výučby prírodných vied.

Obsah výučby fyziky je postavený na overenej konštruktivistickej pedagogickej teórii, ktorá kladie pri budovaní fyzikálnych poznatkov dôraz na vlastnú žiacku skúsenosť s fyzikálnymi javmi a objektmi. Umožňujú to žiacke pokusy, reálne demonštrácie, priame merania a ich spracovanie. Postupne sa žiak vedie k formalizácii poznávaného obsahu, prípadne k matematickým vzťahom a k zovšeobecneniam v podobe teoretických pojmov.

Prostredníctvom tvorby vybraných fyzikálnych (často aj prírodovedných) pojmov sa rozvíjajú žiacke bádateľské spôsobilosti, najmä pozorovať, merať, experimentovať, spracovať namerané údaje tabelárnou a grafickou formou. Súčasťou týchto spôsobilostí sú aj manuálne a technické zručnosti žiaka, schopnosť formulovať hypotézy, tvoriť závery a zovšeobecnenia, interpretovať údaje a opísať ich vzájomné vzťahy.

Proces fyzikálneho vzdelávania uprednostňuje metódy a formy, ktoré sa podobajú prirodzenému postupu vedeckého poznávania. Vzhľadom na vek žiakov je to najmä už spomenutý empirický postup, pre ktorý je charakteristické riešenie problémov experimentálnou metódou aj s využitím informačno-komunikačných prostriedkov. Aktívna účasť žiaka sa zabezpečuje najmä riešením problémov a prácou v skupinách.

Žiak prostredníctvom fyzikálneho vzdelávania získa vedomosti potrebné aj k osobným rozhodnutiam v občianskych a kultúrnych záležitostiach, ktoré súvisia s lokálnymi aj globálnymi problémami ako sú zdravie, životné prostredie, technický pokrok a podobne. Rovnako dôležité je, aby pochopil kultúrne, spoločenské a historické vplyvy na rozvoj vedy a techniky.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Oblasť: Svet/prírodovedné poznatky a myšlienky

Žiaci

- opíšu spôsoby, ktorými prírodné vedy pracujú,
- vyhodnotia zisky a nedostatky aplikácií vedy,
- diskutujú na tému etických a morálnych otázok vyplývajúcich z aplikácie vedy,
- diskutujú o tom, ako je štúdium vedy podmienené kultúrnymi vplyvmi,
- chápu, ako rôzne prírodovedné disciplíny vzájomne súvisia a ako súvisia s inými predmetmi,
- považujú vedu za aktivitu spolupráce,
- demonštrujú znalosť vedeckých faktov, definícií, zákonov, teórií, modelov,
- demonštrujú schopnosť používať vhodnú terminológiu, vrátane použitia symbolov.

Oblasť: Komunikácia

Žiaci vyjadrujú myšlienky, argumenty, praktické skúsenosti z pozorovania

- použitím vhodného slovníka a jazyka,
- použitím grafov a tabuliek,
- použitím vhodného formátu laboratórneho protokolu,
- použitím digitálnych technológií (určených školským vzdelávacím programom).

Oblasť: Prírodovedné bádanie/vykonávanie experimentov

Žiaci

- formulujú problém vo forme otázky, ktorá môže byť zodpovedaná experimentom,
- formulujú hypotézu,
- testujú hypotézu v podmienkach riadenia jednej nezávisle premennej veličiny,

- plánujú experiment,
- naznačia záver konzistentný s realizovaným experimentom, komentujú chyby merania,
- vyhodnotia celkový experiment vrátane použitých postupov,
- postupujú podľa slovných i písaných inštrukcií,
- vyberú a bezpečne použijú experimentálnu zostavu, materiál, techniku vhodnú na meranie,
- vykonajú experiment bezpečne, zaznamenajú údaje z pozorovania a merania,
- použijú vhodné nástroje a techniku na zber dát,
- spolupracujú v skupine rovesníkov zostavenej učiteľom.

Oblasť: Spracovanie dát

Žiaci

- riešia úlohy s úplne definovaným problémom, ako aj úlohy s neúplne definovaným problémom a neúplne definované úlohy,
- organizujú, prezentujú a vyhodnocujú dáta rôznymi spôsobmi,
- transformujú dáta prezentované jednou formou do inej formy vrátane matematických výpočtov, grafov, tabuliek,
- identifikujú trendy v dátach,
- vytvárajú predpovede založené na dátach,
- naznačujú závery založené na dátach,
- odhadujú dáta na základe vlastnej skúsenosti, použijú poznatky na vysvetlenie záverov.

III. Štruktúra kompetencií rozvíjaných vyučovaním fyziky

Poznávací (kognitívna)	Komunikačná	Interpersonálna	Intrapersonálna
Používať kognitívne operácie.	Tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Akceptovať skupinové rozhodnutia.	Regulovať svoje správanie.
Formulovať a riešiť problémy, používať stratégie riešenia.	Vyhľadávať informácie.	Kooperovať v skupine.	Vytvárať si vlastný hodnotový systém.
Uplatňovať kritické myslenie.	Formulovať svoj názor a argumentovať.	Tolerovať odlišnosti jednotlivcov a iných.	
Nájsť si vlastný štýl učenia a vedieť sa učiť v skupine.		Diskutovať a viesť diskusiu o odbornom probléme.	
Myslieť tvorivo a uplatniť jeho výsledky.			

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý v štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne, 83 hodín ročne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	1. Sila a pohyb	7
	2. Energia	3
	3. Vlastností kvapalín a plynov	12
	4. Elektrické a gravitačné pole	10
	5. Elektrizácia a magnetizmus	22
	6. Periodické deje	14
	7. Elektromagnetické žiarenia a	15

Sila a pohyb (7)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozložiť silu na zložky do vhodne zvolených smerov, • overiť navrhnutým experimentom vzťah medzi sklonom naklonenej roviny a veľkosťou pohybovej zložky gravitačnej sily, • analyzovať situácie, v ktorých je trenie (užitočné) aj navrhnúť spôsoby zmenšenia trenia tam, kde prekáža, • riešiť úlohy s využitím vzťahov pre hybnosť a zákon zachovania hybnosti, • zostrojiť graf závislosti rýchlosti od času a dráhy od času pre zrýchlený pohyb, • rozhodnúť o pohybovom stave telesa na základe určenia výslednice síl pôsobiacich na dané teleso graficky aj výpočtom, • riešiť úlohy s využitím vzťahov kinematiky aj dynamiky pre pohyby so zrýchlením, • rozlíšiť fyzikálnu prácu od „fyziologicky“ pocit'ovanej práce, • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre mechanickú prácu, ak pôsobiaca sila a posunutie majú rôzny smer, • určiť z grafu závislosti sily pôsobiacej na pružinu od predĺženia pružiny veľkosť práce potrebnej na deformáciu pružiny, • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre kinetickú a potenciálnu energiu telesa, • riešiť úlohy s využitím zákona zachovania energie, • rozlíšiť kinetickú energiu translačného pohybu a celkovú kinetickú energiu telesa, ktoré sa súčasne posúva aj rotuje, • vysvetliť princíp činnosti reaktívneho motora, • riešiť úlohy súvisiace s momentom sily a ťažiskom telesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • sila ako vektorová fyzikálna veličina • schéma voľného telesa • rozklad sily na zložky s danými smermi • naklonená rovina, využitie v praxi • statické a dynamické trenie • hybnosť • zákon zachovania hybnosti • pohyb telesa bez pôsobenia výslednej sily, prvý Newtonov pohybový zákon • zrýchlenie • príčiny zmien pohybového stavu telesa • pohyb telesa pri pôsobení konštantnej výslednej sily, druhý Newtonov pohybový zákon • dostredivá sila (kvalitatívne) • tretí Newtonov pohybový zákon • voľný pád, pád telesa v reálnych podmienkach • pohyb telesa vo vzduchu a v kvapaline • aerodynamická a hydrodynamická odporová sila • mechanická práca silou vykonaná a silou spotrebovaná • práca pri deformácii pružiny • kinetická energia telesa • potenciálna energia telesa • potenciálna energia pružnosti • premeny mechanickej energie, zákon zachovania energie • reaktívne motory • tuhé teleso • ťažisko telesa • moment sily, momentová veta • energia rotačného pohybu telesa

Vlastnosti kvapalín a plynov (12)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
-------------------	-------------------

<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • odhadnúť hodnotu tlaku pod hladinou vody, • vysvetliť príčinu existencie tlaku v plyne, • riešiť úlohy súvisiace so vzájomnou závislosťou objemu, tlaku, teploty a množstva ideálneho plynu v uzavretej nádobe, • vysvetliť výsadné postavenie teploty – 273,15 °C, • vyjadriť teplotu v Celziovej aj Kelvinovej stupnici, • analyzovať situácie s použitím informácií o relatívnej vlhkosti vzduchu v miestnosti a vonku, • riešiť úlohy s využitím rovnice spojitosti pre kvapalinu, • identifikovať a vysvetliť javy potvrdzujúce platnosť Bernoulliho rovnice pre kvapaliny a plyny, • odvodiť Bernoulliho rovnicu ako špecifický prípad zákona zachovania energie. 	<ul style="list-style-type: none"> • hydraulické zariadenia, ich funkcia a využitie • tlak v kvapaline, tlaková sila • závislosť atmosférického tlaku od nadmorskej výšky (kvalitatívne) • vlastnosti kvapalín ako dôsledok ich vnútornej štruktúry • vlastnosti plynov ako dôsledok ich vnútornej štruktúry • zákony ideálneho plynu • stavová rovnica ideálneho plynu • časticová stavba látok • nasýtené pary • prúdenie tekutín • rovnica spojitosti • Bernoulliho rovnica
---	--

Energia (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyzovať procesy z hľadiska zachovania mechanickej energie systému, • používať pojmy práca, výkon, účinnosť, • používať pojmy a vypočítať hodnoty kinetickej energie translačného pohybu, potenciálnej energie v homogénnom gravitačnom poli Zeme, • používať pojmy a vypočítať hodnoty energie uvoľnenej spaľovaním (výhrevnosť), energie uvoľnenej pri prechode elektrického prúdu, • používať pojmy práca, výkon, účinnosť, • riešiť úlohy na premenu elektrickej energie na iné formy energie, • vyhľadať informácie o cenách elektrickej energie pre rôznych odberateľov, • riešiť úlohy z energetiky, 	<ul style="list-style-type: none"> • mechanická energia a jej premeny • formy energie • práca, výkon, účinnosť • Joulovo teplo, elektrický výkon, • výroba el. energie - elektrárne • meranie spotreby elektrickej energie, • výpočet energie získanej spaľovaním paliva, účinnosť, • energia v domácnosti • práca, výkon, účinnosť • jadrová, tepelná, veterná a vodná elektrárne

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • od čoho závisí veľkosť gravitačnej sily • použiť Newtonov gravitačný zákon pri riešení úloh • riešiť jednoduché úlohy na výpočet intenzity gravitačného poľa • znázorniť vektorový model gravitačného poľa • rozlíšiť inerciálnu a neinerciálnu vz. sústavou • popísať a demonštrovať vlastnosti el. náboja • popísať vlastnosti el. nabitých látok demonštruje pôsobenie el. nabitých telies • riešiť úlohy s využitím Coulombovho zákona • popísať elektrické pole pomocou intenzity a znázorni ho pomocou siločiar 	<ul style="list-style-type: none"> • gravitácia, • intenzita gravitačného poľa, • gravitačné zrýchlenie. neinerciálna vzťažná sústava, • pohyby v gravitačnom poli, • elektrický náboj a jeho vlastnosti, • elektrizovanie telies , elektroskop, • jednoduché pokusy z elektrostatiky, • elektrická sila, Coulombov zákon • intenzita elektrického poľa, • elektrický potenciál, • kapacita

Elektrina a magnetizmus (22)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť súvislosť medzi elektrickým napätím, elektrickým prúdom a pohybom nabitých častíc vo vodiči, • overiť platnosť a využíva Ohmov zákon pri riešení úloh • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre závislosť elektrického odporu kovového vodiča od jeho geometrických rozmerov, • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre závislosť elektrického odporu kovového vodiča od jeho teploty, • rozlíšiť svorkové a elektromotorické napätie • vypočítať výsledný odpor paralelného aj sériového zapojenia • riešiť úlohy súvisiace s V-A charakteristikou vláknovej žiarovky, • riešiť úlohy súvisiace s premenou elektrickej energie na iné formy energie, • vysvetliť ako sa líšia el. vlastnosti vodičov, polovodičov a izolantov • zdôvodniť rozdiel medzi prímiesovou a vlastnou vodivosťou • popísať vlastnosti polovodičovej diódy a jej využitie • vysvetlí rozdiel medzi vedením prúdu v kovoch a kvapalinách 	<ul style="list-style-type: none"> • elektrický prúd v kovoch, elektrolytoch a v plynoch • elektrický odpor • závislosť elektrického odporu kovového vodiča od jeho geometrických rozmerov a od teploty • Ohmov zákon • sériové a paralelné zapojenie rezistorov • premena elektrickej energie na vnútornú energiu – elektrické vyhrievanie • elektrický výkon spotrebiča • istič elektrického prúdu • Oerstedov pokus, Ampérovho pravidlo pravej ruky • pôsobenie magnetického poľa na vodič s prúdom, Flemingovo pravidlo ľavej ruky • pôsobenie magnetického poľa na pohybujúcu sa časticu s nábojom • elektromagnetická indukcia, generátor elektrickej energie • princíp činnosti elektromotora (komutátor ani princíp vzniku točivého magnetického poľa nie sú vyžadované) • obvod so striedavým harmonickým elektrickým prúdom, frekvencia, • amplitúda, efektívna hodnota, fázový

<ul style="list-style-type: none"> • vysvetlí praktické využitie elektrolýzy • vysvetlí podstatu ionizácie • znázorniť magnetické pole magnetickými indukčnými čiarami, • opísať magnetické pole v okolí vodiča s prúdom, • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre výpočet sily pôsobiacej na vodič s prúdom, • riešiť úlohy s využitím vzťahu pre výpočet sily pôsobiacej na časticu s nábojom, • riešiť jednoduché úlohy súvisiace so striedavým prúdom a napätím (vznik fázového posunu a RLC obvodu nie sú vyžadované), • vysvetliť úlohu transformátora pri prenose elektrickej energie na väčšie vzdialenosti. 	<p>posun, výkon striedavého prúdu a napätia</p> <ul style="list-style-type: none"> • transformátor
--	---

Periodické deje (14)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • odhadnúť aj odmerať stopkami periódu dejov v bežnom živote, • určiť periódu periodického deja, • vyjadriť frekvenciu deja z hodnoty periódy v intervale od 1 dňa po 1 milisekundu, • objaviť z výsledkov experimentu faktory ovplyvňujúce periódu matematického kyvadla, • naplánovať osciloskopické zobrazenie časového rozvoja membrány mikrofónu snímajúceho zvuk, • analyzovať grafy harmonického a neharmonického periodického deja, zistiť hodnoty z grafu závislosti okamžitej výchylky od času pre mechanický oscilátor, • riešiť jednoduché úlohy s využitím vzťahu pre rýchlosť vlny, • identifikovať skladanie a interferenciu vlnení na vodnej hladine, • vysvetliť jav polarizácie s využitím grafických modelov priečneho a pozdĺžneho vlnenia, • riešiť jednoduché úlohy súvisiace so stojatým vlnením na strune, • vysvetliť analógiu medzi stojatým vlnením na napnutej strune a stojatým vlnením vo vzduchovom stĺpci, • naplánovať experiment nameranie 	<ul style="list-style-type: none"> • periodické deje v prírode a spoločnosti • pohyby s konštantnou periódou • kmitanie, perióda, frekvencia, okamžitá výchylka, amplitúda kmitania • časový rozvoj harmonického kmitania a neharmonického periodického deja • vlastnosti mechanického oscilátora • pružinové kyvadlo, matematické a fyzikálne kyvadlo • nútené kmitanie, konkrétne príklady • rezonancia, využitie v praxi, nežiaduce účinky rezonancie • vlastná frekvencia a perióda kmitania • vlnenie v rade bodov • frekvencia, vlnová dĺžka, rýchlosť vlny • vlnenie na vodnej hladine • vlnoplocha • Dopplerov jav, využitie v medicíne, doprave, v astronómii • skladanie vlnení, interferencia vlnení • priečne a pozdĺžne vlnenie, polarizácia vlnenia • stojaté vlnenie na strune

<ul style="list-style-type: none"> rýchlosti zvuku vo vzduchu, diskutovať o spôsoboch aktívnej ochrany sluchu. 	
--	--

Elektromagnetické žiarenia a častice mikrosveta (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> riešiť úlohy s využitím princípov geometrickej optiky, riešiť úlohy súvisiace s rýchlosťou svetla a indexom lomu, identifikovať jav disperzie svetla a interferencie svetla, čítať informácie z čiarového a spojitého emisného spektra, riešiť úlohy s využitím vzťahu medzi teplotou telesa a vlnovou dĺžkou λ_{MAX} emitovaného elektromagnetického žiarenia, riešiť úlohy s využitím vzťahu pre výpočet energie fotónu, vysvetliť proces vzniku spojitého a čiarového spektra röntgenového žiarenia, porovnať vlastnosti a podstatu žiarení alfa, beta a gama, zaujať stanovisko v súvislosti s rádioaktivitou prostredia, zdrojmi pridanej rádioaktivity a rádioaktívnymi izotopmi používanými v medicíne (v diagnostike aj v terapii), zaujať stanovisko v súvislosti s prostriedkami na skúmanie vesmíru a na skúmanie objektov na úrovni atómu, vysvetliť historické postavenie experimentov Thomsona, Millikana a Rutherforda a teórií súvisiacich s týmito experimentmi, posúdiť klady a zápory jadrovej energetiky v porovnaní s inými možnosťami získavania elektrickej energie. 	<ul style="list-style-type: none"> viditeľné žiarenie Základné vlastnosti svetla, rýchlosť svetla odraz a lom svetla, index lomu zobrazovanie na rovinnom zrkadle zobrazovanie guľovým zrkadlom zobrazovanie spojkou zobrazovanie rozptylkou optická mohutnosť šošovky oko ako optická sústava difúzny odraz disperzia svetla interferencia svetla difrakčná mriežka emisné spektrum, čiarové spektrum, spojité spektrum princíp rozkladu svetla na spektrum hranolom a optickou mriežkou tepelné žiarenie prenos energie tepelným žiarením infračervené a ultrafialové žiarenie, ich vlastnosti a využitie fotón žiarenia röntgenové žiarenie, využitie v medicíne a priemysle rádioaktivita, žiarenie alfa, beta, gama rádioaktivita prostredia fyzikálne objekty malé a veľké, prostriedky na ich poznávanie lineárny rozmer od Slnčnej sústavy po jadro atómu atóm väzbová energia jadra, hmotnostný úbytok fotoelektrický jav modely atómu laser hmotnostný úbytok a väzbová energia jadra syntéza a štiepenie jadier jadrový reaktor, jadrová elektrárňa

V. Metódy a formy práce

Metódy

- výkladovo-ilustratívna metóda
- reproduktívna metóda
- výkladovo-problémová metóda
- heuristická metóda
- výskumná metóda

Formy

- metodické (výkladové, dialogické, demonštračné, samostatná práca žiakov)
- sociálne (frontálna, individuálna a skupinová práca)
- organizačné (vyučovacia hodina, laboratórna práca, projekty ...)

VI. Učebné zdroje

- Zmaturuj z fyziky, Pedagogické vydavateľstvo Didaktis, s. r. o., Bratislava
- Fyzika pre 1.,2.,3.a4. ročník gymnázia, Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava
- Zbierka úloh z fyziky 1. A 2. diel SPN
- Scholtz,Kireš-Fyzika kinematika pre gymnázia s osemročným štúdiom
- Scholtz,Kireš-Fyzika dynamika pre gymnázia s osemročným štúdiom
- Hanzelík- Zbierka riešených úloh z fyziky
- Tuľčinskij- Zbierka kvalitatívnych úloh z fyziky
- Bartuška: Sbíрка řešených úloh z fyziky 1,2,3,4, Prometheus 1997

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- K polročnej a koncoročnej klasifikácii sú potrebné minimálne 3 známky
- Ústnu odpoveď hodnotí učiteľ bezprostredne po odpovedi a svoje hodnotenie zdôvodní.
- Písomnú odpoveď absolvujú študenti v priebehu, alebo po skončení tematického celku. Učiteľ musí informovať študentov o stupnici bodovania a poskytnúť študentovi ohodnotenú písomnú odpoveď k nahliadnutiu.
- Podľa počtu dosiahnutých bodov hodnotí učiteľ písomnú odpoveď stupnicou známok 1-5.
- O téme a termíne písomnej skúšky sú študenti informovaní s týždenným predstihom, o termíne krátkej písomnej skúšky (päťminútovky) učiteľ nie je povinný informovať vopred, pričom jej témou sú maximálne 3 posledné vyučovacie látky.

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:

- 1) 100% - 90% - výborný
- 2) 89% - 75% - chválitebný
- 3) 74% - 50% - dobrý
- 4) 49% - 30% - dostatočný
- 5) 29% - 0% - nedostatočný

Výpočet polročnej a koncoročnej známky sa uskutočňuje na základe váhového priemeru známok:

	váha	známka z odpovede
--	------	----------------------

ústna odpoveď	2	x
päťminútovka	1	y
aktivita, vyriešenie príkladu pri tabuli, ...	1	t
laboratórna práca	1	z
vopred oznámená písomka (v polovici alebo na konci tematického celku)	2	s
test na konci tematického celku	2	m
referát, projekt, prezentácia	2	r, p

Vzorec na výpočet váhového priemeru:

$$VP = \frac{x \cdot 2 + y \cdot 1 + t \cdot 1 + z \cdot 1 + s \cdot 2 + m \cdot 2 + r \cdot 2 + p \cdot 2}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

Počítame na 2 desatinné miesta: - priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

V prípade výsledných známok 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 sa zaokrúhľuje smerom nadol

Názov predmetu	ROZŠIRUJÚCA CHÉMIA
Vzdelávacia oblasť	Človek a príroda

I. Charakteristika predmetu

- Chémia je v zmysle vyhlášky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách zaradená do skupiny prírodovedných predmetov. V zmysle tejto vyhlášky si môžu predmet chémie zvoliť žiaci ako jeden z voliteľných predmetov maturitnej skúšky alebo absolvovať chémiu ako dobrovoľnú maturitnú skúšku, pričom maturitná skúška z chémie pozostáva iba z ústnej formy internej časti.
- Ústnu formu internej časti maturitnej skúšky z chémie v zmysle vyhlášky č. 318/2008 Z. z. tvorí ústna odpoveď žiaka pred predmetovou maturitnou komisiou, pričom žiak si žrebuje jedno zo schválených maturitných zadaní. Podrobnosti o spôsobe konania maturitnej skúšky z chémie ako aj špecifikácia otázok a hodnotenia skúšky sú uvedené v prílohe č. III spomínanej vyhlášky. Minimálny počet zadaní je 30, pričom zadanie v predmete chémie pozostáva z 3 otázok.
- Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z chémie priamo nadväzujú na platný Štátny vzdelávací program, Oblasť Človek a príroda pre stupeň ISCED 3A. Avšak požiadavky na maturantov sú v porovnaní s obsahovým a výkonovým štandardom vymedzeným Štátnym vzdelávacím programom pre predmet chémie rozšírené o vybrané pojmy, témy a zručnosti.
- Cieľové požiadavky nie sú učebnými osnovami chémie a nie sú ani metodickým materiálom pre vyučovanie jednotlivých tematických celkov. Sú súborom výstupných kompetencií, ktoré má žiak maturujúci z chémie preukázať.
- Cieľom maturitnej skúšky z chémie je overiť, do akej miery si žiaci osvojili poznatky z jednotlivých oblastí chémie a sú schopní aplikovať tieto poznatky pri riešení úloh súvisiacich s ich každodennou skúsenosťou ale aj pri praktickom realizovaní chemického experimentu.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu:

- Cieľom maturitnej skúšky z chémie je overiť úroveň vedomostí a zručností, ktoré študenti nadobudli postupne počas celého stredoškolského štúdia a majú byť východiskom pre ďalšie štúdium odborov, kde je biológia profilovým predmetom.
- Vo vyučovaní chémie majú žiaci získať predstavu o stavbe látok a základných chemických, fyzikálno-chemických a biochemických dejoch.
- Dôraz sa kladie najmä na súvislosti s ostatnými prírodovednými predmetmi a na základný vplyv chemických dejov na životné prostredie.
- Každý žiak je vedený k tomu, aby :
 - chápal vzťahy medzi štruktúrou a vlastnosťami látok,
 - rozumel základným typom chemických reakcií a poznal ich úlohu v prírode a v každodennom živote,
 - správne využíval matematické zručnosti pri základných chemických výpočtoch,
 - aplikoval teoretické vedomosti pri realizácii LC,
 - pri riešení úloh teoretického a praktického charakteru spolupracoval v skupine.

III. Predmetové kompetencie:

Z hľadiska zručností je cieľom maturitnej skúšky overiť najmä schopnosti:

- poznať názvy, údaje, vzťahy medzi veličinami, fakty, teórie,
- používať odbornú terminológiu, názvoslovie,
- definovať pojmy, veličiny, zákony,
- opísať chemické vedecké metódy / techniky,
- vymenovať, uviesť príklady, opísať znaky chemických látok, dejov a pod.,
- nachádzať súvislosti medzi zložením, štruktúrou a vlastnosťami látok,
- informovať o dejoch v širších súvislostiach,
- porovnávať, klasifikovať, priradiť, zaradiť chemické látky, vlastnosti, deje, hľadať súvislosti a analyzovať ich,
- aplikovať poznatky pri riešení chemických úloh a problémov súvisiacich s bežným životom, chemickými výrobami, ochranou a tvorbou životného prostredia,

- poznať a vysvetľovať princípy chemických dejov a javov a na základe toho usudzovať o ich dôsledkoch,
- posudzovať vzťahy medzi vlastnosťami látok a priebehom chemických dejov,
- uviesť argumenty pre chemické a fyzikálno-chemické deje,
- dokázať, ukázať, zdôvodniť zákonitosti, súvislosti, teórie, hypotézy, význam vedeckých objavov.
- pozorovať chemické látky, chemické reakcie, deje a javy, zaznamenávať priebeh a výsledky pozorovaní, spracovať ich vo forme tabuliek, grafov a schém,
- formulovať predpoklady a hypotézy a navrhnúť vhodný experiment na ich overenie,
- ukázať základné laboratórne zručnosti a uskutočniť chemický experiment,
- vyhodnotiť výsledky experimentu, formulovať závery, v ktorých sa hodnotí hypotéza na základe získaných dát a diskutovať o výsledkoch experimentu,
- napísať laboratórny protokol,
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti pri práci v chemickom laboratóriu,
- zapájať sa do kolektívnej spolupráce pri vytváraní celkovej koncepcie a priebehu experimentu,
- vyhľadať v chemickej literatúre (napr. MFCHT) informácie, údaje, grafy, tabuľky potrebné na riešenie problému,
- porozumieť odbornému textu, súvislou formou stručne zhrnúť jeho obsah a reagovať na otázky týkajúce sa textu,
- vyhľadávať a spracovávať informácie získané z chemickej literatúry, internetu a pod., a vedieť ich využiť pri tvorbe referátov a projektov,
- pracovať s modelmi látok,
- pracovať s počítačovým softvérom určeným na modelovanie štruktúr molekúl a pod. (odporúčaná kompetencia),
- vyjadriť vlastný názor na aktuálne problémy súvisiace s chémiou (znečisťovanie a ochrana životného prostredia, získavanie energie a pod.).

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: 4. ročník
Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne / 90 hodín ročne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
štvrtý RP	1. Všeobecná chémia	46
	2. Anorganická chémia	10
	3. Organická chémia	20
	4. Biochémia	12
	5. Kvalita života a zdravie	2

TC	Výkonový štandard	Obsahový štandard
	POVINNÉ TÉMY	
	VŠEOBECNÁ CHÉMIA (46 hodín)	
1	POZOROVANIE A POKUS V CHÉMII. BEZPEČNOSŤ PRÁCE	
	Žiak vie / dokáže <ul style="list-style-type: none"> • Poznať a dodržiavať pravidlá bezpečnosti práce v chemickom laboratóriu • Poznať laboratórne pomôcky: skúmavka, kadička, destilačná banka, odmerná banka, miska, filtračný lievnik, hodinové sklíčko, prachovnica, striekačka, oddeľovací lievnik, odmerný valec, pipeta, chladič, stojan, držiak, svorka, filtračný kruh, chemické kliešte, chemická lyžička, teplomer, filtračný papier, trojnožka, sieťka s keramikou vložkou, 	<ul style="list-style-type: none"> • Schopnosť naplánovať si pracovnú činnosť pri realizácii experimentov • Zistiť hmotnosť tuhej látky vážením • Použiť kadičku, odmerný valec a pipetu pri meraní objemu roztoku • Pripraviť roztok s daným hmotnostným zlomkom • Zostaviť aparatúru a uskutočniť filtráciu, destiláciu, kryštalizáciu, sublimáciu a titráciu, • Urobiť zápis o experimente pomocou textu, schém, náčrtu, tabuliek. Bezpečnosť práce v

	kahan, destilačná banka, titračná banka, byreta,	chemickom laboratóriu Základné laboratórne pomôcky <ul style="list-style-type: none"> Základné laboratórne operácie
2	SÚSTAVY LÁTOK	
	Žiak vie / dokáže <ul style="list-style-type: none"> Vymenovať po tri príklady chemicky čistej látky a zmesi, Rozlíšiť rovnírodé a rôznorodé zmesi pomocou ich charakteristických znakov, Vyčleniť zo skupiny látok chemicky čisté látky a zmesi, Navrhnuť vhodný spôsob oddelenia zložiek zmesi (destilácia, filtrácia, usadzovanie, kryštalizácia), Rozlíšiť rozpustenú látku a rozpúšťadlo, Klasifikovať roztoky podľa skupenstva, Vymenovať po dva príklady roztokov rôznych skupenstiev, Pripraviť nasýtený roztok, Napísať vzťah pre výpočet hmotnostného zlomku a vysvetliť symboly v zápise, Vypočítať hmotnostný zlomok zložky v roztoku, Vypočítať hmotnosť rozpustenej látky a hmotnosť rozpúšťadla, ak je daný hmotnostný zlomok roztoku a hmotnosť roztoku, Navrhnuť a uskutočniť prípravu nasýteného roztoku danej látky, prípravu roztokov s danou koncentráciou (odmerných roztokov), daným hmotnostným zlomkom (%) Vysvetliť význam údajov o zložení roztoku z hľadiska praktického použitia (minerálka, čistiace prostriedky, hnojiva a pod.), Vypočítať koncentráciu roztoku, ak je dané látkové množstvo (resp. hmotnosť látky) a objem roztoku, Poznať značku a jednotku koncentrácie roztoku, Využiť poznatky o príprave roztokov pri ich príprave v domácnostiach (napr.: pri zaváraní, pri príprave hnojív, zisťovaní zloženia čistiacich prostriedkov...). 	<ul style="list-style-type: none"> Chémia, látka, Chemicky čistá látka, prvok, zlúčenina, častica, zmes (homogénna, heterogénna), Sústava (otvorená, uzavretá, izolovaná), Skupenstvo látky (tuhé, kvapalné, plynné), Spôsoby oddeľovania zložiek zmesí (destilácia, filtrácia, usadzovanie, kryštalizácia, sublimácia), Roztok, rozpúšťadlo, rozpustená látka, nasýtený a nenasýtený roztok, elektrolyt, rozpustnosť látky, Hmotnostný zlomok, objemový zlomok, koncentrácia látkového množstva (ďalej iba koncentrácia), Prírodná látka, syntetická látka, plazma.
3	ŠTRUKTÚRA ATÓMOV A IÓNOV	
	Žiak vie / dokáže <ul style="list-style-type: none"> Opísať zloženie atómového jadra a atómového obalu, Definovať atómový polomer, Poznať znamienko náboja elektrónu, protónu, neutrónu, Nakresliť schému atómu s vyznačením elementárnych častíc, ktoré sa v ňom nachádzajú, Určiť počet elementárnych častíc (protónov, elektrónov, neutrónov) v atóme prvku na základe známej hodnoty A, N, Z, 	<ul style="list-style-type: none"> Atóm, Atómové jadro, protón, neutrón, nukleóny, Elektrónový obal atómu, elektrón, orbital, elektrónová vrstva, valenčná vrstva, valenčné elektróny, elektrónová konfigurácia atómu, Protónové číslo, neutrónové číslo, nukleónové číslo, Prvok, nuklid, izotopy, Ión, anión, kation, Kvantové čísla.

	<ul style="list-style-type: none"> • Uviesť príklad izotopov (vodíka, uhlíka, uránu), • Chapat' pojem orbital (ako priestor s najväčšou pravdepodobnosťou výskytu elektrónu), • Vymenovať typy orbitalov (s, p, d, f), • Poznať tvar orbitalov s, p, d, • Poznať maximálny počet elektrónov v orbitaloch s, p, d, f, • Poznať význam kvantových čísel, • Aplikovať pravidlá obsadzovania orbitalov elektrónmi (Paulino princíp, Hundovo pravidlo, výstavbový princíp) a zapísať elektrónové konfigurácie atómov konkrétnych prvkov a iónov, • Zakresliť rámcový diagram obsadzovania energetických hladín elektrónmi v daných atómoch (aj skrátená forma pomocou vzácného plynu), • Poznať význam pojmov „základný a excitovaný stav atómu“, • Napísať schému vzniku katiónu alebo aniónu z atómu, • Vybrať zo skupiny Iónov katióny alebo anióny. 	
4	PERIODICKÝ SYSTÉM PRVKOV	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať autora a znenie periodického zákona, • V periodickej tabuľke prvkov určiť polohu daného prvku použitím PTP, • Používať triviálne názvy skupín (alkalické kovy, kovy alkalických zemín, chalkogény, halogény, vzácne plyny), • Zaradiť prvok podľa polohy v PTP do skupiny s-, p-, d-, f-prvok, kov, nekov, • Vysvetliť vzťah medzi počtom valenčných elektrónov a polohou s a p prvkov v PTP, • Poznať príklady prvkov s nízkou a vysokou hodnotou elektronegativity, • Zistiť základné charakteristiky atómu z údajov v PTP (protónové číslo, elektronegativita, relatívna atómová hmotnosť), • Určiť pomocou PTP počet p, e, n v atóme a ióne, • Porovnať acidobázické a redoxne vlastnosti prvkov (významných zlúčenín), • Na základe konfigurácie valenčnej sféry určiť, v ktorej perióde a skupine PT sa nachádza daný prvok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Periodický zákon, periodický systém prvkov (PSP), periodická tabuľka prvkov (PTP), • Perióda, skupina, • Alkalické kovy, kovy alkalických zemín, chalkogény, halogény, vzácne plyny, • Elektronegativita, elektrónová afinita, • s-, p-, d-, f-prvky, kovy, nekovy, polokovy.
5	ZÁKLADY NÁZVOSLOVIA ANORGANICKÝCH ZLÚČENÍN	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať a používať značky a slovenské názvy s-, p- a d-prvkov (Fe, Cu, Zn, Ag, Au, Mn, 	<ul style="list-style-type: none"> • Oxidačné číslo, chemický prvok, chemická zlúčenina, chemický vzorec.

	<p>Cr, Co, Ni, Hg, Pt),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomenovať a napísať vzorce látok: voda, peroxid vodíka, amoniak, sulfan, • Určiť oxidačné číslo atomov prvkov v chemických zlučeninách (napr.: H₂O, NaCl, SO₃, NaOH, HNO₃, H₂SO₄, CaCO₃, KMnO₄), • Poznať vzorec a názov amónneho kationu, oxóniového katiónu, • Používať pravidlá tvorenia vzorcov a názvov zlúčenin: oxidy, hydroxidy, halogenidy, bezkyslíkaté kyseliny (halogenovodíkové kyseliny, H₂S), kyslíkaté kyseliny (predovšetkým dusíka, sýry, uhlíka, chlóru, fosforu), soli kyselín uvedených prvkov • Poznať pojmy: hydrogensoli a hydráty, • Vysvetliť kvalitatívny a kvantitatívny význam chemických vzorcov, • Zaradiť látky podľa vzorca alebo názvu do jednotlivých skupín anorganických látok (napr. soli, oxidy), • Priradiť k danému názvu anorganickej látky správny sumárny a stechiometrický vzorec, • Aplikovať pravidlá písania jednotlivých typov vzorcov (stechiometrický, molekulový, racionalny, štruktúrny) na konkrétne látky • Ukázať pomocou konštitučných vzorcov geometriu molekuly, väzbové uhly a polaritu molekuly (dvoatómové molekuly a molekuly s centrálnym prvkom z 2. a 3. periódy). 	
6	CHEMICKÁ VÄZBA A ŠTRUKTÚRA LÁTOK	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť energetické zmeny spojené so vznikom a zánikom väzby (disociačná energia, väzbová energia) a posúdiť vzťah s pevnosťou väzby, • Určiť väzbovosť atómu v molekule, porovnať s teoretickým predpokladom z PSP, • Porovnať polaritu kovalentných väzieb v daných molekulách (rozdiel elektronegativít), • Vysvetliť princíp väzby kovalentnej, polárnej, nepolárnej, jednoduchej, násobnej, delokalizovaných konjugovaných väzieb, • Objasniť a aplikovať efekty vyvolané prítomnosťou polárnej väzby (indukčný a mezomérický efekt), koordinačnej, iónovej, vodíkovej, kovovej väzby, van der Waalových síl, • Vysvetliť stabilitu molekuly N₂, anomáliu vody ako dôsledok chemických väzieb, • Porovnať vlastnosti H₂S a H₂O, HF a HI, NH₃ a PH₃, etanol a dietyler, etanol a kyselina octová ako dôsledok medzimolekulových väzieb, • Uviesť príklady molekúl, v ktorých sa nachádzajú jednoduché, dvojité alebo trojité 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemická väzba, • Molekula, • Väzbový elektrónový pár, voľný elektrónový pár, Kovalentná väzba, nepolárna väzba, polárna väzba, Iónová väzba, vodíková väzba, van der Waalove sily, • Jednoduchá väzba, násobná väzba (dvojitá, trojitá), • Kovová väzba, koordinačná väzba, • Kryštál, kryštalická látka, • Polarita väzby, polarita molekuly, • Väzbová energia, • Akceptor, donor, • Dĺžka väzby, väzbový uhol.

	<p>väzby (H₂, O₂, N₂),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Určiť typ chemickej väzby na základe rozdielu hodnôt elektronegativít atómov viažúcich sa atómov prvkov, • Vysvetliť vznik kovalentnej väzby v molekule vodíka, • Určiť počet a druh atómov v jednoduchých molekulách, • Vysvetliť vznik iónovej väzby v zlúčenine Na, • Vymenovať tri typické vlastnosti zlúčenín s iónovou väzbou, • Zdôvodniť vodivosť kovov ako dôsledok kovovej väzby (stačí na úrovni existencie voľne pohyblivých elektrónov), • Porovnať vlastnosti iónových, atómových a molekulových kryštálov, uviesť príklady • Načrtnúť štruktúru diamantu a grafítu, • Poznať príčinu rozdielnych vlastností diamantu a grafítu, • Vymenovať tri príklady kryštalických látok (NaCl, K₂SO₄, CaCO₃ a podobne), • Predpokladať vlastnosti látok na základe ich zloženia látok a štruktúry, 	
7	VÝPOČTY V CHÉMII	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozlíšiť relatívnu atómovú hmotnosť $\bar{A}_r(X)$, relatívnu molekulovú hmotnosť $M_r(Y)$, a molárnu hmotnosť M_m, • Poznať význam Avogadrovej konštanty, • Určiť molárnu hmotnosť zlúčeniny zo známych hodnôt molárnych hmotností prvkov, • Napísať vzťah pre výpočet látkového množstva $n = m / M$ a vysvetliť symboly v zápise, • Vypočítať látkové množstvo latky, ak je zadaná hmotnosť a molárna hmotnosť latky, • Vypočítať hmotnosť latky, ak je zadané látkové množstvo a molárna hmotnosť latky, • Vypočítať hmotnosť (resp. koncentráciu, látkové množstvo, objem plynu) reaktantu alebo produktu na základe zápisu chemickej rovnice reakcie, ak je dana hmotnosť (resp. koncentrácia, látkové množstvo, objem plynu) produktu alebo reaktantu, • Určiť stechiometrický vzorec zlúčeniny na základe uvedených výsledkov chemickej analýzy vzorky (výpočet). 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatívna atómová hmotnosť $\bar{A}_r(X)$, • Relatívna molekulová hmotnosť $M_r(Y)$, • Látkové množstvo n, • Avogadrova konštantka N_A, • Molárna (mólova) hmotnosť M_m, • Molarný (mólový) objem V, • Stechiometrický vzorec
8	CHEMICKÉ REAKCIE, CHEMICKÉ ROVNICE	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať príklady chemických a fyzikálnych zmien, • Rozlíšiť schému a rovnicu chemickej reakcie, 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemická reakcia, • Reaktanty, produkty, • Schéma chemickej reakcie, chemická rovnica, • Zákon zachovania hmotnosti v chemických

	<ul style="list-style-type: none"> • Zapisat' rovnicu reakcie na základe slovného popisu chemickej reakcie, • Poznať zákon zachovania hmotnosti pri chemických reakciách, • Poznať kvalitatívno-kvantitatívny význam chemickej rovnice, • Vysvetliť význam stechiometrických koeficientov v chemickej rovnici, • Napísať jednoduché chemické schémy typu $A + B \rightarrow AB$; $AB \rightarrow A + B$, • Doplniť stechiometrické koeficienty v chemických schémach typu $A + B \rightarrow AB$; $AB \rightarrow A + B$, • Vymenovať jednotlivé kritéria klasifikácie chemických reakcií a typy reakcií (delenie reakcií na homogénne a heterogénne; podľa reagujúcich častíc na molekulové, radikálové a iónové; podľa prenášaných častíc na protolytické, redoxné, komplexotvorné, zrážacie; podľa väzbových zmien na adičné, substitučné, eliminačné a prešmyky), • Typológia reakcií anorganických látok, (syntéza, analýza, substitúcia, konverzia) • Vypočítať: hmotnosť (resp. koncentráciu, látkové množstvo, objem plynu) reaktantov resp. produktov z chemickej rovnice na základe známej hmotnosti (resp. látkového množstva, koncentrácie, objemu plynu) jednej látky. 	<p>reakciách,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stechiometrický koeficient, • Syntéza, analýza, • Limitujúci reaktant, reaktant v nadbytku.
9	TERMOCHÉMIA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť rozdiely v zápise chemickej rovnice a termochemickej rovnice, • Zapisat' termochemickou rovnicou priebeh chemickej reakcie, ak sú zadane reaktanty, produkty, stechiometrické koeficienty, skupenské stavy reagujúcich látok a hodnota reakčného tepla, • Klasifikovať chemické reakcie na základe rôznych zápisov termochemickej rovnice na exotermické a endotermické, • Určiť hodnotu reakčného tepla spätnej reakcie na základe hodnoty reakčného tepla priamej reakcie na základe 1. termochemického zákona, • Vymenovať po dva príklady exotermickej a endotermickej reakcie z každodenného života • Bezpečne pracovať s horľavými látkami, • Zakresliť a vysvetliť graf zmeny energie sústavy počas chemickej reakcie, • Vypočítať zmenu entalpie reakcie (napr. spaľovanie uhlíkovodíkov) na základe väzbových energií reaktantov a produktov, • Vyjadriť vlastný názor na vplyv spaľovacích (energetických) procesov na životné prostredie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Exotermická reakcia, endotermická reakcia, Entalpia, reakčné teplo, • Termochemická rovnica, • 1. a 2. termochemický zákon.

10	CHEMICKÁ KINETIKA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definovať rýchlosť chemickej reakcie ako zmenu koncentrácie reaktantov alebo produktov za časový interval, • Vymenovať faktory ovplyvňujúce rýchlosť chemických reakcií (koncentrácia, teplota, katalyzátor, veľkosť povrchu tuhých látok), • Poznať ako ovplyvní zvýšenie/zníženie teploty rýchlosť chemickej reakcie, • Poznať ako ovplyvní zvýšenie/zníženie koncentrácie reaktantov rýchlosť chemickej reakcie, • Poznať ako ovplyvní rýchlosť chemickej reakcie prídanie katalyzátora, • Aplikovať princípy zrážkovej teórie; ovplyvňovania rýchlosti chemickej reakcie vplyvom rôznych faktorov (koncentrácia, teplota, tlak, veľkosť povrchu, katalyzátor) pri riešení jednoduchých úloh, • Vymenovať príklad katalyzátora z každodenného života (napr. enzýmy), • Uviesť príklad chemickej reakcie z každodenného života, ktorá prebieha pomaly a ktorá rýchlo, • Vysvetliť, prečo je dôležité poznať rýchlosť priebehu chemických reakcií a možnosti ich ovplyvňovania, • Povedať príklad z každodenného života, kde sa používa ovplyvňovanie rýchlosti chemickej reakcie niektorým z uvedených faktorov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rýchlosť chemickej reakcie, • Faktory ovplyvňujúce rýchlosť chemických reakcií (koncentrácia reaktantov, teplota, katalyzátor, veľkosť povrchu tuhých látok), Účinná zrážka, aktivovaný komplex, aktivačná energia, • Katalyzátor, inhibítor, • Homogénna a heterogénna katalýza.
11	CHEMICKÁ ROVNOVÁHA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapísať vyjadrenie rovnovážnej konštanty pre konkrétnu reakciu; vzťah medzi K priamej a spätnej reakcie, • Vysvetliť, čo je chemická rovnováha a rovnovážna koncentrácia, • Vysvetliť význam hodnoty rovnovážnej konštanty, • Vymenovať faktory ovplyvňujúce chemickú rovnováhu (koncentrácia látok, teplota, tlak) • Poznať princíp pohyblivej rovnováhy, • Poznať ako ovplyvní rovnovážny stav sústavy prídanie reaktantu, • Poznať ako ovplyvní rovnovážny stav sústavy odobratie produktu, • Poznať vplyv katalyzátora na chemickú rovnováhu, • Aplikovať vzťah pre K pri riešení úloh typu: výpočet jednej z daných veličín – hodnota K, rovnovážne koncentrácie reaktantov alebo produktov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Chemická rovnováha, dynamická rovnováha, Rovnovážna koncentrácia látok, • Rovnovážna konštant, • Faktory ovplyvňujúce chemickú rovnováhu (koncentrácia, teplota, tlak).
12	PROTOLYTICKÉ REAKCIE	
	<p>Žiak vie / dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bronstedova kyselina, Bronstedova zásada,

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznať príklady silných kyselín (napr. HCl, HNO₃, H₂SO₄) a slabých kyselín (napr. H₂CO₃), • Poznať príklady silných zásad (napr. NaOH, KOH, Ca(OH)₂) a slabých zásad (napr. amoniak), • Opísať charakteristiky silných kyselín a zásad (úplná disociácia, veľké hodnoty K_A, K_B, veľmi dobrá schopnosť uvoľňovať, resp. prijímať, protón), • Napísať rovnice daných protolytických reakcií iónovou formou; rovnice reakcie iónov daných soli s vodou (hydrolyza soli), • Priradiť k daným časticiam ich konjugovanú kyselinu resp. zásadu, • Napísať chemickú rovnicu autoprotolýzy vody a vyznačiť oxóniový kation a hydroxidový anión, • Poznať stupnicu pH, jej význam a použitie, • Vymedziť hodnoty pH, pre ktoré je vodný roztok kyslý, neutrálny a zásaditý, • Rozdeliť roztoky na kyslé, neutrálny a zásadité podľa danej hodnoty pH, • Určiť pomocou indikátora pH roztoku, • Aplikovať vzťah pre iónový súčin vody; vzťah pre výpočet pH roztokov; prepočet pK_a a pK_b (pK_a = - log K_a, pK_a + pK_b = 14), vzťah pre výpočet disociačnej konštanty danej kyseliny a zásady ak sú známe rovnovážne koncentrácie častíc v roztoku, • Aplikovať význam indikátorov v bežnom živote, • Aplikovať znalosti o acidobázických vlastnostiach častíc a o hydrolyze solí pri určovaní kyslosti, zásaditosti alebo neutrality roztokov solí, • Poznať vplyv silných kyselín a zásad na ľudský organizmus, • Napísať chemickú rovnicu neutralizácie, • Poznať príklad praktického využitia neutralizácie (napr. pri poskytnutí prvej pomoci), • Poznať aspoň tri rôzne spôsoby prípravy solí, • Poznať príklady konkrétnych solí, ktoré hydrolyzujú za vzniku kyslého, neutrálného a zásaditého roztoku, • Dodržiavať zásady bezpečnosti práce s kyselinami a zásadami. 	<p>protolytická reakcia, konjugovaný pár,</p> <ul style="list-style-type: none"> • amfoterne latky, silná a slabá kyselina, silná a slabá zásada, autoprotolyza vody, pH, • stupnica pH, kyslý, neutrálny a zásaditý roztok, neutralizácia, soľ, indikátor, hydrolyza.
13	REDOXNÉ REAKCIE	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Určovať oxidačné čísla atómov prvkov v daných redoxných reakciách, • Vyznačiť v chemickej rovnici atómy prvkov, ktorých oxidačné čísla sa v priebehu 	<ul style="list-style-type: none"> • Oxidačné číslo, redukcia, oxidácia, nedohne reakcie, čiastková reakcia, redukovalo, oxidovalo, elektrochemicky rad napätia kovov, ušľachtilý a neušľachtilý kov, galvanicky článok, elektrolýza.

	<p>chemickej reakcie zmenili,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť na príklade oxidáciu a redukciu látky, • Zapísať čiastkové reakcie oxidácie a redukcie, • Upraviť koeficienty v jednoduchých chemických rovniciach, • Chapáť význam pojmov redukovalo a oxidovadlo, • Vymenovať po dva príklady látok, ktoré pôsobia ako oxidovadlá alebo redukčiadlá, • Na základe usporiadania prvkov v rade napätia kovov Na, Mg, Al, Zn, Fe, Pb, H, Cu, Ag, Au rozdeliť kovy na ušľachtilé a neušľachtilé, • Zaradiť kovy medzi ušľachtilé a neušľachtilé, • Poznať princíp priebehu elektrolýzy roztokov a tavenín, • Vysvetliť deje prebiehajúce na elektródach a zapísať ich chemickými rovnicami (CuCl_2, NaCl, CuSO_4, H_2O) • Poznať priemyselné využitie elektrolýzy, • Poznať podstatu korózie kovov a spôsob ochrany kovov proti nej, • Poznať použitie galvanických článkov a akumulátorov v každodennom živote, • Vedieť akú úlohu má oxidácia v ľudskom organizme, • Poznať príklady redoxných reakcií prebiehajúcich v prírode. 	
14	ZRÁŽACIE A KOMPLEXOTVORNÉ REAKCIE	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť pojem zrazenina • Poznať iónový zápis zrážacej reakcie • Vymenovať príklady zrážacích reakcií • Poznať príklady využitia zrážacích reakcií v praxi • Poznať a zapísať názvy a vzorce základných ligandov (H_2O, NH_3, CN^-, OH^-, X^-), • Uviesť príklady dôležitých koordinačných zlúčenín a ich využitia (komplexy Fe, Mg, CO v živých systémoch, $[\text{Cu}(\text{NH}_3)_4]^{2+}$, $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{4-}$, $[\text{Cu}(\text{H}_2\text{O})_4]^{2+}$) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zrážacia reakcia, • Zrazenina, • Iónový zápis chemickej reakcie, • Súčin rozpustnosti, • Komplexná zlúčenina, ligand, centrálny atóm.
	ANORGANICKÁ CHÉMIA (10 hodín)	
15	s PRVKY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať slovenské názvy a značky prvkov 1. a 2. skupiny periodickej sústavy prvkov (orientácia v periodickej tabuľke), • Uviesť výskyt prvkov 1. a 2. skupiny v prírode vo forme nerastov (NaCl – kamenná soľ, NaNO_3 – čínsky liadok, KCl – Sylvín, MgCO_3 – magnezit, CaCO_3 – vápenec, $\text{CaMg}(\text{CO}_3)_2$ – dolomit, $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – sadrovec), • Poznať základné vlastnosti vodíka 	<ul style="list-style-type: none"> • Vodík, alkalické kovy, kovy alkalických zemín, biogénny prvok, malta, vodný kameň, tvrdosť vody.

(skupenstvo, výbušnosť v zmesi s kyslíkom) a z nich vyplývajúce využitie vodíka,

- Opísať alkalické kovy a kovy alkalických zemín a ich vlastnosti: fyzikálne – elektrická, tepelná vodivosť; mechanické vlastnosti – mäkkosť, hustota, krehkosť, kujnosť, ťažnosť,
- Vymenovať a charakterizovať izotopy vodíka,
- Porovnať atómové polomery, elektronegativitu a 1. ionizačnú energiu s-prvkov,
- Na základe konfigurácií a ďalších informácií z PT opísať typ väzieb H v zlúčeninách a porovnať s s1 a s2 prvkami,
- Vysvetliť vznik kationov s-prvkov (schéma vzniku kationu),
- Porovnať fyzikálne vlastnosti H, s1 a s2 prvkov na základe poznania elektrónových konfigurácií, elektronegativity, typu väzieb, atómových polomerov a hmotnosti atómov, (dvojomolekulové molekuly H₂, kryštálové mriežky s-prvkov a ich zlúčenín),
- Porovnať chemické vlastnosti H a s1 a s2 prvkov (reaktivita, typ reakcií, typ zlúčenín - oxidy, peroxidy, hydroxidy, soli, hybridy),
- Poznať aspoň dva spôsoby prípravy vodíka (napr. reakciou kovu s kyselinou, alkalického kovu s vodou) – zápis chemickou rovnicou, popis priebehu chemickej reakcie,
- Opísať chemický princíp výroby kovov a halogénov elektrolýzou taveniny halogenidov,
- Vysvetliť typ reakcií s-prvkov s kyslíkom, halogénmi, vodou, kyselinami, hydroxidmi, zapísať ich rovnicami,
- Poznať vzorce látok s názvom: sóda, sóda bikarbóna, pálené vápno, hasené vápno, vápenec,
- Poznať význam a použitie zlúčenín alkalických kovov: NaOH, KOH, NaHCO₃, Na₂CO₃,
- Vysvetliť význam vápenca a sádrovca v stavebnom priemysle (chemická rovnica prípravy páleného vápna CaO a haseného vápna Ca(OH)₂),
- Porovnať rozpustnosť CaCO₃ a Ca(HCO₃)₂ vo vode (v spojitosti s krasovými javmi),
- Vysvetliť rozdiel medzi prechodnou a trvalou tvrdosťou vody, odstraňovanie tvrdosti vody (reakcia so sódou, var), odstraňovanie vodného kameňa,
- Porovnať postavenie vodíka a s-prvkov v elektrochemickom rade napätia,
- Uskutočniť dôkaz kationov s1 a s2 kovov plameňovou skúškou,
- Poznať význam a vplyv iónov Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Mg²⁺ na ľudský organizmus, minerálne vody,

	<ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť použitie NaCl ako konzervačnej latky. 	
16	p PRVKY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať skupenský stav p-prvkov za štandardných podmienok, • Poznať výskyt C, Si, Al, N, P, O, S, halogény a ich zlúčenín v prírode (bauxit, diamant, grafit - tuha, fullerény, uhličitan, organické latky, kremeň, kremičitany, hlinito kremičitany, íly, kaolín, vzduch, liadky, fosforečnany, ozón, oxidy, elementárna síra, sulfidy a sírany: FeS₂, PbS, ZnS, H₂S, morská voda, NaCl). • Vedieť, že Si a Al majú po O najväčšie zastúpenie v zemskej kôre, • Odvodiť na základe konfigurácie a elektronegativity charakteristické typy väzieb u Al, C a Si, • Zostaviť model tuhy a diamantu, • Zaradiť C, N, P, O, S, F, I medzi biogénne prvky, • Poznať základné vlastnosti Al a z toho vyplývajúce jeho využitie (odolnosť voči korózii, nízka hustota, kujnosť - fólie), • Aplikovať poznatky o redoxných vlastnostiach C a Al pri zápise rovníc výroby kovov (aluminotermia, výroba Fe), • Zapísať chemickými rovnicami reakcie Al a C s O₂, • Opísať výrobu hliníka elektrolyzou z Al₂O₃, Použitie kryštálov Si a Ge ako polovodičov • Zapísať chemickými rovnicami amfotérne a redukčné vlastnosti Al, • Posúdiť vlastnosti oxidov uhlíka CO, CO₂ (relatívna hustota, ich pôsobenie na organizmy, redoxné vlastnosti a rozpustnosť vo vode), • Navrhnuť reakciu prípravy CO₂ z CaCO₃, navrhnuť aparatúru, urobiť experiment, • Poznať pôsobenie oxidov uhlíka CO a CO₂ na živé organizmy, • Vedieť, že CO₂ je tzv. „skleníkovým plynom“, a že v hlavnej miere prispievajú ku globálnemu otepľovaniu Zeme, • Porovnať a vysvetliť základné vlastnosti diamantu a tuhy na základe pochopenia ich kryštálovej štruktúry a typov väzieb (tvrdosť, resp. štiepatelnosť), • Uviesť a chápať pozitíva a negatíva použitia NaHCO₃ na zníženie kyslosti v žalúdku • Uviesť hlavný dôvod pre použitie (NH₄)₂CO₃ a NaHCO₃ pri pečení cesta (vznik CO₂ – kyprenie cesta), • Odvodiť na základe konfigurácie a elektronegativity charakteristické typy väzieb 	<ul style="list-style-type: none"> • Sklo, • Inertná atmosféra, • Ozón, • Anomália vody, • Spaľovanie (dokonale, nedokonale), • Aluminotermia, • Halogény, • Vzácny plyn,

u N a P

- Zdôvodniť maximálnu väzbovosť dusíka 4 a fosforu 5,
- Vymenovať a charakterizovať alotropické modifikácie fosforu (základné vlastnosti),
- Uviesť argumenty pre stálosť N_2 vo všetkých skupenstvách,
- Poznať pojem frakčná destilácia vzduchu ako spôsob výroby N_2 ,
- Uviesť vlastnosti NH_3 (skupenstvo, zápach, jedovatosť, rozpustnosť v H_2O),
- Chemickými rovnicami zapísať princíp výroby amoniaku a HNO_3 ,
- Napísať štruktúrne vzorce HNO_3 ,
- Posúdiť redoxné vlastnosti HNO_3 (koncentrovaná) a jej reakciu s Cu resp. HNO_3 (zriedená) so Zn,
- Zdôvodniť pasiváciu Fe, Al, Cr koncentrovanou HNO_3 ,
- Chápať a uviesť dôvod rozpustnosti NH_3 , HCl vo vode (vodíkové väzby),
- Vedieť o znečistení životného prostredia oxidmi N (výfukové plyny automobilov a nadzvukových lietadiel, priemyselné emisie) a ich príspevok pri vzniku kyslých dažďov,
- Poznať využitie N_2O (hnací plyn v šľahačkových sprejoch, anestetikum),
- Poznať využitie N_2 (inertná atmosféra, výroba NH_3),
- Poznať využitie zlúčenín dusíka a fosforu (hnojiva),
- Poznať využitie fosforu (zápalky, zneužitie – napalm),
- Vedieť, že zlúčeniny uhlíka s dusíkom - kyanidy sú jedovaté,
- Odvodiť na základe konfigurácii a elektronegativity možné oxidačné čísla p4 prvkov,
- Poznať význam kyslíka a vody pre ľudský organizmus,
- Poznať základné vlastnosti O_2 , O_3 (v spojitosti so zdravím a využitím v praxi),
- Navrhnuť a uskutočniť prípravu kyslíka z H_2O_2 , dôkaz a jeho vlastnosti,
- Odvodiť na základe elektrónovej konfigurácie a elektronegativity charakteristické väzby O a S, opísať rozdiely na konkrétnych molekulách (O_3 , S_8 , H_2O , H_2S),
- Uviesť argumenty pre príčiny rozdielnych fyzikálnych vlastností vody a sulfánu,
- Nakresliť geometriu molekúl H_2O a H_2S , O_3 , H_2O_2 ,
- Nakresliť štruktúrne vzorce H_2SO_3 , H_2SO_4 ,
- Vysvetliť kyslé vlastnosti H_2SO_4 a napísať chemickú rovnicu jej reakcie s vodou,

- Opísať rovnicami redoxné vlastnosti kyslíka, ozónu, H₂S, SO₂, H₂SO₄ a zdôvodniť ich,
- Porovnať redoxné vlastnosti koncentrovanej a zriedenej H₂SO₄,
- Vysvetliť ekologické problémy súvisiace s ozónovou vrstvou Zeme (ozón verus freóny), kyslými dažďami (oxidy síry),
- Poznať negatívny vplyv sulfánu na ľudský organizmus a jeho charakteristický zápach,
- Poznať vlastnosti sulfánu (jedovatosť, zápach, redoxné vlastnosti),
- Chemickou rovnicou zapísať princíp výroby SO₂, SO₃, H₂SO₄,
- Porovnať rozpustnosť O₂ a CO₂ vo vode a jej význam v prírode,
- Vysvetliť prítomnosť kyslíka ako nevyhnutnú podmienku horenia a vznik rôznych produktov (CO, CO₂) v závislosti od množstva reagujúceho kyslíka a negatívny vplyv vznikajúcich produktov na ľudské zdravie,
- Poznať najbežnejšie spôsoby využitia peroxidu vodíka, ozónu, síry, kyslíka,
- Poznať selén ako biogénny prvok a základné informácie o jeho vplyve na ľudský organizmus,
- Opísať fyzikálne vlastnosti halogénov za normálnych podmienok (skupenstvo, farba, sublimácia u jódu, rozpustnosť v polárnych a nepolárnych rozpúšťadlách - využitie),
- Poznať výskyt halogénov a vzácnych plynov v prírode, resp. vo vesmíre (He),
- Na základe elektrónových konfigurácií porovnať stabilitu p6 prvkov s ostatnými p1 až p5 prvkami,
- Odvodiť na základe konfigurácií a elektronegativity možné oxidačné čísla halogénov,
- Odvodiť na základe elektrónových konfigurácií a elektronegativity charakteristické väzby v molekulách halogénov, halogenovodíkov, halogenidov, kyslíkatých kyselinách halogénov,
- Odvodniť príčinu rozdielnej reaktivity halogénov a vzácnych plynov,
- Porovnať reaktivitu halogénov, polaritu väzieb v ich zlúčeninách,
- Uviesť dôvody rôznych možných oxidačných čísel fluóru a chlóru (orbitály použiteľne na väzby v atómoch F a Cl),
- Opísať rovnicami oxidačné vlastnosti halogénov (vzájomné reakcie),
- Zapísať chemickú rovnicu reakcie H₂ a Cl₂ (výroba HCl),
- Vysvetliť kyslé vlastnosti kyseliny HCl a zapísať chemickú rovnicu jej reakcie s H₂O,

	<p>OH⁻, NaOH,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napísať reakcie HCl s kovmi, • Odovodiť reakcie HCl s kovmi (s rôznym elektródovým potenciálom - rôzna poloha vzhľadom ku H v elektrochemickom rade napätia kovov), • Porovnať vlastnosti halogenovodíkových kyselín, • Opísať základný princíp priemyselnej výroby chlóru, • Porovnať a odôvodniť acidobázické vlastnosti, oxidačne schopnosti a stálosť kyslíkatých kyselín chlóru, • Poznať využitie chlóru a jeho zlúčenín a jódu ako dezinfekčných prostriedkov a chlorečnanov ako výbušnín, • Vedieť, že kyselina HCl je zložkou žalúdočných štiav a kyselina HF leptá sklo, • Odôvodniť malú reaktivitu vzácnych plynov na základe ich elektrónovej konfigurácie, • Poznať využitie argónu (inertná atmosféra, žiarovky, vyplň okien) a vzácnych plynov vo výbojových trubiciach, • Poznať rádioaktivitu radou ako rizikový faktor pre prostredie. 	
17	d PRVKY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť základný princíp výroby železa a ocele a ich využitie (redukcia Fe₂O₃ uhlíkom), • Opísať chemickou rovnicou princíp výroby Cr aluminotermicky, • Poznať základné vlastnosti Cu, Zn, Cr, Mn, Fe, Ag, Au, Pt, Hg (kujnosť, ťažnosť, elektrická vodivosť, nízka teplota topenia Hg, pasivácia Cr a Fe) a z toho vyplývajúce využitie jednotlivých kovov, • Poznať postavenie Cu, Ag, Au, Hg a Zn, Fe v elektrochemickom rade napätia kovov, • Napísať rovnice reakcii Cu, Zn, Fe, Cr s kyselinou chlorovodíkovou, dusičnou, sírovou, • Poznať zloženie zliatin bronz, mosadz, spájka a ich využitie, • Poznať triviálny názov a využitie CuSO₄·5H₂O, • Vysvetliť základnú funkciu hemoglobínu v ľudskom organizme a vedieť, že obsahuje katióny železa, • Vedieť, že Fe a Ni tvoria základ zemského jadra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korózia, hrdza, • Oceľ, liatina, • Zliatina, amalgám, • Pasivácia kovov.
	ORGANICKÁ CHÉMIA (20 hodín)	
18	CHARAKTERISTIKA A ROZDELENIE ORGANICKÝCH LÁTOK	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napísať schému prípravy močoviny z 	<ul style="list-style-type: none"> • Organická chémia, • Organická látka,

<p>tiokyanatanu amónneho,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať príčinu existencie veľkého počtu organických zlúčenín uhlíka (schopnosť reťazenia), • Určiť väzbovosť atómov C, H, S, O, N a halogénov v molekulách organických zlúčenín, • Zaradiť danú organickú zlúčeninu na základe jej molekulového, resp. konštitučného vzorca medzi uhl'ovodíky a deriváty uhl'ovodíkov, • Zaradiť danú organickú zlúčeninu na základe jej konštitučného vzorca medzi alkány, alkény, alkadiény, alkíny, arény, nasýtené a nenasýtené, zlúčeniny s acyklickým (rozvetveným a nerozvetveným) a cyklickým reťazcom, zlúčeniny obsahujúce heteroatom, • Určiť, či sa jedná o empirický, súmárny alebo konštitučný, resp. zjednodušený konštitučný, vzorec zlúčeniny, • Označiť uhl'ovodíkový zvyšok a funkčné skupiny v uvedených vzorcoch, • Uviesť jednoduché príklady (štruktúrnym vzorcom) konštitučných a cis-trans izomérov, • Určiť charakter a typ väzby v organickej zlúčenine podľa zapísaného konštitučného vzorca (jednoduchá, násobná, dvojité, trojitá, polárna, nepolárna), • Napísať vzorce všetkých konštitučných izomérov alkánu, alkénu, cykloalkánu s daným molekulovým vzorcom (C₃ – C₅), • Zaradiť dané zlúčeniny podľa vzorca medzi jednotlivé typy izomérov • Napísať chemické vzorce (molekulové, racionálne, štruktúrne) rôznych jednoduchých organických zlúčenín acyklických, cyklických, nasýtených, nenasýtených, aromatických, • Určiť, na základe reakčnej schémy alebo rovnice, či sa jedná o adičnú, eliminačnú alebo substitučnú reakciu, • Vedieť aplikovať poznatok, že uhl'ovodíky sú nepolárne zlúčeniny, napr. pri určovaní ich rozpustnosti vo vode a nepolárnych rozpúšťadlách, hlavne v spojení s ich využitím v bežnom živote, • Zostaviť modely znázorňujúce priestorové usporiadanie atómov v molekulách organických zlúčenín, • Vyhľadať v chemických tabuľkách informácie o fyzikálnych vlastnostiach vybraných organických zlúčenín, • Porovnať fyzikálne vlastnosti izomérov (teplota varu, topenia, rozpustnosť vo vode) na základe údajov v chemických tabuľkách a vysvetliť rozdiely na základe štruktúry. 	<ul style="list-style-type: none"> • Štruktúra organických zlúčenín, • Izoméria (konštitučná, priestorová – CIA, tranz izoméria vzhľadom na násobnú väzbu a vzhľadom na rovinu cyklu, stereoizoméria), • Acyklicky – priamy reťazec, rozvetvený reťazec, cyklicky reťazec, • Uhl'ovodík, uhl'ovodíkový zvyšok, • Nasýtený a nenasýtený uhl'ovodík, • Empiricky (stechiometricky) vzorec, súmárny (molekulový vzorec), konštitučný (štruktúrnym) vzorec, zjednodušený konštitučný vzorec, • Jednoduchá väzba, násobná väzba, dvojité väzba, trojitá väzba, väzbovosť, • Reakčná schéma, mechanizmus reakcie, • Adičná reakcia, eliminačná reakcia, substitučná reakcia, oxidácia a redukcia organických látok, • Polárna a nepolárna molekula, • Rozpustnosť organických látok vo vode a v nepolárnych rozpúšťadlách, • Závislosť fyzikálnych vlastností organických látok od ich štruktúry, • Činidlo, radikál, nukleofil, elektrofil, • Alkány, Alkény, alkadiény, alkíny, arény, • Heteroatóm, • Karcinogén, • Formovanie názorov na organické latky (Berzeliova vitalistická teória a experimenty, ktoré ju vyvrátili – F. Wohler – príprava močoviny).
---	---

Žiak vie / dokáže

- Poznať vzorce a triviálne názvy: acetylén, izoprén,
 - Poznať vzorec a názov alkylových skupín: metyl-, etyl-, propyl-, butyl-, izopropyl-, vinyl-,
 - Uviesť príklady alkánov, cykloalkánov, alkénov, alkadiénov, alkínov (vzorce, názvy),
 - Utvoriť názov a napísať vzorec: nerozvetvených alkánov, alkénov, alkínov C1 – C10 a cykloalkánov C3 – C6; rozvetvených alkánov, alkénov a alkínov C4 – C10 s maximálne dvomi rovnakými alkylovými skupinami uvedenými vyššie,
 - Poznať skupenstvo alifatických uhl'ovodíkov C1 - C4, C 5- C16 a vyššie,
 - Porovnať dĺžku, pevnosť jednoduchej, dvojitej a trojitej väzby,
 - Posúdiť reaktivitu uhl'ovodíka vzhľadom na jeho štruktúru (prítomnosť násobnej alebo jednoduchej väzby),
 - Poznať typy reakcií charakteristických pre alkány (SR), alkény a alkíny (AE) a uviesť aspoň jeden ich príklad chemickou rovnicou,
 - Napísať chemickú rovnicu horenia (dokonalé, nedokonalé) metánu, napísať chemickú rovnicu reakcie metánú s Cl₂,
 - Napísať chemickú rovnicu reakcie eténu s H₂O, HCl, H₂ a využitie týchto reakcií v priemysle pri výrobe etanolu, PVC a stužovanie tukov,
 - Zapísať chemickú rovnicu dokonalého a nedokonalého horenia alkánov C1 - C4,
 - Zapísať schému polymerizácie eténu a izoprénu,
 - Poznať spôsob, akým sa v laboratóriu dokazuje násobná väzba (brómová voda, KMnO₄ - nie chemickou rovnicou),
 - Vymenovať uhl'ovodíky, ktoré sa využívajú ako zdroje energie a príklady ich konkrétneho využitia (metán, propán, bután),
 - Charakterizovať zemný plyn (zloženie, výbušnosť, farba, zápach – odorizácia, horľavosť, ťažba, preprava, využitie ako surovina na výrobu organických látok a zdroj energie),
 - Charakterizovať ropu (zloženie, horľavosť, farba, zápach, ťažba, preprava, spracovanie, základné frakcie, využitie ako surovina na výrobu organických látok a zdroj energie),
 - Porovnať fosílna palivá z hľadiska ich vyčerpateľnosti, ekologických dôsledkov ich ťažby, spracovania a využitia, obsahu škodlivých prímiesí (kyslé dažde, skleníkový efekt).
- Homologicky rad, homologicky vzorec,
 - Alkyl, cykloalkyl,
 - Hydrogenácia, dehydrogenácia, polymerizácia, Monomer, polymér, makromolekula, polymerizačný stupeň,
 - Fosílna a recentna surovina, zemný plyn, odorizácia zemného plynu, ropa, frakčná destilácia, benzín, oktánové číslo benzínu, nafta, mazut, asfalt, petrochémia, uhlie.

20	AROMATICKÉ UHLĽOVODÍKY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať vzorce a triviálne názvy: benzén, styrén, naftalén, toluén. • Poznať vzorec a názov skupiny fenol-, • Utvoriť názov a napísať vzorec arénov odvodených od benzénu s maximálne dvomi alkylovými skupinami, • Uviesť príklady aromatických uhl'ovodíkov, • Vysvetliť chemickú podstatu aromatického charakteru arénov, • Vedieť, že pre arény sú typické substitučné elektrofilné reakcie, • Zapísať chemickou schémou priebeh SE reakcií benzénu (halogenácia, nitrácia, sulfonácia) – iba do 1. stupňa, • Napísať chemickú schému polymerizácie styrénu, • Poznať negatívny vplyv benzénu a jeho derivátov na zdravie (karcinogénne účinky). 	<ul style="list-style-type: none"> • Arén (aromaticky uhl'ovodík), • Konjugovaný systém násobných väzieb, • Delokalizačná energia.
21	DERIVÁTY UHLĽOVODÍKOV	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vymenovať skupiny derivátov uhl'ovodíkov podľa funkčnej skupiny a uviesť príklady zlúčenín z jednotlivých skupín derivátov uhl'ovodíkov, • Poznať väzbovosť S, O, N a halogénov v organických zlúčeninách, • Poznať charakteristické skupiny derivátov uhl'ovodíkov (F-, Cl-, Br-, I-, -OH, -NO₂, -NH₂, -O-, -CO-, -CHO, -COOH) a spôsob tvorenia ich názvov, • Zaradiť danú zlúčeninu (podľa názvu alebo vzorca) do jednotlivých skupín derivátov uhl'ovodíkov, • Poznať najdôležitejšie triviálne názvy a vzorce derivátov uhl'ovodíkov: chloroform, jodoform, vinylchlorid, anilín, etylénglykol, glycerol, fenol, formaldehyd, acetaldehyd, acetón, kyselina mravčia, octová, šťaveľová, benzoová, • Utvoriť názov a napísať vzorec derivátov odvodených od benzénu a alkánov C₁ – C₁₀ s maximálne jednou funkčnou skupinou uvedenou vyššie, • Poznať polárny charakter väzby C-heteroatóm a vyznačiť čiastkové náboje na atómoch väzby C-heteroatóm, • Posúdiť vplyv funkčnej skupiny na fyzikálne a chemické vlastnosti a reaktivitu derivátu (indukčný a mezoméry efekt), • Poznať typy reakcií charakteristických pre halogenderiváty a hydroxyderivaty – S_N a E, • Napísať reakčnú schému reakcie brómetánu s NaOH (S_N aj eliminačný produkt), 	<ul style="list-style-type: none"> • Halogenderiváty, • Hydroxyderiváty, • Alkoholy, jednosýtny a viacsýtny alkohol, fenoly, lieh, • Étery, • Karbonylové zlúčeniny, aldehydy, ketóny, • Nitroderiváty, amíny, • PVC, teflon, insekticíd, freóny, • Karboxylová kyselina, • Indukčný a mezoméry efekt funkčnej skupiny.

	<ul style="list-style-type: none"> • Chápať, že oxidáciou primárnych alkoholov vznikajú aldehydy a ďalej karboxylové kyseliny, oxidáciou sekundárnych alkoholov vznikajú ketóny aj opačne redukčne procesy, • Napísať reakčnú schému oxidácie etanolu na acetaldehyd a kyselinu etánovú, • Chemickou schémou zapísať polymerizáciu vinylchloridu a tetrafluoretylénu, • Vedieť, že freóny a mnohé insekticídy majú charakter halogenderivátov, • Porovnať rozpustnosť etanolu vo vode, najmä s prihliadnutím na skúsenosť z bežného života, • Poznať využitie chloroformu, CCl₄, metanolu, glycerolu, etylénglykolu, formaldehydu, acetónu a ich účinok na ľudský organizmus a nebezpečenstvo pri manipulácii s nimi (toxicita, horľavosť, výbušnosť), • Vysvetliť základný princíp výroby etanolu (aj chemické rovnice), jeho využitie (rozpúšťadlo, výroba octu, chemická výroba, dezinfekcia, potravinárstvo) a jeho účinky na ľudský organizmus, • Poznať využitie karboxylových kyselín (octová, benzoová), • Porovnať silu monokarboxylových kyselín C1-C4, • Poznať význam derivátov karboxylových kyselín pre stavbu lipidov a bielkovín, • Poznať využitie freónov, posúdiť vplyv ich chemického pôsobenia na ozónovú vrstvu a z toho vyplývajúce dôsledky pre životné prostredie. 	
BIOCHÉMIA (12 hodín)		
22	LIPIDY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať lipiny z hľadiska výskytu, štruktúry, vlastností, významu a zastúpenia vo výžive človeka, • Poznať názvy a vzorce najbežnejších alkoholov a kyselín, ktoré tvoria molekuly lipidov (kyselina palmitová, stearová, olejová, linolová, linolénová, glycerol, stearylalkohol, etylalkohol), • Napísať vzorec triacylglycerolu z danej kyseliny, • Odôvodniť nerozpustnosť lipidov vo vode a nepolárnych rozpúšťadlách, • Vysvetliť rozdiel medzi zložením pevných tukov a olejov, • Vysvetliť podstatu žltnutia tukov, • Napísať chemickú rovnicu hydrolýzy lipidu v kyslom alebo zásaditom prostredí, • Poznať pojem mydlo a vysvetliť rozdiel medzi mydlami a saponátmi z hľadiska 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipiny, • Jednoduché lipiny, tuky, oleje, vosky, • Esenciálne kyseliny, • Stužovanie tukov, • Zmydelňovanie tukov, • Mydlá, • Zložené lipiny, • Fosfolipidy, glykolipidy, • Hydrofóbne vlastnosti, • Cholesterol, LDL – cholesterol, HDL – cholesterol, • Lipémia, -3-mastne kyseliny (len význam pre človeka).

	<p>chemického zloženia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť podstatu čistiacich účinkov mydiel, • Charakterizovať výskyt cholesterolu v potravinách a vysvetliť jeho význam pre organizmus, • Porovnať oleje a tuky z hľadiska štruktúry (obsahu mastných kyselín) a z hľadiska ich významu pre organizmus (zdravá výživa, obezita), • Poznať vosky z hľadiska výskytu a významu, • Charakterizovať výskyt, význam a zloženie glykolipidov a fosfolipidov, • Porovnať význam LDL – „zlého cholesterolu“ a HDL – „dobrého cholesterolu“ pre človeka. 	
23	SACHARIDY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať sacharidy z hľadiska významu, výskytu a pôvodu, • Napísať všeobecnú chemickú schému fotosyntézy, • Klasifikovať sacharidy podľa prítomnej funkčnej skupiny na aldózy a ketózy, • Klasifikovať sacharidy podľa zloženia na jednoduché a zložené (oligosacharidy a polysacharidy), • Vysvetliť obsah pojmov chiralita, chirálne centrum, optická izoméria, • Vedieť určiť chirálny atóm uhlíka vo vzorci sacharidu, • Poznať názvy a vzorce (Fischerom a Hawortov) základných sacharidov (glyceraldehyd, dihydroxyacetón, D-ribóza, 2-deoxy-D-ribóza, D-fruktóza, D-glukóza, D-manóza, Dgalaktóza, sacharóza), • Aplikovať pravidlá vzniku poloacetálového hydroxyly v molekule monosacharidov pri vzniku cyklických štruktúr monosacharidov (glukóza, fruktóza), • Vysvetliť vznik alkoholov a kyselín zo sacharidov (všeobecne opísať princíp), • Porovnať oxidačno-redukčne vlastnosti sacharidov, • Uviesť argumenty pre rozdielne redoxné vlastnosti sacharidov (redukujúce a neredukujúce sacharidy) a ich reakcie s Tollensovým a Fehlingovým činidlom, • Popísať princíp dôkazu škrobu jódou, • Popísať základné vlastnosti D-glukózy a D-fruktózy z hľadiska významnosti pre výživu človeka, • Zaradiť sacharózu a laktózu z hľadiska zloženia a charakterizovať ich z hľadiska významnosti pre výživu človeka • Charakterizovať škrob, glykogén a celulózu z hľadiska výskytu, vzniku a významu pre 	<ul style="list-style-type: none"> • Sacharidy, • Jednoduché sacharidy, mono-, oligo- a polysacharidy, • Aldózy, ketózy, tri-, penta- a hexózy, • Glyceraldehyd, dihydroxyacetón, • Chiralita, chirálne centrum, D- a L- formy, optická izoméria, • Ribóza, deoxyribóza, glukóza, fruktóza, sacharóza, laktóza, škrob, glykogén, celulóza, • Energetická hodnota sacharózy, glykémia.

	<p>človeka,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať negatívny účinok nadmerného príjmu sacharózy pre človeka, • Uviesť rôzne potravinové zdroje sacharózy a porovnať ich vplyv na zmenu glykémie. 	
24	BIELKOVINY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať bielkoviny ako prírodné makromolekulové látky vybudované z α-aminokyselín, • Uviesť výskyt a význam bielkovín pre živé organizmy (stavebná, transportná, katalytická, regulačná, obranná funkcia), • Klasifikovať bielkoviny podľa zloženia, vlastností a pôvodu, • Poznať štruktúru α-aminokyselín, • Poznať názvy a vzorce glycínu, alanínu, valínu, leucínu, fenylalanínu, • Vymenovať esenciálne aminokyseliny a potravinové zdroje s ich najvhodnejším zastúpením, • Napísať rovnicu reakcie vzniku biuretu zahrievaním močoviny, • Poznať štruktúru peptidovej väzby, • Napísať rovnicu reakcie vzniku dipeptidu a tripeptidu z daných vzorcov aminokyselín, • Rozhodnúť, či uvedené aminokyseliny sú chirálne zlúčeniny, • Opísať primárnu, sekundárnu, terciárnu a kvartérnu štruktúru bielkovín a jej význam, • Vymenovať typy väzieb, ktoré umožňujú vznik sekundárnej a terciárnej štruktúry bielkovín, • Uviesť argumenty pre vznik globulárnej a fibrilárnej štruktúry bielkovín, • Napísať rovnicu reakcie glycínu s hydroxidom sodným a kyselinou chlorovodíkovou, odôvodniť uvedené reakcie na základe acidobázických vlastností aminokyselín, • Opísať proces denaturácie bielkovín a jej význam, • Uviesť možné príčiny denaturácie bielkovín, • Odôvodniť, prečo sú teploty nad 40°C nebezpečné pre život človeka a prečo sa varom nestráca výživná hodnota bielkovín, • Vysvetliť, čo by bolo možné použiť k zabráneniu otravy ťažkými kovmi po ich požití • Určiť experimentálne teplotu koagulácie vajcového bielka, • Dokázať prítomnosť bielkovín v predložených vzorkách biuretovou reakciou. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bielkoviny (proteíny), • Biologická funkcia, • Aminokyselina, glycín, alanín, • Peptidová väzba, • Amfión, izoelektrický bod, • Biuretová reakcia, • Primárna, sekundárna, terciárna a kvartérna štruktúra, • Fibrilárne, globulárne bielkoviny, denaturácia, • Hem, hemoglobín, lipoproteíny, glykoproteíny, fosfoproteíny, hemoproteíny, myoglobín, • Enzýmy, protilátky, • Energetická hodnota bielkovín.
25	ENZÝMY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Enzým,

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznať enzýmy ako bielkovinové molekuly s vlastnosťami biokatalyzátorov, • Definovať pojmy aktívne miesto enzýmu, funkčná a substrátová špecifickosť enzýmov, • Klasifikovať enzýmy podľa typu katalyzovanej reakcie (lipázy, oxidoreduktázy, hydrolázy, transferázy, izomerázy, lyázy), • Vysvetliť vplyv enzýmu na priebeh reakcie na základe grafu zmeny energie reakcie bez enzýmu a s enzýmom, • Uviesť argumenty princípov pôsobenia faktorov ovplyvňujúcich rýchlosť enzýmových reakcií a ich praktický význam, • Poznať faktory ovplyvňujúce rýchlosť enzýmovej reakcie (množstvo enzýmu, množstvo substrátu, pH prostredia, teplota prostredia), • Porovnať kompetitívnu a nekompetitívnu inhibíciu a uviesť príklad, • Uviesť príklad aktivácie a inhibície enzýmov, • Uviesť konkrétne príklady enzýmov a ich funkciu v organizme (napríklad α-amyláza, pepsín, trypsin, chymozin). 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivačná energia, • Biokatalyzátor, • Aktívne miesto, enzým–substrátový komplex, • Koenzým, apoenzým, • Špecifický katalytický účinok, • Inhibícia kompetitívna a nekompetitívna, • α-amyláza, pepsín, trypsin.
26	NUKLEOVÉ KYSELINY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať nukleové kyseliny ako prírodné makromolekulové látky zložené z nukleotidov, • Klasifikovať nukleové kyseliny podľa zloženia (RNA, DNA), • Vymenovať dusikaté bazy nukleových kyselín (vzorce budú tvoriť prílohu maturitného zadania), • Opísať zložky nukleotidov a druh väzieb medzi nimi, • Načrtnúť schému zloženia nukleotidov a nukleozidov, • Opísať vyššie úrovne štruktúry DNA (dvojzavítenica, superhelix), • Vysvetliť význam pojmu komplementarita na príklade DNA, • Charakterizovať mediátorovu, transferovú a ribozomovú RNA z hľadiska ich funkcie a výskytu v bunke, • Opísať a charakterizovať hlavné fázy proteosyntézy, • Opísať význam adenozínového nukleozidu pre tvorbu ATP, zloženie ATP, jej význam ako primárneho zdroja energie v bunke, • Vysvetliť dôležitosť ATP a poznať makroergickú väzbu porovnať stavbu DNA a RNA. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nukleové kyseliny, • Genetická informácia, • Adenín, guanín, cytozín, uracil, tymín, • Nukleozid, nukleotid, • DNA, RNA, • Makroergická väzba, • Mediátorova, transferová, ribozómová RNA, • Komplementarita, • Kodón, antikodón, • Polynukleotidový reťazec, • ATP
27	VITAMÍNY	
	<p>Žiak vie / dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vitamín,

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznať vitamíny ako esenciálnu skupinu chemicky nejednotných látok, dôležitých pre činnosť enzýmov človeka, • Poznať názvy a označenie vitamínov A - retinol, E - tokoferol, D - kalciferoly, K – menadion, PP, B1 - tiamin, B2 - riboflavín, B5 – kyselina pantoténová, B6 – pyridoxín, B12 - kobalamin, C – kys. L-askorbová, H – biotín, • Klasifikovať vitamíny rozpustnosti v tukoch a vo vode, • Charakterizovať retinol, kalciferoly, tokoferoly z hľadiska výskytu, významu a funkcie v ľudskom organizme, • Uviesť možné dôsledky vystavenia organizmu hypervitaminóze a hypovitaminóze vitamínov rozpustných v tukoch, • Uviesť hlavné potravinové zdroje retinolu, kalciferolov, tokoferolov, • Charakterizovať tiamin, riboflavín, niacín, pyridoxín, kys. pantoténovu, kys. listovú, biotín a kys. L-askorbovú z hľadiska výskytu, významu a funkcie v ľudskom organizme, • Uviesť možné dôsledky vystavenia organizmu hypovitaminóze vitamínov rozpustných vo vode, • Uviesť hlavné potravinové zdroje tiamínu, riboflavínu, niacínu, pyridoxínu, kys. pantoténovej, kys. listovej, biotínu a kys. L-askorbovej • Vysvetliť úlohu antioxidantov v potrave, • Posúdiť vzťah medzi predávkovaním niektorými vitamínmi a ich rôznou rozpustnosťou, • Posúdiť vplyv úpravy a spôsobu uchovávanía potravín na účinok vitamínov (napr. oxidácia vzdušným kyslíkom). 	<ul style="list-style-type: none"> • Hypovitaminóza, hypervitaminóza, • Retinol, kalciferoly, tokoferoly, tiamín, riboflavín, niacín, pyridoxín, kys. pantoténová, kys. listová, biotín, kys. L-askorbová, • Skorbut, • Antioxidanty, • FAD, NADH.
28	KVALITA ŽIVOTA A ZDRAVIE (2 hodiny)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť obsah pojmov heteroatóm, heterocyklické zlúčeniny, alkaloidy, • Napísať chemické vzorce najdôležitejších heterocyklických zlúčenín (furán, tiofén, pyrol, pyridín, purín, pyrimidín), • Klasifikovať heterocyklické zlúčeniny podľa druhu a počtu heteroatómov a veľkosti kruhu, • Uviesť význam heterocyklických zlúčenín v prírode (porfín, pyrolové farbivá, nikotínamid, purínové a pyrimidínové bázy), • Odôvodniť a porovnať aromatický charakter furánu, tiofénu a pyrolu, • Uviesť príklady substitučných reakcií uvedených zlúčenín (halogenácie, nitrácie, sulfonácie), napísať rovnice reakcií, • Rozhodnúť, ktorá zo zlúčenín furán, tiofén a pyrol podlieha najľahšie adičným reakciám; 	<ul style="list-style-type: none"> • Heteroatóm, heterocyklus, • Furán, tiofén, pyrol, pyridín, purín, pyrimidín, • Alkaloidy, droga, návyková látka, nikotín, kofeín, • Liek, antibiotikum, • Geneticky upravované potraviny, • Biologická hodnota stravy, vyvážená strava.

	<p>odôvodniť a napísať chemické rovnice,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedieť o škodlivosti návykových látok na ľudský organizmus • Poznať funkciu a účinok antibiotík. 	
	VOLITEĽNÉ TÉMY	
29	ANORGANICKÁ A ANALYTICKÁ CHÉMIA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyvodiť spoločné vlastnosti d-prvkov 4. periódy (tvorba komplexných zlúčenín, kovové vlastnosti – podieľajú sa na nich hlavne d-elektróny, rôzne oxidačné čísla, približne rovnaká energia valenčných ns a (n – 1)d elektrónov, farebnosť iónov na základe prechodov d-elektrónov medzi blízkymi orbitami), • Objasniť, prečo prechodné kovy tvoria viac než jeden typ iónov, • Navrhnuť a uskutočniť prípravu komplexných zlúčenín Fe a pozorovať ich vlastnosti, • Poznať princípy názvoslovia anorganických zlúčenín, vrátane komplexných zlúčenín, • Vedieť, čo je predmetom skúmania kvalitatívnej a kvantitatívnej analýzy, • Poznať požiadavky na chemickú reakciu kvalitatívnej a kvantitatívnej analýzy, • Poznať základné pojmy kvalitatívnej analýzy: dôkaz, analyt, skupinová reakcia, skupinové skúmadlo, selektívna reakcia, • Ukázať základné zručnosti pri skúmaní pokusoch, resp. pri pokusoch na kvapkovacej dosičke, • Poznať základné pojmy kvantitatívnej analýzy: stanovenie, vážková analýza (gravimetria), odmerná analýza (volumetria), titrácia, odmerný roztok, spotreba, bod ekvivalencie, indikátor, základná látka, štandardizácia odmerného roztoku, typy titrácií (priama a spätná), • Poznať princípy metód odmernej analýzy: neutralizačné (alkalimetria, acidimetria), komplexotvorné, zrážacie a oxidačno-redukčné titrácie, • Uskutočniť titračné stanovenie, • Vypočítať výsledok titračného stanovenia, • Poznať význam analytickej chémie v chemickej vede a praxi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Komplexná zlúčenina, • Farebnosť iónov, • Prechody d-elektrónov, • Kvalitatívna analýza, dôkaz, analyt, skupinová reakcia, skupinové skúmadlo, selektívna reakcia, • Kvantitatívna analýza, stanovenie, vážková analýza (gravimetria), odmerná analýza (volumetria), titrácia, odmerný roztok, spotreba, bod ekvivalencie, indikátor, základná látka, štandardizácia odmerného roztoku, typy titrácií (priama a spätná), neutralizačné (alkalimetria, acidimetria), • Komplexotvorné, zrážacie a oxidačno-redukčné titrácie.
30	ORGANICKÁ CHÉMIA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplikovať princípy priebehu SR, AE, SE, SN, AN reakcii a efektov (Markovnikovo pravidlo, vplyv prvého substituenta pri orientácii na benzénové jadro) pri určovaní priebehu reakcii, konkrétnych uhlíkovodíkov, • Navrhnuť dôkaz násobnej väzby, • Posúdiť potrebu a vplyv katalyzátorov na 	<ul style="list-style-type: none"> • Hybridizácia (sp³, sp², s), • Efekty, • Prešmyk, • Reakčné činidlá, reakčné centrum, • Markovnikovo pravidlo, • o-, m-, p- poloha, • Nitroderivát, amín, alkoholát, alkoxonium, poloacetát,

	<p>priebeh chemických reakcií uhl'ovodíkov,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplikovať poznatky o priebehu polymerizačných reakcií vinylových derivátov a alkadienov, pri zápise polymerizácii eténu, propánu, styrénu a vzniku syntetických kaučukov, • Opísať polárny charakter nitroskupiny, aminoskupín primárnych, sekundárnych a terciárnych aminov a ich acidobázické vlastnosti, • Poznať základné metódy prípravy nitroderivátov a aminov, • Aplikovať princíp substitučných, eliminačných a oxidačných reakcií alkoholov, • Porovnať acidobázické vlastnosti alkoholov, fenolov; uviesť argumenty pre vyslovené závery, • Posúdiť možnosti použitia alkoholátových aniónov ako zásad a nukleofilných činidiel, • Vyhľadať v molekule karbonylových zlúčenín reakčné centrá pre reakciu s nukleofilnými a elektrofilnými činidlami, • Aplikovať všeobecný model priebehu nukleofilnej adície na konkrétnych reakciách, vznik poloacetálov • Aplikovať princíp oxidačno-redukčných reakcií aldehydov a ketónov a napísať schémy konkrétnych oxidačno-redukčných reakcií aldehydov a ketónov (vznik karboxylových kyselín z aldehydov, redukcia aldehydov a ketónov), • Rozlíšiť acetaldehyd od acetónu Fehlingovým a Tollensovým skúmadlom • Aplikovať princíp priebehu esterifikačných reakcií, napísať rovnice konkrétnych reakcií, • Vysvetliť amfotérne vlastnosti aminokarboxylových kyselín, peptidovú väzbu, • Napísať schému výroby močovinoformaldehydových živíc (aminoplastov), • Napísať schému polykondenzácie fenolu a formaldehydu a jej praktický význam pre prípravu fenoplastov a porovnať so schémou vzniku aminoplastov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dekarboxylácia, karboxylová kyselina, esterifikácia, • Chirálny uhlík, • Peptidová väzba, • Plasty, polymerizácia, polykondenzácia.
31	BIOCHÉMIA	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať význam makroprvkov a mikroprvkov v živých organizmoch, • Poznať význam a toxicitu H₂O, CO₂, NH₃ pre živý organizmus, • Vedieť rozlíšiť, čo je pasívny, aktívny a uľahčený transport, • Poznať význam osmózy pre živé organizmy, • Poznať význam derivátov pyridínu, pyrolu, pyrimidínu, purínu pre živé organizmy 	<ul style="list-style-type: none"> • Biogénny prvok, makroprvok, mikroprvok, • Transport, osmóza, • Pyrol, pyrimidín, purín, porfín, porfirín, adenín, guanín, tymín, cytozín, uracyl, • Fibrilárne bielkoviny, globulárne bielkoviny, • Katabolický dej, anabolický dej, amfibolický dej, endergonický dej, exergonický dej, dýchací reťazec, citrátový (Krebsov) cyklus, dýchací reťazec, glykolýza, fotosyntéza, β-oxidácie mastných kyselín (Lynenova

<p>(kyselina nikotínová, porfín, porfirín, adenín, guanin, tymín, cytozin, uracyl) (vzorcie nie),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať klasifikáciu bielkovín podľa tvaru molekuly a uviesť príklady bielkovín (fibrilárne a globulárne bielkoviny), • Poznať klasifikáciu zložitých bielkovín a ich význam pre živé organizmy, • Poznať význam bielkovinovej a nebielkovinovej časti enzýmov, • Poznať význam katabolických, anabolických a amfibolických dejov v živých sústavách, • Vymenovať príklady endergonických a exergonických dejov, • Poznať umiestnenie a význam dýchacieho reťazca pre bunku, • Vysvetliť význam dýchacieho reťazca pre udržiavanie telesnej teploty, • Poznať umiestnenie citrátového cyklu v bunke, • Podľa predloženej schémy vysvetliť význam oxidačno-redukčných reakcií citrátového cyklu, • Poznať vzťah medzi citrátovým cyklom a dýchacím reťazcom, • Poznať umiestnenie glykolýzy v bunke, • Vysvetliť význam glykolýzy po vznik kyseliny pyrohroznovej podľa predloženej schémy, • Chápať dôležitosť rýchlej glykolýzy za anaeróbných podmienok, • Vysvetliť podstatu alkoholového kvasenia, • Vysvetliť únavu svalov, vznik kyseliny mliečnej v nádorových bunkách, • Vedieť vysvetliť význam oxidačnej dekarboxylácie za aeróbných podmienok, • Vedieť vysvetliť vznik acetylkoenzýmu A pre spojenie glykolýzy a citrátového cyklu, • Poznať vzťah glykolýzy, citrátového cyklu, dýchacieho reťazca, • Poznať význam svetelnej časti fotosyntézy pre fixáciu CO₂, • Poznať význam fixácie CO₂ pre rastlinnú ríšu, • Poznať význam pH, žlčových kyselín a karnitínu pre odbúravanie tukov, • Vysvetliť význam kyslíka pre získavanie energie z β-oxidácie mastných kyselín (Lynenova špirála), • Vedieť vysvetliť prepojenie β – oxidácie mastných kyselín a citrátového cyklu, • Vedieť porovnať glykolýzu a Lynenovú špirálu z hľadiska energie, • Poznať význam aktivácie aminokyselín a enzýmu aminoacyl-tRNA-syntetázy, • Vedieť opísať funkčný ribozóm, 	<p>špirála), proteosyntáza,</p> <ul style="list-style-type: none"> • DNA, RNA a jej druhy, • Antibiotiká, • Močovina.
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Poznať význam peptidylového a akceptorového miesta, • Vyhodnotiť proteosyntézu z hľadiska energetickej náročnosti, • Chápať význam antibiotík, • Opísať spôsob odbúravania bielkovín pomocou enzýmov, • Vysvetliť potrebu tvorby močoviny pre človeka, • Chápať vzťah medzi odbúraním bielkovín a tvorbou močoviny. 	
--	--

V. Formy a metódy práce

METÓDY

- výkladovo-ilustratívna metóda
- reproduktívna metóda
- výkladovo-problémová metóda
- heuristická metóda
- výskumná metóda

FORMY

- metodické (výkladové, dialogické, demonštračné, samostatná práca žiakov)
- sociálne (frontálna, individuálna a skupinová práca)
- organizačné (vyučovacia hodina, laboratórna práca, projekty ...)

VI. Učebné zdroje:

1. Učebnice chémie pre 1. – 3. ročník gymnázia
2. Seminár a cvičenia z chémie pre 4. ročník gymnázia, Bratislava SPN 1987
3. F. Šramko a kol. : Chémia pre maturantov, Bratislava SPN 1988
4. J. Kandráč – A. Sirota : Výpočty v stredoškolskej chémii, Bratislava SPN 1996
5. P. Silný a kol.: Úlohy a modely usmerňovania riešenia úloh zo všeobecnej chémie, Expol pedagogika, 1999
6. P. Silný – B. Brestenská : Prehľad chémie 1., Bratislava SPN 1996
7. P. Záhradník – M. Kollárová : Prehľad chémie 2., Bratislava SPN 1997
8. B. Kotlík, K. Růžicková: Chémia I, II v kocke,

VII. Hodnotenie predmetu

- Predmet sa klasifikuje
- Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).
- Žiak musí mať minimálne 3 známky = 3x test
- Test – váha 2
- Odpoveď z maturitných otázok – odporúča sa každý polrok - váha 2
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Aktivita študenta – max. váha 2

- Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:

100% - 90%	⇒ výborný
89% - 75%	⇒ chválibebný
74% - 50%	⇒ dobrý
49% - 30%	⇒ dostatočný
29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	ROZŠIRUJÚCA BIOLÓGIA
Vzdelávacia oblasť	Človek a príroda

I. Charakteristika predmetu

- Učebný predmet biológia poskytne v rámci štátneho programu stredoškolského vzdelávania (ISCED 3) základný systém poznatkov o živej prírode, ako predpokladu formovania prírodovednej gramotnosti.
- Poznanie zákonov, ktorými sa riadi živá príroda, je základom pre pochopenie jej fungovania ako celku a je dôležité pre formovanie citlivého vzťahu k nej.
- Toto poznanie je zároveň nevyhnutným predpokladom zodpovedného prístupu k celému okolitému svetu ako aj sebe samému.
- Biológia patrí do skupiny všeobecno-vzdelávacích voliteľných maturitných predmetov.
- Cieľové požiadavky pre maturitnú skúšku z biológie vymedzujú, ktoré vedomosti a zručnosti by mali žiaci počas štúdia získať a vedieť preukázať. Nevychádzajú iba z obsahového a výkonového štandardu stanoveného Štátnym vzdelávacím programom pre 1. – 3. ročník, ktorý určuje mieru vedomosti pre všeobecný základ. Maturitná skúška z biológie sa vzťahuje na učivo celého gymnaziálneho štúdia. Predpokladom pre získanie požadovaných vedomostí a zručností na jej absolvovanie je štúdium biológie aj v rámci povinne voliteľných predmetov v 3. a 4. ročníku v odporúčanom rozsahu minimálne 6 hodín týždenne (spolu za oba ročníky).
- Po obsahovej aj formálnej stránke vychádzajú cieľové požiadavky na maturitu z biológie z vedeckého systému poznatkov.
- Základným zdrojom pre štúdium v rámci voliteľných predmetov ako aj samostatnú prípravu na maturitu z biológie sú učebnice zo sady Biológia pre gymnáziá 1 – 8, Ušáková a kolektív.
- Predmet Rozširujúca biológia vo 4. ročníku umožňuje prípravu na maturitnú skúšku a na prijímacie pohovory na vysokú školu.

Prierezové témy v predmete:

Environmentálna výchova

- tematický okruh: **Problémy životného prostredia**
 - tematický celok: Ekológia
- tematický okruh: **Vzťah človeka k prostrediu**
 - tematický celok: Ekológia

II. Rozvíjajúce ciele predmetu:

- Upevniť, systematizovať, aplikovať poznatky o živej prírode a v nadväznosti na základné učivo rozšíriť a prehĺbiť vedomosti a zručnosti z biológie.
- Cieľom maturitnej skúšky z biológie je overiť úroveň vedomostí a zručností, ktoré študenti nadobudli postupne počas celého stredoškolského štúdia a majú byť východiskom pre ďalšie štúdium odborov, kde je biológia profilovým predmetom.
- Z hľadiska vedomostí je cieľom maturity z biológie overiť mieru zvládnutia poznatkov o živej prírode ako hierarchicky usporiadanom, neustále sa meniacom, dynamickom systéme ako aj o zákonitostiach, ktorými sa riadia všetky žive organizmy vrátane človeka.
- Obsah maturitnej skúšky je členený a konkretizovaný v 11 tematických okruhoch, ktoré korešpondujú so základnými biologickými disciplínami.

III. Predmetové kompetencie:

Formovať ucelenú predstavu o rozmanitosti a jednote živej prírody, o javoch a procesoch, ktoré v nej prebiehajú, o zákonitostiach, ktorými sa riadia všetky živé organizmy.

Kompetencie:

Cieľové požiadavky spresňujú obsah ako aj požiadavky na vedomosti a zručnosti študentov v rámci každého tematického celku.

Z hľadiska zručností je cieľom maturitnej skúšky overiť najmä schopnosti:

- interpretovať fakty, porovnávať a analyzovať javy, odlišovať príčiny a prejavy biologických procesov;
- aplikovať naučené poznatky pri riešení úloh, poukazovať na príčiny problémov, vyvodzovať závery, navrhovať ich riešenia;
- pracovať s informáciami, prezentovať, diskutovať, argumentovať, obhajovať vlastné stanovisko;
- prakticky riešiť úlohy, poznať základné experimentálne techniky pri práci s prírodným materiálom vo voľnej prírode a laboratóriu;

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: 4. ročník
Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne / 90 hodín ročne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
štvrtý – rozširujúca biológia	1. Biológia ako veda	2
	2. Biológia bunky	8
	3. Nebunkové a prokaryotické organizmy	3
	4. Biológia rastlín	8
	5. Systém a fylogénéza rastlín	6
	6. Huby a lišajníky	3
	7. Biológia živočíchov	16
	8. Systém a fylogénéza živočíchov	10
	9. Biológia človeka	16
	10. Genetika	10
	11. Ekológia	8

TC	Výkonový štandard	Obsahový štandard
1	BIOLÓGIA AKO VEDA (2 hodiny)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definovať biológiu ako vedu, poznať jej vedné disciplíny. • Poznať základne metódy a prostriedky poznávania živej prírody. • Poznať najdôležitejšie vedecké objavy v biológii a ich predstaviteľov. • Poznať význam biologických poznatkov pre život a praktické využitie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biológia a jej postavenie v systéme vied. • Vzťah biológie k iným vedám. • Prehľad základných biologických disciplín. • Stručný prehľad dejín biológie. • Metódy vedeckej práce v biológii. • Pozorovanie a experiment. <p>Význam biologických poznatkov pre život a ich praktické využitie.</p>
2	BIOLÓGIA BUNKY A VŠEOBECNÉ VLASTNOSTI ŽIVÝCH SÚSTAV (8 hodín)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedieť vymenovať a charakterizovať znaky a vlastnosti organizmu ako živého systému. • Vysvetliť postupnú organizovanosť živých sústav. • Definovať bunkovú teóriu. • Vymenovať všeobecné vlastnosti bunky. • Poznať význam vody, cukrov, tukov, bielkovín a nukleových kyselín pre bunku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Základne rozdiely medzi živými a neživými sústavami. • Základne vlastnosti živých systémov. • Základne úrovne organizácie živých systémov. • Bunková teória. • Všeobecné vlastnosti bunky. • Chemické zloženie bunky. • Štruktúra bunky.

	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať všeobecnú štruktúru bunky. • Poznať stavbu a funkcie základných bunkových štruktúr. • Odlíšiť membránové a fibrilárne štruktúry, vysvetliť rozdiel v ich stavbe a funkciách. • Odlíšiť mikroskopickú štruktúru od submikroskopickej. • Vysvetliť rozdiel medzi prokaryotickou a eukaryotickou, rastlinnou a živočíšnou bunkou. • Vysvetliť spôsoby rozmnožovania buniek (mitoza, meioza). • Vysvetliť pojem bunkový cyklus, poznať význam jednotlivých fáz. • Vysvetliť pojem diferenciácia a bunková špecializácia. • Vysvetliť mechanizmy príjmu a vydaja látok bunkou. • Vysvetliť rozdiel v priebehu osmotických javov v rastlinnej a živočíšnej bunke. • Vysvetliť princíp prenosu energie v bunke. • Vysvetliť princíp metabolizmu (anabolizmus, katabolizmus). • Vysvetliť funkciu enzýmov v metabolizme a princíp ich pôsobenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Typy buniek. • Rozmnožovanie bunky a bunkový cyklus. Diferenciácia a špecializácia buniek. • Prijem a vydaj látok bunkou. • Prenos energie v bunke. Metabolizmus bunky.
3	NEBUNKOVÉ A PROKARYOTICKÉ ORGANIZMY (3 hodiny)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedieť vysvetliť rozdiely v stavbe vírusov a baktérií. • Vedieť vysvetliť špecifickú stavbu vírusov, ich spôsob života, rozmnožovanie, kritériá klasifikácie a najdôležitejšie ochorenia spôsobené vírusmi. • Vysvetliť stavbu, spôsob výživy, rozmnožovanie a klasifikáciu baktérií. • Vymenovať najrozšírenejšie typy baktérií, ich význam v prírode a pre človeka a základne ochorenia, ktoré spôsobujú. • Charakterizovať archeóny, poznať ich význam. • Vedieť odlíšiť špecifickú stavbu a postavenie cyanobaktérií - siníc v skupine prokaryotov a poznať ich význam z ekologického a evolučného hľadiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Základná charakteristika, miesto vo fylogénze, stavba, spôsob života a význam vírusov, baktérii, archeónov a siníc.
4	BIOLOGIA RASTLÍN (8 hodín)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definovať rastlinné pletivá. • Vymenovať základné typy pletív. • Rozlíšiť delivé pletivá od trvácich, poznať ich rozdelenie, funkciu a význam v rastline. • Charakterizovať krycie, vodivé a základné pletivá, vysvetliť ich funkciu a význam. • Opísať vonkajšiu a vnútornú stavbu vegetatívnych rastlinných orgánov. • Odlíšiť stavbu vegetatívnych orgánov 	<p>4.1 Stavba rastlinného tela</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rastlinné pletivá. • Rozdelenie pletív. • Stavba a funkcia jednotlivých pletív. • Rastlinné orgány. • Rozdelenie orgánov. Stavba a funkcie jednotlivých orgánov.

	<p>jednoklíčnolistových rastlín od dvojklíčnolistových.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkretizovať typické metamorfózy koreňa, stonky a listov. • Opísať stavbu kvetu semenných rastlín. • Rozlíšiť základné typy súkvetí semenných rastlín. • Opísať stavbu vajíčka a semena semenných rastlín. • Rozlíšiť základné typy plodov semenných rastlín. 	
<p>Žiak vie / dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať autotrofnú a heterotrofnú výživu rastlín. • Poznať význam minerálnej výživy pre život rastlín. • Vedieť rozlíšiť chemosyntezu od fotosyntézy. • Vysvetliť podstatu primárnych a sekundárnych procesov fotosyntézy. • Konkretizovať význam, vstupné latky a konečné produkty fotosyntézy. • Konkretizovať význam, vstupné latky a konečné produkty dýchania rastlín. • Vysvetliť podstatu anaeróbného a aeróbného dýchania. • Vedieť porovnať procesy fotosyntézy a dýchania rastlín. • Charakterizovať procesy príjmu, vedenia a výdaja vody rastlinou. • Vysvetliť princíp a poznať spôsoby pohlavného a nepohlavného rozmnožovania rastlín. • Vysvetliť princíp rodozmeny v ontogenéze rastlín. • Vysvetliť procesy opelenia a oplodnenia semenných rastlín, vznik semena a plodu. • Vysvetliť podstatu rastových a vývinových procesov rastlín. • Vymenovať vonkajšie a vnútorné činitele ontogenézy. 	<p>4.2 Základy fyziológie rastlín</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spôsoby výživy rastlín. • Chemosyntéza, fotosyntéza. • Dýchanie rastlín. • Minerálna výživa. • Vodný režim rastlín. • Rozmnožovanie rastlín. • Rodozmena - striedanie pohlavnej a nepohlavnej generácie v ontogenéze rastlín. Rast a vývin rastlín.
<p>5</p>	<p>SYSTEM A FYLOGENÉZA RASTLÍN (6 hodín)</p>	
<p>Žiak vie / dokáže</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať klasifikačné systémy, poznať kritéria triedenia rastlín, základne systematické jednotky. • Poznať dôležité systematické znaky a význam rias ako typických predstaviteľov nižších rastlín. • Poznať charakteristické znaky základných oddelení rias - červené riasy, rôznobičikaté riasy, červenoočká a zelené riasy, ich hlavných zástupcov a význam pre človeka. • Poznať dôležité systematické znaky, zákonitosti fylogeny a základnú charakteristiku vyšších rastlín. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klasifikačné systémy. • Systematické jednotky. • Stručný prehľad prirodzeného systému rastlín. • Zákonitosti fylogeny. • Nižšie rastliny. • Vyššie rastliny. Dvojklíčnolistové a jednoklíčnolistové rastliny.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vedieť charakterizovať najvýznamnejšie oddelenia výtrusných cievnatých rastlín - rýniorasty, machorasty, plavúňorasty, prasličkorasty a sladičorasty z hľadiska stavby, fylogénie, rozšírenia a významu pre človeka. • Poznať základnú charakteristiku najvýznamnejších oddelení nahosemenných rastlín - borovicorasty a cykasorasty z hľadiska stavby, rozšírenia a fylogénie. Poznať hlavných zástupcov a ich význam pre človeka. • Poznať základnú charakteristiku oddelenia krytosemenných rastlín – magnóliorastov z hľadiska habitusu, stavby a vývojových vzťahov. • Rozlíšiť základne systematické znaky a poznať fylogenetické vzťahy jednoklíčnolistových a dvojklíčnolistových rastlín. • Poznať hlavné rozdiely a vedieť charakterizovať najvýznamnejšie čeľade (5 vybraných) dvojklíčnolistových rastlín, poznať ich typických zástupcov a význam pre človeka. • Poznať hlavné rozdiely a vedieť charakterizovať najvýznamnejšie čeľade (3 vybrané) jednoklíčnolistových rastlín, poznať ich typických zástupcov a význam pre človeka. 	
6	HUBY A LIŠAJNÍKY (3 hodiny)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať huby ako samostatnú ríšu organizmov. • Poznať špecifické znaky plesní a význam najdôležitejších zástupcov. • Vedieť odlišiť znaky vreckatých a bázidiových húb. • Vymenovať najdôležitejších predstaviteľov a poznať ich význam pre človeka. • Vysvetliť spôsoby výživy húb, podstatu mykorizy a jej význam, ekologický význam reducentov (parazitické, saprofytické huby). • Poznať špecifické znaky lišajníkov, vysvetliť princíp lichenizmu a jeho význam. • Poznať význam lišajníkov ako bioindikátorov čistoty ovzdušia a priekopníkov života. 	<ul style="list-style-type: none"> • Všeobecná charakteristika, spôsob výživy, symbióza, základné triedy oddelenia vlastných húb a ich typickí predstavitelia, význam.
7	BIOLÓGIA ŽIVOČÍCHOV (16 hodín)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Porovnať organizáciu a stavbu tela jednobunkovcov a mnohobunkovcov. • Vysvetliť vývojové vzťahy orgánov a orgánových sústav. • Opísať stavbu, fylogézu, typy orgánov - 	<p>7.1 Sústavy orgánov a ich funkcie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizácia tela jednobunkovcov a mnohobunkovcov. • Organové sústavy - ich základná charakteristika, fylogéza, stavba, funkcia, význam; krycia, oporná, pohybová, tráviaca sústava - metabolizmus, termoregulácia.

	<p>krycej, opornej, pohybovej sústavy a charakterizovať ich funkcie v závislosti od spôsobu života a životného prostredia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opísať stavbu, fylogenézu, typy orgánov tráviacej sústavy. Poznať ich význam a funkcie. • Opísať stavbu, fylogenézu, typy orgánov dýchacej sústavy. Poznať ich význam a funkcie • Opísať stavbu, fylogenézu, typy orgánov obehovej sústavy. Poznať ich význam a funkcie. • Poznať zloženie, typy a obeh telových tekutín. • Poznať stavbu, činnosť srdca a krvný obeh rýb, obojživelníkov, plazov, vtákov a cicavcov. • Opísať stavbu, fylogenézu, typy orgánov vylučovacej sústavy. Poznať ich význam a funkcie. • Charakterizovať procesy premeny látok a energie a spôsoby termoregulácie živočíchov v závislosti od podmienok vonkajšieho prostredia. • Vymenovať riadiace a regulačné sústavy živočíchov. Poznať fylogenézu, stavbu, typy a funkciu nervovej sústavy. • Poznať základné žľazy s vnútorným vylučovaním a účinok ich hormónov na organizmus živočíchov. • Poznať fylogenézu, stavbu a typy zmyslových orgánov živočíchov. Vysvetliť princíp a význam ich činnosti. • Poznať spôsoby rozmnožovania mnohobunkových organizmov a zákonitosti ich embryonálneho a postembryonálneho vývinu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dýchacia sústava - dýchanie vodných a suchozemských živočíchov, mechanizmus dýchania, význam kyslíka pri metabolických procesoch. • Obeh telových tekutín - transport látok, typy telových tekutín, krv, krvné skupiny, miazga, tkanivový mok, obehové sústavy, činnosť srdca. • Vylučovacia sústava - exkrécia - moč, jeho tvorba a zloženie v závislosti od prostredia, osmoregulácia. • Riadiace sústavy - regulačné mechanizmy - hormonálna, nervová sústava. • Zmyslové orgány. <p>Rozmnožovacia sústava - rozmnožovanie, proces oplodnenia, zárodočný a postembryonálny vývin.</p>
8	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť základné etologicke pojmy. • Charakterizovať jednotlivé funkčné druhy správania živočíchov - potravné, ochranné, sexuálne, materské správanie, orientácia, komunikácia, teritorialita, sociálne správanie – skupinové, hra. 	<p>7.2 Správanie živočíchov – etológia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrodené správanie - inštinkt, pud, kľúčový podnet, biorytmy. • Získané správanie - obligatórne a fakultatívne učenie. <p>Funkčné druhy správania.</p>
8 SYSTÉM A FYLOGENÉZA ŽIVOČÍCHOV (10 hodín)		
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať kritéria klasifikácie živočíchov do taxonomických skupín. • Opísať základné kmene jednobunkovcov (meňavkobičikovce, výtrusovce, nálevníky), z hľadiska stavby tela, spôsobu života a životného prostredia. Poznať typických zástupcov a ich význam pre prírodu a človeka. • Poznať zákonitosti fylogenézy mnohobunkových živočíchov, vznik dvojstrannej súmernosti, formovanie tretej zárodočnej vrstvy a telovej dutiny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Všeobecná charakteristika živočíšnej ríše. Systematické znaky, systematické jednotky. • Pojmy jedinec, druh, populácia. • Systém živočíchov - základná charakteristika živočíšnych kmeňov, ich postavenie v živočíšnej ríši, stavba tela, spôsob života, rozdelenie, význam. • Jednobunkové organizmy - meňavkobičikovce, výtrusovce, nálevníky. • Mnohobunkové organizmy. • Dvojlistovce - hubky, prhlivce, rebrovky. Vznik dvojstrannej súmernosti.

	<ul style="list-style-type: none"> • Opísať základné kmene dvojlistovcov (hubky, pŕhlivce, rebrovky) z hľadiska stavby tela a spôsobu života. Poznať typických zástupcov, ich životne prostredie. • Opísať základné kmene prvoústovcov (ploskavce, hlístovce, mäkkýše, obrúčkavce, článkonožce), z hľadiska stavby tela a spôsobu života. Poznať typických zástupcov, ich životne prostredie, význam pre prírodu a človeka. • Vysvetliť vývinové odlišnosti medzi prvoústovcami a druhoústovcami. • Opísať základné kmene druhoústovcov (ostnatokožce, chordáty), z hľadiska stavby tela a spôsobu života. Poznať typických zástupcov, ich životné prostredie a zákonitosti fylogenézy. • Poznať typických zástupcov stavovcov, ich zaradenie do základných systematických skupín a význam pre prírodu a človeka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prvoústovce - ploskavce, hlístovce, mäkkýše, obrúčkavce, článkonožce. • Druhoústovce - ostnatokožce, chordáty. • Prehľad historického vývoja živočíchov.
9	BIOLÓGIA ČLOVEKA (16 hodín)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznať a charakterizovať typy základných tkanív (krycie, svalové, spojivové, nervové) • Vedieť vymenovať a lokalizovať orgánové sústavy a ich časti. • Vysvetliť význam a funkcie opornej a pohybovej sústavy. • Opísať vnútornú a vonkajšiu stavbu kosti, poznať spôsoby spojenia kostí. Poznať časti kostry a ich funkciu. • Porovnať typy svalov z hľadiska mikroskopickej stavby a funkčných rozdielov. Poznať základne skupiny kostrových svalov človeka. • Vysvetliť mechanizmus kontrakcie kostrového svalu. • Poznať najčastejšie poruchy opornej a pohybovej sústavy a možnosti ich prevencie. • Vysvetliť stavbu a funkciu jednotlivých častí tráviacej sústavy. • Vysvetliť latkový a energeticky metabolizmus cukrov, tukov a bielkovín v ľudskom tele. • Poznať a vysvetliť význam hlavných zložiek potravy. Vysvetliť potrebu správnej výživy, poznať dôsledky nesprávnych stravovacích návykov a najčastejšie ochorenia tráviacej sústavy. • Vysvetliť stavbu a funkciu dýchacej sústavy. • Charakterizovať vonkajšie a vnútorné dýchanie. • Poznať najčastejšie príčiny chorôb dýchacích ciest a možnosti ich prevencie. • Poznať funkciu a význam telových tekutín. Charakterizovať jednotlivé zložky krvi a krvné skupiny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ľudský organizmus ako celok z hľadiska stavby a funkcie. • Tkanivá a orgány. • Oporná a pohybová sústava. • Tráviaca sústava a výživa. • Dýchacia sústava.. • Telové tekutiny. • Srdce a sústava krvného obehu. • Vylučovacia a kožná sústava. • Riadiace a regulačné sústavy - hormonálna, nervová. • Zmyslove orgány. • Obranné mechanizmy, imunitný systém. Reprodukcia a ontogenetický vývin ľudského jedinca. • Človek a zdravý životný štýl.

	<ul style="list-style-type: none"> • Poznať funkciu krvného obehu .Vedieť rozlíšiť žily a tepny, veľký a malý krvný obeh. • Vysvetliť tok prúdenia krvi a vzájomné prepojenie malého a veľkého krvného obehu. • Vysvetliť stavbu a činnosť srdca. • Poznať príčiny, podstatu a možnosti prevencie chorôb kardiovaskulárneho systému. • Charakterizovať miazgu a miazgový obeh. • Vysvetliť význam obranných regulačných mechanizmov a imunity pri zabezpečovaní homeostázy a obrany organizmu pred nepriaznivými vplyvmi prostredia • Vysvetliť stavbu a funkciu vylučovacej sústavy. • Opísať tvorbu moču. • Poznať príčiny, podstatu a možnosti prevencie najčastejších chorôb vylučovacej sústavy. • Poznať stavbu, význam a funkcie kože. • Porovnať nervové a hormonálne riadenie organizmu. • Vedieť vymenovať žľazy s vnútorným vylučovaním a ich hormóny. Poznať účinky ich pôsobenia na život a zdravie človeka. • Vysvetliť stavbu a funkciu centrálnej a obvodovej nervovej sústavy, autonómnych a vegetatívnych funkcií nervovej sústavy. • Vysvetliť podstatu vyššej nervovej činnosti. • Vysvetliť rozdiel medzi nepodmienenou a podmienenou reflexnou činnosťou nervovej sústavy človeka. • Opísať stavbu a funkcie zmyslových organov. • Vysvetliť význam obranných regulačných mechanizmov a imunity pri zabezpečovaní homeostázy a obrany organizmu pred nepriaznivými vplyvmi prostredia • Poznať úlohu bielych krviniek, týmusu, sleziny a pečene pri obranných procesoch v organizme človeka. • Vymenovať najčastejšie ochorenia vyvolané zlyhaním obranyschopnosti organizmu a možnosti ich prevencie. • Opísať stavbu a funkciu pohlavnej sústavy muža a ženy. • Opísať individuálny vývin človeka. • Poznať spôsoby prenosu a možnosti prevencie pohlavných chorôb. • Definovať zdravie. Charakterizovať zdravý životný štýl a jeho význam pre fyzické a psychické zdravie. • Poznať dôsledky nesprávneho životného štýlu a toxikománie na zdravie človeka a možnosti prevencie závislosti. 	
10	GENETIKA (10 hodín)	
	Žiak vie / dokáže	<ul style="list-style-type: none"> • Genetika - veda o dedičnosti a premenlivosti

	<ul style="list-style-type: none"> • Vedieť vysvetliť základné genetické pojmy. • Vysvetliť mechanizmus prenosu a realizácie genetickej informácie v procesoch syntézy nukleových kyselín a bielkovín. • Vedieť odlišiť zákonitosti pôsobenia genetických mechanizmov na úrovni prokaryotickej a eukaryotickej bunky. • Vysvetliť princíp mimo jadrovej dedičnosti. • Vysvetliť význam meiózy pri prenose genetickej informácie. • Vysvetliť princíp chromozómového určenia pohlavia. • Vysvetliť princíp dedičnosti kvalitatívnych znakov a vedieť aplikovať Mendelové pravidlá v praktických úlohách z genetiky. • Vysvetliť princíp dedičnosti viazanej na pohlavné chromozómy, možnosti prenosu ochorení viazaných na chromozóm X . • Vedieť aplikovať tieto zákonitosti pri riešení praktických úloh. • Vedieť charakterizovať premenlivosť a poznať jej príčiny. • Vymenovať druhy mutácií, poznať príčiny ich vzniku a vysvetliť dôsledky pôsobenia mutagénov v životnom prostredí. • Poznať špecifické metódy genetiky človeka. • Vymenovať a opísať základné dedičné choroby človeka, ich patogenézu, dispozície a možnosti prevencie. . • Vysvetliť základné mechanizmy genetiky populácii a možnosti ich aplikácie v praxi. • Na príkladoch demonštrovať význam genetiky pre život a človeka. 	<p>organizmov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základne genetické pojmy. • Molekulové základy dedičnosti - genetická informácia, geneticky kód, expresia génu. • Genetika bunky. Jadrová a mimojadrová dedičnosť. • Dedičnosť mnohobunkového organizmu. Mendelové pravidlá dedičnosti. • Dedičnosť s dominanciou. • Intermediárna dedičnosť. • Dedičnosť s väzbou na pohlavie. • Genetická premenlivosť. • Mutagény. Mutácie a ich význam. • Genetika človeka. • Dedičnosť znakov. • Dedičné dispozície. • Dedičné vývinové chyby. • Dedičné choroby. • Genetické poradenstvo. Základy populačnej genetiky.
11	EKOLOGIA (8 hodín)	
	<p>Žiak vie / dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedieť definovať obsah pojmu ekológia. • Ekológia a environmentalistika. • Poznať nároky organizmov na prostredie a abiotické a biotické faktory prostredia. • Definovať pojem populácia, spoločenstvo. • Na konkrétnych príkladoch vysvetliť neutrálne, pozitívne a negatívne vzťahy v populácii a medzi populáciami. • Poznať význam skupín organizmov v ekosystéme. • Vysvetliť fungovanie ekosystému z hľadiska prenosu energie, obehu látok a tvorby biomasy (trofická štruktúra ekosystému). • Vysvetliť mechanizmy dynamiky ekosystému - tok látok, tok energie, potravné reťazce. • Vysvetliť zmeny ekosystému, ekologickú sukcesiu, klimax, ekologickú niku. • Poznať negatívne dôsledky narušenia prirodzenej rovnováhy ekosystému najmä v súvislosti s ohrozením živých organizmov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekológia ako vedná disciplína. • Predmet štúdia ekológie. • Životné prostredie organizmov. • Faktory prostredia. • Organizmy a prostredie. • Nároky organizmov na prostredie. • Populácie. • Spoločenstvá. • Hlavné typy rastlinných spoločenstiev na území SR. • Ekosystém. • Postavenie a význam rastlinných a živočíšnych organizmov v prírodných systémoch. • Vzťahy medzi organizmami. • Dynamika ekosystému - tok energie, obeh látok, potravné reťazce (producenty, konzumenty, reducenty), produktivita ekosystému. • Vývoj ekosystému - rovnováha, sukcesia, biodiverzita.

<ul style="list-style-type: none"> • Vymenovať formy ochrany prírody, typy chránených území, národné parky Slovenska, ich lokalizáciu a význam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana prírody - príčiny, prejavy a dôsledky porušenia prirodzenej rovnováhy ekosystému. • Spôsoby ochrany prírody. • Pasívna a aktívna ochrana prírody. • Územná ochrana prírody. • Preventívne opatrenia - Právne, etické aspekty ochrany prírody. • Ohrozené a chránené druhy živočíchov.
--	--

V. Formy a metódy práce

METÓDY

- výkladovo-ilustratívna metóda
- reprodukčná metóda
- výkladovo-problémová metóda
- heuristická metóda
- výskumná metóda

FORMY

- metodické (výkladové, dialogické, demonštračné, samostatná práca žiakov)
- sociálne (frontálna, individuálna a skupinová práca)
- organizačné (vyučovacia hodina, laboratórna práca, projekty ...)

VI. Učebné zdroje:

- **Biológia pre gymnázia 1-8**
- Vilček, F.: a kol.: Prehľad biológie 1, 2, SPN, 1997
- Kol. aut.: Učebnica biológie pre 1., 2., 3.ročník, SPN Bratislava
- Kol. aut.: Seminár a cvičenia z biológie, SPN Bratislava, 1987
- Hančová, Vlková: Biológia v kocke I,II, Art area, Bratislava
- Križan, J.: Biológia pre maturantov, Enigma, Nitra, 1998
- Benešová, M.: Zmaturuj z biológie, Didaktis, Bratislava, 2006

VII. Hodnotenie predmetu

- Predmet sa klasifikuje
- Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).
- Žiak musí mať minimálne 3 známky = 3x test
- Test – váha 2
- Odpoveď z maturitných otázok – odporúča sa 1x za polrok - váha 2
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:

100% - 90%	⇒ výborný
89% - 75%	⇒ chválitebný
74% - 50%	⇒ dobrý
49% - 30%	⇒ dostatočný
29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta: - priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol

- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	GEOGRAFIA
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Geografia ako učebný predmet učí žiakov orientovať sa v súčasnom svete, učí ich pýtať sa a odpovedať na javy, ktoré sa stali na zemskom povrchu, kde sa stali, prečo sa stali, ako súvisia s inými dejmi. Ľudia potrebujú mať informácie o prírodnom prostredí sveta a miestach, na ktorých žijú. Geografia má veľa spôsobov ako môže riešiť problémy, na ktoré ľudia hľadajú odpoveď.

Učebný predmet geografia je integrujúcim predmetom, ktorý spája fyzické a humánne dimenzie sveta do štúdia prostredia, miest a obyvateľstva. Predmetom štúdia geografie je zemský povrch a procesy na ňom prebiehajúce, vzťahy medzi ľuďmi a krajinou.

Cieľom geografie ako učebného predmetu je uvedomiť si vzájomnú prepojenosť jednotlivých zložiek krajiny s človekom a pochopiť, že narušenie jednej zložky krajiny ohrozí existenciu života na Zemi. Porozumenie svetu, jeho prostrediu a ekonomike bude vysokou úrovňou kompetencie v geografii, pretože geografia myslí priestorovo v lokalizovaní, v mierke, v pohybe, vo vzorkách, zbiera informácie, vyhodnocuje ich a odpovedá na otázky.

Ľudia potrebujú mať vedomosti z geografie, ktorá učí rozumieť priestorovému rozmiestneniu miest a ľudí v prostredí na Zemi.

Geografia neoboznamuje žiakov s izolovanými faktami, ale učí porozumieť vzťahom. Geograficky informovaní ľudia:

- Vedia správne interpretovať získané poznatky o fyzických a humánnych charakteristických črtách miest, a používať vedomosti na definovanie a študovanie regiónov a ich zmien.** Cieľom je osvojovanie poznatkov (faktických, koncepčných, procedurálnych, metakognitívnych) rozvíjanie poznávacích schopností, aplikovanie koncepčných a procedurálnych poznatkov.
- Získavať informácie z geografických zdrojov (mapy, diagramy, grafy, letecké fotografie a pod.), analyzovať a hodnotiť ich.** Zároveň vedieť získané poznatky interpretovať formou geografických znázornení (máp, diagramov...).
Cieľom je vedieť používať mapy a ďalšie geografické nástroje, podávať informácie o javoch. Význam práce s mapou je v tom, že mnoho informácií môže byť prezentovaných v mape. Mapy môžu ukázať lokalizáciu krajín, sídiel, rozmiestnenie prírodných zdrojov a populácie, podnebné a dopravné siete. Mapy a glóbusy sú primárnymi nástrojmi geografie. Sú zdrojom informácií o svete v minulosti a v súčasnosti. Schopnosť pracovať s mapou je základnou zručnosťou geografie.
- Vedieť vysvetliť javy prebiehajúce v prírode geografickými poznatkami.** Veľmi dôležité je, aby geograficky vzdelaní ľudia vedeli vysvetliť a hodnotiť deje, ktoré sa prejavujú v prírode, napríklad sopečná činnosť, zemetrasenie, zmena počasia pri prechode atmosférického frontu, vznik monzúnov a pod.
- Chápať vplyv človeka na prírodu, ovplyvňovanie človeka prírodou, pričiniť sa o zachovanie trvalo udržateľného rozvoja.** Ľudia tvoria regióny, preto dôležitým cieľom geografie je naučiť, prečo sa regióny menia, ako kultúra a technológia vplýva na zmenu miest a regiónov, ako treba zhodnotiť vplyv človeka na prírodu, napríklad lokalizovanie priemyselného závodu do kotliny, vznik ozónovej diery, klčovanie pralesov.
- Vedieť komunikovať s ľuďmi na celom svete, vážiť si kultúru a tradície jednotlivých skupín obyvateľstva, zároveň si zachovávať vlastnú identitu.** Cieľom je, aby geograficky informovaní ľudia vedeli analyzovať priestorovú organizáciu ľudstva, vedeli ako aplikovať priestorové informácie na vysvetlenie priestorových štruktúr. Porozumenie kultúram je veľmi dôležitou kompetenciou. V podcieľoch rozvoja schopnosti vzájomného porozumenia si medzi osobami a skupinami vyzdvihujeme najmä rozvoj sociálnej inteligencie, schopnosti empatie, súcitu, tolerancie k inakosti, rešpektu práva slobôd a iných interpersonálnych schopností.
- Vedieť aplikovať získané poznatky v bežnom živote.** Dôležité je naučiť sa, na základe získaných poznatkov, správne a cieľavedome zdokonaľovať geografické prostredie v miestnej krajine.

Cieľové požiadavky z geografie sú formulované tak, aby žiaci pri prezentácii vedeli využívať vedomosti a zručnosti v súvislostiach, vedeli ich racionálne a efektívne využívať, prezentovať informácie v rôznych grafických podobách (grafy, tabuľky, schémy, animácie, filmy a pod.) a zrozumiteľne ich interpretovať. Na maturitnej skúške by žiaci mali prezentovať vlastné riešenie problému návrhom projektu a stručným návrhom postupu jeho riešenia.

Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku z geografie obsahujú päť tematických okruhov učiva. V každom tematickom okruhu je spresnený obsah a požiadavky na vedomosti a zručnosti, ale očakáva sa, že v maturitných zadaniach budú prepájané požiadavky z jednotlivých okruhov tak, aby umožnili žiakom prezentovať kľúčové a predmetové kompetencie.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov sú sformulované ako operacionalizované ciele, ktoré konkrétne vyjadrujú, na akej úrovni má žiak obsahové prvky ovládať. Zároveň sú orientované na vyššie myšlienkové operácie, hlavne na aplikáciu, analýzu, hodnotenie, ale aj tvorivosť. Formulácia operacionalizovaných cieľov vychádza z revidovanej Bloomovej taxonómie. Pri zadaniach odporúčame využívať Niemiarkovu taxonómiu.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Všeobecné cieľové požiadavky majú ucelený a nadpredmetový charakter, smerujú k zvýšeniu adaptability človeka v meniacom sa prostredí, rozvíjajú schopnosť komunikovať, schopnosť riešiť problémy, rozvíjajú kreativitu, flexibilitu, schopnosť racionálne využívať informačné zdroje, spracovať informácie, aplikovať základné štatistické techniky, s porozumením čítať text a získavať z neho informácie, prevádzať neverbálne informácie na verbálne a naopak, vytvárať myšlienkové schémy, projektovať prácu.

Špecifické cieľové požiadavky, ktoré sa rozvíjajú geografickým vzdelávaním zvyšujú schopnosť pracovať s mapou, schopnosť orientovať sa v teréne, schopnosť správne geograficky sa vyjadrovať, schopnosť využívať geografické informačné zdroje (kartogramy, kartodiagramy, profily územia, klimadiagramy, vekové pyramídy a i.).

Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku z geografie obsahujú **päť tematických celkov učiva**. V každom tematickom celku je spresnený **obsah a požiadavky na vedomosti a zručnosti študentov**.

Maturitná skúška sa vzťahuje na učivo celého gymnaziálneho štúdia, preto majú cieľové požiadavky **syntetický charakter** a nemusia sa vždy kryť s obsahom príslušného tematického celku učebných osnov.

Obsahovú časť cieľových požiadaviek tvoria pojmy, fakty a vzťahy vybrané z obsahu geografického vzdelávania, o ktorom predpokladáme, že by ho mali maturanti ovládať. Pri stanovení geografického obsahu sa brali do úvahy ciele geografického vzdelávania, ako aj ciele učebného predmetu s ohľadom na ciele spoločnosti a ciele žiakov.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti študentov sú sformulované ako operacionalizované ciele, ktoré konkrétne vyjadrujú, na akej úrovni má študent poznatky ovládať. Zároveň sú orientované na vyššie myšlienkové operácie, hlavne na analýzu, syntézu a hodnotenie javov. Formulácia operacionalizovaných cieľov vychádza z Bloomovej a Niemiarkovej taxonómie.

Samotné **požiadavky** neslúžia na zisťovanie a kontrolu vedomostí a zručností žiakov. Tvoria len **základ pre zadania (úlohy)** maturitnej skúšky.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti konkrétne vymedzujú, **ktoré vedomosti a zručnosti by mali žiaci počas štúdia získať a vedieť preukázať**.

Súčasťou požiadaviek na vedomosti a zručnosti sú ukážky **exemplifikačných úloh**, ktoré ilustrujú a spresňujú hĺbku a šírku požiadaviek, ukážky, ktoré uvádzajú príklady, ako majú žiaci ovládať uvedené požiadavky.

Samotné požiadavky neslúžia na zisťovanie a kontrolu vedomostí a zručností žiakov. Tvoria len základ pre zadania (úlohy) maturitnej skúšky, ktoré majú byť zostavené syntézou požiadaviek z jednotlivých okruhov.

Obsahovú časť cieľových požiadaviek tvoria pojmy, fakty a vzťahy vybrané z obsahu geografického vzdelávania. Témy sú rozdelené **do 5 okruhov**, ale v maturitných zadaniach sa jednotlivé okruhy prelínajú v regionálnej geografii.

Príklad zadania: „*zdôvodnite nerovnomerné rozdelenie obyvateľstva v jednotlivých regiónoch Európy, porovnajte špecifické rozdiely v hustote obyvateľstva ovplyvnené prírodnými podmienkami*“.

Medzi okruhmi **nie je zvlášť vyčlenený okruh Regionálna geografia**, pretože **fyzickogeografické regióny** a **humánogeografické regióny** tvoria základ pre regionálnu geografiu a v zadaniach by sa mali objaviť aplikácie prepájania fyzickogeografických regiónov a humánogeografických regiónov v konkrétnej oblasti sveta.

Príklad:

Požiadavka: „Na základe štatistických údajov (pomocou tabuliek) uviesť hodnoty natality, mortality a prirodzeného prírastku pre Zem ako celok, porovnať tieto údaje za jednotlivé vybrané oblasti.“

Preformulovanie do úlohy v zadaní: „Na základe štatistických údajov pomocou tabuliek uvedte hodnoty natality, mortality a prirodzeného prírastku pre Zem ako celok a tieto údaje porovnajte s nasledujúcimi oblasťami: Japonsko, Austrália a severná Európa.“ Pri uvažovaní nad odpoveďou žiak musí zobrať do úvahy fyzikogeografické pomery ako aj humánogeografické pomery v jednotlivých oblastiach.

Uvedené rozloženie do okruhov je len orientačné, maturitné zadania je možné kombinovať v rámci jednotlivých tematických celkov. Príklad: Porovnanie Slovenska s vybraným štátom v ľubovoľnom regióne Európy.

III. Predmetové kompetencie

Jednotlivé čiastkové kompetencie možno zhrnúť do viacerých tematických okruhov:

- Rozvíjanie kompetencie pracovať s informáciami sa deje prostredníctvom analýzy a interpretácie rozsiahleho súboru vstupných faktografických informácií, ktoré žiak dokáže sám získať a ich transformovať do hodnotiacich a sumarizujúcich výstupov. Schopnosť pracovať s týmito výstupmi v podobe tematických máp, tabuliek, schém, diagramov a blokdiagramov. Zároveň sa tým rozvíja aj čitateľská gramotnosť a to čítanie nesúvislých textov. Cieľom je naučiť pracovať a interpretovať údaje.
- Praktické zvládnutie riešenia problémových situácií vyžadujúcich analýzu kartografického materiálu najrôznorodejšej povahy aj v digitálnej forme, vrátane práce s GPS je súčasťou rozvíjania kompetencie riešiť problémy v prepojení na digitálnu kompetenciu. Používať informačné a komunikačné technológie je neoddeliteľnou súčasťou vyučovania pri tvorbe projektov, ale aj pri úlohách z regionálnej geografie sveta a Slovenska.
- Aplikovať poznatky o zákonitostiach premien geografickej krajiny pri posudzovaní perspektív vybraných regiónov. Navrhovať a hodnotiť alternatívne postupy pri scenároch ich rozvoja. Praktický význam geografie spočíva v tom, že pomáha modelovať aj pracovné možnosti – modelová cestovná kancelária, rozvoj regiónu, prezentácia vybraného regiónu.
- Pochopenie globálnych trendov vývoja spoločnosti na Zemi a uplatnenie zručnosti na využitie týchto poznatkov pri profesných aktivitách (ďalšie štúdium, podnikanie a i.).
- Racionálne zhodnotenie dosahov ľudskej činnosti na životné prostredie a budovanie postojov, ktoré sú v súlade s optimalizáciou využitia krajiny pri minimálnych zásahoch do prírody (udržateľný rozvoj).
- Viesť žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými, národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbii a násiliu.
- Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života
- Komunikatívnu kompetenciu – využívaním samostatných prejavov žiakov a používaním správnej geografickej terminológie

Výsledkom rozvíjania kompetencií je získanie geografickej gramotnosti, ktorá predstavuje systém poznatkov, prírodných a socioekonomických podmienok a faktorov života spoločnosti v globálnych aj regionálnych rozmeroch. Geografia prehľbuje orientáciu v dnešnom svete.

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: Štvrtý

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne, 80 hodín ročne

TEMATICKÉ OKRUHY CIEĽOVÝCH POŽIADAVIEK

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý/Oktáva	1. Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	2

	2. Planéta Zem a jej zobrazenie	8
	3. Fyzickogeografické regióny sveta	32
	4. Humánno geografické regióny sveta	22
	5. Regionálna geografia Slovenskej republiky	16

V rámci uvedených tematických okruhov sa v maturitných zadaniach využívajú tematické celky:

Zem a zobrazovanie Zeme,

Fyzická geografia (atmosféra, hydrosféra, litosféra, pedosféra, biosféra),

Humánna geografia (obyvateľstvo, sídla, hospodárstvo sveta),

Regionálna geografia sveta (politická mapa sveta, geografia Európy, Ameriky, Ázie, Afriky, Austrálie, Oceánie, Antarktídy a oceánov),

Geografia Slovenskej republiky,

Geoekológia a environmentalistika

CIELOVÉ POŽIADAVKY

VÝZNAM GEOGRAFIE PRE ĽUDSKÚ SPOLOČNOSŤ (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť pojem geografia • Charakterizujte objekt a predmet geografie v minulosti a v súčasnosti. • Vysvetliť význam geografie pre ľudskú spoločnosť v minulosti, súčasnosti a budúcnosti. • Uviesť konkrétne príklady, kedy geografia pomáha pri riešení problémov v praxi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pojem geografia, objekt geografie, predmet geografie, • krajinná sféra, krajina, fyzicko-geo-grafická a socioekonomická sféra, • význam geografie pre človeka, geografia ako pomoc pri riešení problémov v praxi.

PLANÉTA ZEM A JEJ ZOBRAZENIE (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • Zakresliť do schémy postavenie Zeme a jej polohu v slnečnej sústave medzi ostatnými objektmi slnečnej sústavy. Uviesť rozdiel medzi pojmi vesmír, galaxia, slnečná sústava, planéty, mesiace. • Opísať a vysvetliť dôsledky tvaru Zeme na vytvorenie horizontálnej zonálnosti. Zakresliť do schémy dôsledky tvaru Zeme na prírodné pomery. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zem vo vesmíre (vesmír, galaxia, slnečná sústava, planéty, mesiace, tvar Zeme, veľkosť Zeme)
<ul style="list-style-type: none"> • Opísať hlavné pohyby Zeme, dobu ich trvania a vysvetliť dôsledky rotácie Zeme na zmenu denného rytmu procesov v krajine. • Vysvetliť, aké dôsledky má sklon zemskej osi k rovine obehu na procesy prebiehajúce v krajine. • Vysvetliť súvislosť medzi uhlovou rýchlosťou 	<ul style="list-style-type: none"> • Pohyby Zeme a ich dôsledky • Rotácia Zeme, slnečný deň, časové pásma, miestny čas • Obeh Zeme okolo Slnka a jeho dôsledky, skutočné pohyby Zeme a zdanlivé pohyby Slnka, uhol zemskej osi k rovine obehu • Kartografia, mapa, mierka mapy, druhy máp

<p>rotácie Zeme a časovými pásmami. Na konkrétnych príkladoch ukázať rozdiel medzi pásmovým časom a miestnym časom a zdôvodniť zavedenie pásmového času a jeho význam pre spoločnosť. Prakticky vypočítať rozdiely v miestnych časoch rôznych miest na Zemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analyzovať a zhodnotiť dôsledky nerovnomernej rýchlosti obehu Zeme okolo Slnka, vysvetliť, prečo je leto na severnej pologuli dlhšie a chladnejšie ako leto na južnej pologuli, opísať, ako sa v lete mení dĺžka dňa v závislosti od geografickej šírky. Vysvetliť pojmy príslnie, odslnie, porovnať rýchlosť obehu v príslní a odslní a zakresliť schematicky polohu Zeme v príslní a odslní. • Vysvetliť príčiny vzniku slapových javov, ako sa prejavuje ich vplyv (zhodnotiť pozitíva, resp. negatívna slapových javov pre život človeka a pre hospodárstvo), porovnať v rôznych oblastiach sveta. • Porovnať využitie rôznych druhov máp v praktickom živote, porovnať základné kartografické zobrazenia a ich používanie v bežnom živote. • Porovnať mapy toho istého regiónu v rôznych mierkach. Vysvetliť, ako sa na nich prejavuje generalizácia. • Určovať polohu ľubovoľných miest na mape podľa geografických súradníc, počítať vzdialenosti medzi bodmi na mape podľa mierky. 	<p>podľa mierky,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartografické zobrazenia (azimutálne, valcové, kužeľové), • Obsah mapy (topografický, tematický, legenda) • Charakteristika Mesiaca (veľkosť, vzdialenosť od Zeme), • Mesiac a jeho vplyv na Zem. (prílív, odliv, význam slapových javov)
---	---

FYZIKOGEOGRAFICKÉ REGIÓNY SVETA (32)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyčleniť fyzikogeografické regióny podľa zvoleného fyzikogeografického kritéria, • Zdôvodniť vybrané kritérium a jednotlivé regióny sveta porovnať. • Vysvetliť vzťahy medzi krajinnými prvkami v jednotlivých regiónoch. Uviesť konkrétne príklady regiónov na svete z hľadiska vzťahov medzi krajinnými prvkami. • Charakterizovať vývoj reliéfu v jednotlivých oblastiach sveta. • Opísať klimatotvorné činitele, ktoré ovplyvňujú jednotlivé regióny, uviesť konkrétne príklady ich vplyvu na podnebie. • Analyzovať klimatické diagramy, vysvetliť charakteristiky klimatických diagramov, pracovať so štatistickými údajmi. • Porovnať vplyv klimatotvorných činiteľov na podnebie jednotlivých oblastí sveta na 	<ul style="list-style-type: none"> • Atmosféra • Meteorológia, • Význam atmosféry, zloženie a členenie atmosféry, počasie, meteorologické prvky, meteorologické javy • Klíma, klimatotvorné činitele, makroklíma, mikroklíma, rozloženie teploty a zrážok na Zemi, teplotné pásma, činitele vplývajúce na rozloženie zrážok, zrážkové pásma, • Prúdenie vzduchu, vietor, všeobecná cirkulácia ovzdušia, Coriolisova sila, monzúny, pasáty, západné a východné vetry, • Vzduchové hmoty, atmosférické fronty, cyklóna a anticyklóna, tlakové útvary na polárnom fronte, tropické cyklóny, • Znaky oceánskeho a kontinentálneho podnebia; • Hlavné klimatické pásma (podľa Alisova), • Miestne vetry, teplotný gradient, inverzia

<p>konkrétnych príkladoch. Porovnať rôzne oblasti sveta podľa ich klimatických diagramov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posúdiť vplyv monzúnov na podnebie južnej, juhovýchodnej a východnej Ázie. Vysvetliť mechanizmus vzniku monzúnov. Určiť oblasti letného a zimného monzúnu. Porovnajme vplyv letného a zimného monzúnu na život obyvateľstva a hospodárstvo štátov v danej oblasti. • Vysvetliť odlišnosti v klimatických charakteristikách. Porovnať klimatické diagramy vybratých miest v rôznych regiónoch sveta. • Charakterizovať vplyvy klimatogeografických činiteľov na podnebie jednotlivých oblastí sveta, porovnať ich. Analyzovať hodnoty základných klimatických charakteristík v jednotlivých oblastiach. Podľa štatistických ukazovateľov a grafických znázornení analyzujte hodnoty klimatických charakteristík v jednotlivých oblastiach Porovnať klimatogeografickú charakteristiku vybraných regiónov. • Posúdiť klimatotvorné činitele (morské prúdy, horské pásma a i.), ktoré narušujú šírkovú zonálnosť podnebia. Konkretizovať vplyv všeobecnej cirkulácie atmosféry na 7 podnebie rôznych oblastí sveta (pásmo rovníkových tíšin, pasáty, striedanie období sucha a dažďov). • Porovnať klimatogeografickú charakteristiku jednotlivých regiónov. Posúďte vplyv pravidelných vetrov, morských prúdov, zemepisnej šírky a nadmorskej výšky na podnebie jednotlivých oblastí sveta. 	<p>teploty,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimatické diagramy, • Znečistenie ovzdušia, význam ozónovej vrstvy.
<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať stavebné jednotky oceánskeho dna, uviesť príklady a porovnať jednotlivé časti Zeme. Zhodnotiť hospodársky význam svetového oceána (jeho časti) a nevyhnutnosť jeho ochrany. • Vysvetliť vzájomný vzťah hydrosféry a litosféry v jednotlivých regiónoch, vybrať regióny, ktoré sú podobné a ktoré sú odlišné, zdôvodniť vplyv studených morských prúdov na vznik púští. • Opísať dôsledky príboja na morské pobrežie, uviesť kladné a záporné prejavy jeho činnosti v rôznych oblastiach sveta. • Porovnať vplyv morských prúdov na západné a východné pobrežia svetadielov, podľa mapy uviesť ich príklady. • Opísať a porovnať režim odtoku (rovníkový, monzúnový, dažďovo-oceánsky, ľadovcový) a uviesť, ako režim odtoku ovplyvňuje možnosti hospodárskeho využitia riek. • Porovnať hospodársky význam riek v rôznych oblastiach sveta. • Lokalizovať na mape prvky hydrografickej siete. Zhodnotiť socioekonomický význam jednotlivých riek, akú úlohu hrajú v kultúre 	<ul style="list-style-type: none"> • Hydrosféra, voda na Zemi a jej zásoby, • Svetový oceán a jeho časti, moria, • Teplota a salinita, dynamika morskej vody, • Vodstvo súše (povrchové toky, hydrografická sieť, povodie, rozvodie, úmorie, hustota a tvar riečnej siete), vodný stav, prietok, režim odtoku, jazerá, vodné nádrže, ľadovce, stála snehová pokrývka, • Podpovrchová voda, význam vody pre človeka, problémy v oblastiach s nedostatočnými zásobami vody, • Príklady riešenia problémov spojených s nedostatkom vody.

<p>obyvateľstva a akú v hospodárskom rozvoji v minulosti a v súčasnosti.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať vývoj reliéfu v jednotlivých oblastiach sveta. • Zhodnotiť podľa mapy zastúpenie jednotlivých povrchových celkov, lokalizovať jednotlivé prvky vertikálnej členitosti. • Porovnať podľa mapy zastúpenie povrchových celkov v jednotlivých oblastiach, zdôvodniť ich rozloženie z hľadiska vývoja reliéfu. • Uviesť príklady pôsobenia vonkajších činiteľov na povrch a porovnať ich v jednotlivých oblastiach. Porovnať vybrané jednotlivé regióny podľa georeliéfu, charakterizovať rozdiely v tvorbe georeliéfu v jednotlivých regiónoch, zamerať sa na vzájomné pôsobenie endogénnych a exogénnych síl. Uviesť konkrétne príklady prejavov vonkajších geomorfologických činiteľov a zhodnotiť ich vplyv tvorbe reliéfu miestnej krajiny. • Charakterizovať oblasti intenzívnej sopečnej činnosti a porovnať ju s mapou litosféry (litosférických dosiek) Zeme. Zamerať sa na kladné a záporné dôsledky sopečnej činnosti. • Uviesť príklady prejavov vonkajších geomorfologických procesov na vybraných regiónoch Zeme a zhodnotiť ich vplyv na krajinu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Litosféra, zloženie zemského telesa, • stavba a vlastnosti zemskej kôry, rozdelenie litosféry (pevninská, oceánska), horniny tvoriace litosféru, litosferické dosky a ich pohyb, dôsledky ich pohybov, • vnútorné procesy, vznik pohorí, vulkanizmus, zemetrasenie, vrásové poruchy, príkrovy, • planetárne členenie litosféry, stabilné časti pevnín, štíty, platformy, mobilné orogénne zóny, jednotky oceánskeho dna, • tvárnosť zemského povrchu, pôsobenie geomorfologických činiteľov, typy georeliéfu.
<ul style="list-style-type: none"> • Pomocou mapy opísať horizontálne (šírkové) usporiadanie hlavných pôdných typov na Zemi a jeho väzby na podnebie. • Charakterizovať vertikálnu zonálnosť pôdných typov. Charakterizovať zonálne a azonálne pôdne typy na príkladoch v miestnej krajine. • Charakterizovať vznik a rozmiestnenie biocenóz na základe teploty a vlhkosti. Porovnať teploty, množstvo zrážok, pôdne typy, zastúpenie rastlín a živočíchov v bioklimatických pásmach. Zhodnotiť vzťahy vo vybranom krajinnom ekosystéme. • Vysvetliť prvotnú príčinu členenia biosféry so stúpajúcou nadmorskou výškou. Porovnajme výškové stupne a šírkové vegetačné pásma v rôznych oblastiach sveta. • Porovnať zákonitosti rozšírenia pôd, rastlínstva, živočíšstva v jednotlivých oblastiach Európy v závislosti od geografickej šírky a nadmorskej výšky. • Komplexne charakterizovať jednotlivé regióny sveta pomocou tematických máp povrchu, podnebia, pôd, rozmiestnenia rastlínstva a živočíšstva. • Vysvetliť zákonitosti rozmiestnenia bioklimatických pásiem svetadielov (geografická šírka, nadmorská výška). Zhodnotiť väzby v jednotlivých bioklimatických pásmach v 	<ul style="list-style-type: none"> • Pedosféra, pôda, pôdotvorné činitele, • Pôdne horizonty, zloženie pôd, štruktúra a textúra pôdy, reakcia pôdy, humus, úrodnosť pôdy, pôdne druhy, • Pôdotvorné procesy, pôdne typy, význam pôd pre človeka, ochrana pôdy, problémy spojené s nedostatkom vhodnej pôdy. • Biosféra, krajinný ekosystém, • Vznik bioklimatických pásiem a ich rozloženie na Zemi, • Rastlínstvo a živočíšstvo oceánov, vertikálne členenie biosféry, • Význam biosféry pre človeka, ochrana ekosystémov.

<p>regiónoch.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komplexne porovnať jednotlivé typy krajín (podnebie, vodstvo, pôdy, rastlinstvo, živočíšstvo). Komplexne zhodnotiť konkrétne typy krajín jednotlivých svetadielov (vybrať si ľubovoľné podobné alebo rozdielne). 	
--	--

HUMÁNNOGEOGRAFICKÉ REGIÓNY SVETA (22)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyčleniť humánnogeografické regióny podľa vybraného kritéria. • Zdôvodniť výber kritérií, podľa ktorých je možné vyčleňovať regióny na Zemi (kultúrne, hospodárske regióny a i.), porovnať vyčlenené regióny podľa vybraného kritéria. • Porovnať zaľudnenie rôznych častí sveta a zdôvodniť, ktoré prírodné a hospodárske podmienky ovplyvňujú zaľudnenosť oblastí, zamerať sa na štyri hlavné oblasti koncentrácie obyvateľstva (viac ako 100 obyvateľov na km²). • Na základe štatistických údajov (pomocou tabuliek) uviesť hodnoty natality, mortality a prirodzeného prírastku pre Zem ako celok, porovnať tieto údaje za jednotlivé oblasti. • Komplexne zhodnotiť zákonitosti vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva, poznať jednotlivé typy vekových pyramíd, porovnať vybrané vekové pyramídy rôznych štátov • Na základe údajov zhodnotiť súčasné trendy migrácie obyvateľstva, ich dôvody a možné dôsledky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Humánnogeografické regióny sveta, kritériá na vyčlenenie regiónov, • Počet obyvateľov na Zemi, počet obyvateľov v jednotlivých regiónoch, • Faktory ovplyvňujúce rast a pokles počtu obyvateľstva, populačná explózia, problémy spojené s populačnou explóziou, • Rozmiestnenie obyvateľstva, hustota obyvateľstva, predpoklady osídľovania, • Dynamika obyvateľstva, prirodzený a mechanický pohyb obyvateľstva, demografický cyklus, • Štruktúra obyvateľstva podľa biologických, ekonomických a kultúrnych znakov v jednotlivých regiónoch, veková pyramída.
<ul style="list-style-type: none"> • Zhodnotiť konkrétne príklady lokalizácie priemyselnej výroby vo vzťahu k lokalizačným činiteľom. • Zhodnotiť, ako ťažba nerastných surovín ohrozuje životné prostredie v jednotlivých častiach sveta, ako ovplyvňujú rozmiestnenie priemyslu lokalizačné činitele, napríklad voda, dostatok pracovných síl, tradície, nerastné suroviny, poľnohospodárske plodiny. • Porovnať formy a druhy cestovného ruchu a na základe tematických máp zhodnotiť lokalizačné predpoklady. • Zostaviť (podľa mapy a literatúry) zoznam miest a oblastí, kde možno realizovať jednotlivé druhy a formy cestovného ruchu. • Uviesť príklady prímorského, horského, kultúrnohistorického cestovného ruchu. • Porovnať ich prírodné a kultúrne podmienky podľa jednotlivých foriem cestovného ruchu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poľnohospodárska výroba, význam poľnohospodárstva pre človeka, • Činitele ovplyvňujúce lokalizáciu poľnohospodárstva, poľnohospodárska výroba, rastlinná výroba, živočíšna výroba, • Ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, hlavné oblasti koncentrácie rozmiestnenia priemyslu, • Doprava, význam dopravy, • Cestovný ruch, význam cestovného ruchu, druhy a formy cestovného ruchu, oblasti cestovného ruchu, • Zahraničný obchod, export, import, platobná bilancia, • Služby.

<ul style="list-style-type: none"> • Zaradiť sídla vo svojom okolí podľa ich funkcií a porovnať ich navzájom. • Vysvetliť pojem urbanizácia, zdôvodniť jej odlišnosti vo vyspelých a rozvojových regiónoch. • Porovnať proces urbanizácie v rozvojových a rozvinutých krajinách, zdôvodniť jej odlišnosti a zhodnotiť tendencie urbanizácie v budúcnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osídlenie, sídlo, obec, mestské a vidiecke osídlenie, metropola, aglomerácia, konurbácia, megalopolis, • štruktúra sídel, funkcie sídel, funkčné členenie mesta, centrum mesta, priestorový rast mesta, proces urbanizácie.
--	--

GEOGRAFIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY (16)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť súvislosť medzi vytváraním reliéfu v jednotlivých geologických dobách a horninovým zložením geologických pásiem. Pomocou mapy charakterizovať vývoj Karpát a Panónskej panvy v jednotlivých geologických dobách, rozmiestnenie flyšových, jadrových, sopečných pohorí a Panónskej panvy. • Vymenovať významné nerastné suroviny Slovenska, lokalizovať miesta ich výskytu na mape a posúdiť ich vzťah k horninovému podložiu. • Opísať geomorfologické procesy, ktoré modelovali reliéf Slovenska a podľa mapy na konkrétnych príkladoch charakterizovať ich vplyv. Uviesť na príkladoch, ktoré geomorfologické procesy formovali reliéf. • Identifikovať geomorfologické celky v miestnej krajine. Uviesť lokalizáciu geomorfologických celkov miestnej krajiny konkrétne v teréne. • Vymenovať klimatotvorné činitele a charakterizovať špecifiká ich pôsobenia na území Slovenska. Opísať vplyv vzduchových hmôt a stacionárnych tlakových útvarov na podnebie (počasie) SR, analyzovať dôsledky polohy Slovenska blízko polárneho frontu, charakterizovať počasie pri cyklónálnej a anticyklónálnej situácii v lete a zime. • Podľa mapy určiť priemernú ročnú teplotu oblastí Slovenska, ročný chod teplôt, charakterizovať teplotný gradient a vznik teplotnej inverzie. Na základe štatistických údajov a klimatických diagramov porovnať klimatické hodnoty jednotlivých oblastí Slovenska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matematickogeografická, fyzickogeografická, socioekonomická poloha Slovenska; • povrchové celky, Karpaty, Panónska panva, horninové zloženie, zastúpenie nerastných surovín, • tvorba reliéfu endogénnymi a exogénnymi procesmi, typy reliéfu, geomorfologické členenie, geomorfologické celky; • klimatotvorné činitele, prúdenie vzduchových hmôt, polárny front, cyklóny, anticyklóny, stacionárne tlakové útvary, teplota vzduchu, zrážky, podnebné oblasti, počasie v miestnej krajine.

<ul style="list-style-type: none"> • Uviest' priemerné množstvo zrážok a zdôvodniť nerovnomerné rozloženie zrážok v priebehu roka na území Slovenska. • Podľa mapy určiť a porovnať podnebné oblasti Slovenska (teploty, zrážky a i.). • Podľa štatistických údajov porovnať jednotlivé oblasti Slovenska podľa množstva zrážok a zdôvodnite rozčlenenie Slovenska podľa množstva zrážok. • Zaradiť miestnu krajinu do podnebných oblastí a charakterizovať jeho podnebné špecifiká. V teréne lokalizovať rieky (povodie, režim odtoku), vodné plochy a zásoby podzemnej vody v miestnej krajine. • Určiť vybrané rieky na mape. • Zdôvodniť nerovnomerné rozloženie zásob podzemnej vody. Vysvetlite súvis medzi rozložením podzemných vôd a geologickou stavbou územia (flyš, vápenec, nánosy štrku). • Vymenovať pôdne druhy a ich rozmiestnenie na území Slovenska, vysvetliť usporiadanie pôdnych typov (vertikálna zonálnosť, predhorská zonálnosť) a určiť azonálne pôdne typy. Poznať súvislosti medzi podnebí, vodstvom, geologickým podložím a pôdnymi druhmi a pôdnymi typmi v miestnej krajine. • Analyzovať fyzickogeografické činitele a mechanizmus ich vplyvu na rozšírenie rastlinných druhov. • Porovnať jednotlivé oblasti na Slovensku podľa druhov rastlínstva a živočíšstva v súvislosti s rozložením podnebia a pôd. • Charakterizovať typických zástupcov rastlínstva a živočíšstva v jednotlivých výškových stupňoch. • Uviest' rozčlenenie faunistických oblastí a ich väzby na nadmorskú výšku, teploty, množstvo zrážok, pôdne typy. • Zhodnotiť zásahy človeka do prirodzenej vegetácie v minulosti a na modelových príkladoch (lužné lesy, miestna krajina) poukázať na dôsledky v súčasnosti. výrub, priemyselné emisie, zdravé porasty). 	<ul style="list-style-type: none"> • Poloha Slovenska vzhľadom na hlavné európske rozvodie, • prvky hydrografickej siete a ich lokalizácia podľa mapy (Dunaj, Malý Dunaj, Morava, Váh, Nitra, Žitava, Hron, Ipel', Rimava, Slaná, Hornád, Bodrog, Torysa, Laborec, Latorica, Ondava, Topľa, Čirocha, Hnilec, Poprad, Dunajec, Orava, Revúca, Turiec, Kysuca), povodia riek, režim odtoku riek, jazerá (plesá), umelé vodné nádrže (Vodná nádrž Gabčíkovo, Liptovská Mara, Oravská priehrada, Šírava, Ružín, Domaša), • podzemné vody, minerálne a termálne vody; • vznik a význam pôdy, rozšírenie pôdnych typov a druhov, • horizontálna zonálnosť, výšková zonálnosť, pôdy v miestnej krajine, úrodnosť (bonita) pôd; • fyzickogeografické pomery a vplyv človeka na rozmiestnenie rastlínstva a živočíšstva, rastlinné pásmo a výškové stupne rastlínstva, • zalesnenosť územia, význam lesa, lužné lesy, živočíšne spoločenstvá, • ochrana rastlínstva a živočíšstva, miestna krajina.
<ul style="list-style-type: none"> • Vysvetliť vplyv prírodných a socioekonomických podmienok na osídlenie územia v historických súvislostiach. • Opísať historický vývoj osídľovania územia Slovenska a podmienky, ktoré ho ovplyvnili. • Analyzovať tematické mapy (hustota zaľudnenia, národnostné zloženie a i.) Slovenska a zaradiť oblasti Slovenska podľa týchto ukazovateľov. • Charakterizovať súčasný prirodzený prírastok na Slovensku a zdôvodniť jeho zmeny za ostatné desaťročia. Podľa tabuliek porovnať natalitu, mortalitu, prirodzený prírastok v jednotlivých 	<ul style="list-style-type: none"> • Vývoj osídlenia, • Počet obyvateľov, • Rast počtu obyvateľstva, • Štruktúra obyvateľstva podľa veku, zamestnanosti, národnosti, náboženstva, • Sídla, sídelná štruktúra, • Urbanizácia, sídla a ich lokalizácia.

<p>oblastiach Slovenska.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na základe diagramu charakterizovať percentuálne vyjadrenie počtu obyvateľov patriacich k jednotlivým národnostným menšinám • Opísať sídla z hľadiska ich kultúrneho alebo hospodárskeho významu. Zhodnotiť tendencie urbanizácie Slovenska v najbližších rokoch. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Zhodnotiť vývoj priemyselnej výroby v jednotlivých oblastiach Slovenska a v miestnej krajine. • Zhodnotiť hospodársky význam lesov a ich využitie na území Slovenska, negatívne dôsledky odlesnenia v jednotlivých oblastiach Slovenska a ich vplyv na prírodné pomery a na hospodársky potenciál, opísať poľnohospodárstvo (lesné hospodárstvo) v miestnej krajine. • Podľa mapy určiť smer hlavných trás železničnej, vodnej, cestnej a potrubnej dopravy na Slovensku, posúdiť stav jednotlivých druhov dopravy. • Na základe štatistických údajov zhodnotiť štruktúru zahraničného obchodu Slovenska. Charakterizovať zahraničný obchod Slovenska. • Charakterizovať oblasti s možnosťami využitia pre jednotlivé druhy a formy cestovného ruchu. Zhodnotiť možnosti cestovného ruchu v miestnej krajine, formy cestovného ruchu, ktoré sa môžu realizovať v miestnej krajine. • Uviesť oblasti Slovenska s narušeným životným prostredím, zhodnotiť dôvody ohrozenia. Posúdiť faktory ohrozujúce životné prostredie miestnej krajiny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika hospodárstva a jeho vývoj, • Poľnohospodárska výroba a oblasti poľnohospodárskej výroby, • Priemyselná výroba a oblasti priemyselnej výroby, • Doprava, služby, zahraničný obchod, cestovný ruch, možnosti rozvoja cestovného ruchu.

V. Metódy a formy práce

V rámci usporiadania učiva, činnosti učiteľa a žiaka, ktoré sú zamerané na dosiahnutie cieľov vyučovacieho procesu uplatníme tieto metódy a formy práce:

Prehľad tematických celkov	Metódy práce	Formy práce
Význam geografie pre ľudskú spoločnosť	<ul style="list-style-type: none">informačno – receptívnareproduktívna	<ul style="list-style-type: none">frontálna výučbaindividuálna práca žiakovpráca vo dvojiciach
Planéta Zem a jej zobrazenie	<ul style="list-style-type: none">informačno – receptívnareproduktívnaproblémový výkladdiskusia	<ul style="list-style-type: none">frontálna výučbaindividuálna práca žiakovskupinová prácapráca vo dvojiciach
Fyzickogeografické regióny sveta	<ul style="list-style-type: none">informačno – receptívnareproduktívnaproblémový výkladheuristická metódy	<ul style="list-style-type: none">frontálna výučbaindividuálna práca žiakovskupinová prácapráca vo dvojiciach
Humánogeografické regióny sveta	<ul style="list-style-type: none">informačno – receptívnareproduktívnaproblémový výkladheuristická metódy	<ul style="list-style-type: none">frontálna výučbaindividuálna práca žiakovskupinová prácapráca vo dvojiciach
Geografia Slovenskej republiky	<ul style="list-style-type: none">informačno – receptívnareproduktívnaproblémový výkladheuristická metódy	<ul style="list-style-type: none">frontálna výučbaindividuálna práca žiakovpráca vo dvojiciach

VI. Učebné zdroje

Odborná literatúra:

- KOL. AUTOROV. 2005.** *Lexikón krajín sveta*. 2.vyd. Harmanec : VKÚ, 2005. 168 s. ISBN 8080424306
- DUBCOVÁ A KOL. 2010.** *GEOGRAFIA pomôcka pre maturantov a uchádzačov o štúdium na vysokých školách*. 1.vyd. Enigma, Nitra. ISBN 9788089132348

Didaktická technika:

- notebook
- dataprojektor
- videotechnika
- interaktívna tabuľa

Materiálne vyučovacie prostriedky:

- KOL. AUTOROV. 2005.** *Školský atlas sveta*. 1.vyd. Harmanec : VKÚ, 2005. 150 s. ISBN 6003321385
- KOL. AUTOROV. 2001.** *Školský atlas – Zem, krajina, človek, mapa*. 1.vyd. Harmanec : VKÚ, 2001. 16 s. ISBN 8080421536
- KOL. AUTOROV. 2001.** *Školský atlas – Európa*. 1.vyd. Harmanec : VKÚ, 2001.
- KOL. AUTOROV. 2002.** *Školský atlas – Geografia pre stredné školy*. 1.vyd. Harmanec : VKÚ, 2002. 48 s. ISBN 9788080422295
- autoatlasy

- nástenné mapy jednotlivých kontinentov
- Interaktívny zemepisný atlas pre ZŠ a SŠ

Ďalšie zdroje:

- internet
- časopisy - National Geographic, Geografia, GEO, ...
- populárno-náučná literatúra
- DVD

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Predmet môže byť hodnotený dvojakým spôsobom – systém hodnotenia si vyberá vyučujúci.

A) Hodnotenie váhovým systémom

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 3 známky = 3x test
- Test – váha 2
- Odpoveď – váha 1
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Aktivita študenta – max. váha 2

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta: - priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

B) Hodnotenie bodovým systémom

Test – má byť tematicky zameraný – buď po tematickom celku, alebo zhrňujúci s otvorenými i zatvorenými otázkami (používame i monitorovacie úlohy a testy zamerané na čítanie s porozumením) – vždy dopredu určený/ohlásený.

Môže byť 20, 25 a 30 bodový. Podľa nižšie uvedenej štandardnej stupnice sú žiakovi pridelené body.

Počet testov: min. 3

Odpoveď – za odpoveď pridelujeme body za známku. Pri každej známke sa zapíše určitý vopred určený počet bodov.

/známka 1 = 5bodov, známka 2 = 4body, známka 3 = 3body, známka 4 = 1bod, známka 5 = -5bodov/

Počet odpovedí: nie je povinná, odporúča sa

Päťminútovka/kontrolný test – hodnotenie je podobné ako pri odpovedi.

/známka 1 = 5bodov, známka 2 = 4body, známka 3 = 3body, známka 4 = -3 body, známka 5 = -5bodov/

Počet 5min.: nie je povinný, odporúča sa

Prezentácia/referát – prideliť body podľa náročnosti a prezentovania

/0 až 3 body/

Počas celej klasifikácii sa prihliada i na aktivitu – teda žiakovi môžu byť počas roka pridelené mimoriadne body – tzv. aktivizačné – za výbornú prácu na hodinách, za seminárnu prácu navyše, atď. Žiak má prehľad – koľko bodov získal, koľko mal získať. Vie koľko potrebuje získať, aby dosiahol lepší stupeň záverečného hodnotenia.

Názov predmetu	Rozširujúci predmet umenie a kultúra
Vzdelávacia oblasť	Umenie a kultúra

I. Charakteristika predmetu

V rozširujúcom predmete umenie a kultúra sa žiaci oboznamujú s priestorom kultúry a umenia prostredníctvom tematických celkov, ktoré sú zamerané na komplexné vnímanie kultúry a umenia v súvislostiach súčasných kultúrnych, spoločenských, ekonomických a politických procesov. Žiak sa učí využívať základné kultúrne nástroje, rozlišovať rôzne súčasti kultúry a umenia, rozumieť ich úlohu vo svojom živote a v živote spoločnosti. Učí sa rozlišovať hlavné umelecké a kultúrne smery, prúdy a druhy, opisovať a verbalizovať svoje zážitky z vnímania umeleckých diel, pochopiť význam a hodnotu umenia v živote jednotlivca a spoločnosti. Rozvíja sa záujem žiaka o kultúrne dedičstvo svojho regiónu, národa a štátu, zoznamuje sa s kultúrou iných národov, učí sa chápať význam kultúrnych a umeleckých pamiatok. Získava vedomosti a rozvíja sa porozumenie k súčasnej umeleckej a kultúrnej tvorbe. Získava informácie o miestnom, národnom, európskom a svetovom dedičstve. Podieľa sa na rozvíjaní zodpovedného postoja k hodnotám národnej kultúry a iných kultúr, a v neposlednom rade rozvíja kultivovanú umeleckú, vizuálnu, akustickú, jazykovú a pohybovú gramotnosť. Učiteľ vedie žiakov tak, aby vytvoril dostatočný priestor na diskusiu o aktuálnom poznaní žiakov, aby vytváral situácie, v ktorých žiaci aktívne reflektujú súčasné umenie a kultúru, tvoria, diskutujú, argumentujú a interpretujú, čím sa rozvíja myslenie, zručnosti, názory a postoje žiaka. Rozširujúci predmet umenie a kultúra obsahuje aj prvky, ktoré predmet prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. dejepis, geografia, etická výchova a podobne. Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Žiaci

- si kultivujú umeleckú, estetickú, vizuálnu, akustickú, jazykovú a pohybovú gramotnosť,
- si rozširujú skúsenosti s aktívnou tvorbou v rámci projektov v oblasti rôznych druhov umení a médií,
- rozlišujú hlavné umelecké a kultúrne smery, prúdy a druhy,
- kriticky reflektujú na súčasnú ponuku vizuálnej kultúry a médií,
- rozvíjajú si porozumenie k súčasnej umeleckej a kultúrnej tvorbe,
- verbálne alebo umelecké interpretujú vlastné umelecké zážitky,
- vyjadrujú vlastné myšlienky, skúsenosti a emócie prostredníctvom rôznych médií,
- zaujímajú zodpovedný postoj k hodnotám národnej kultúry,
- rešpektujú hodnoty a rozdiely kultúr iných národov,
- si rozvíjajú povedomie o vlastnej kultúrnej identite.

III. Predmetové kompetencie

Súhrn kompetencií, ktoré rozvíja Rozširujúci predmet umenie a kultúra pomáha formovať občiansku zodpovednosť žiaka. Predmet rozvíja nasledovné kompetencie:

- Osobnostné kompetencie
- Kognitívne kompetencie
- Komunikačné kompetencie
- Občianske kompetencie

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý v štvorročnej forme štúdia, ôsmy v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny týždenne, 85 hodín ročne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	1. Kultúra	25
	2. Umenie	15
	3. Prejavy kultúry v umení	10
	4. Súčasné umenie	20
	5. Dejiny umenia – opakovanie	15

Kultúra (25)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none">identifikovať prejavy kultúry.vymedziť hlavné pojmy potrebné pre analýzu kultúry.vysvetliť základné funkcie kultúry/subkultúry.zaradiť určitý predmet do určitej súčasti kultúry.samostatne vnímať a chápať prejavy kultúry.vytvárať vzťahy medzi jednotlivými zložkami kultúry.ohodnotiť svoju kultúrnu identitu vlastného regiónu.rozpoznať prostredie internetu a dokáže vyhodnotiť jeho podiel na formovaní kultúrnej tradície v súčasnosti.identifikovať, charakterizovať a zaradiť kultúrne pamätihodnosti svojho regiónu, prípadne pamätihodnosti Slovenska.definovať slovo pamiatka, národné, kultúrne dedičstvo – dokáže argumentovať ich podiel na formovaní kultúry a identity národa.charakterizovať a pomenovať svoj životný štýl, prípadne ho porovnať so životným štýlom spoločnosti, kultúry v ktorej žije.adekvátne vyhodnotiť a použiť komunikačné kompetencie v konkrétnej komunikačnej situácii.	<ul style="list-style-type: none">KultúraVýznam, funkcie, vývoj kultúryEudová kultúraVýznam, funkcie, vývoj E.KEudová kultúra Hornej OravyKultúrna tradícia a identitaArchetyp v kultúrnej tradíciiDiferencovanie kultúryKultúrne vrstvyKomunikáciaDruhy, formy komunikácieŽivotný štýlŽivotný štýl a kultúra v spoločnostiPrevádzka v kultúre Pamiatky SR.

Umenie (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasifikovať základné druhy umenia, dokáže ich charakterizovať. • charakterizovať formy, žánre umenia. • nájsť a pomenovať v jednotlivých druhoch umenia vyjadrovacie prostriedky. • definovať funkcie umenia, vie ich aplikovať v praxi. • charakterizovať umenie, umelecké dielo, post umelca, vie rozlíšiť umenie od ostatných prejavov spoločnosti. • charakterizovať a opísať obsah a formu umeleckého diela. • vytvoriť vlastnú interpretáciu umeleckého diela. • vymenovať najznámejších umelcov a vedcov, vie vymenovať spoločné a rozdielne faktory v ich profesii. • argumentovať potrebu vedeckej a umeleckej profesie v spoločnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umenie • Funkcie umenia • Vyjadrovacie prostriedky umenia • Umelecké dielo v chronologickom vývine dejín • Umelecké dielo • Hodnotenie um. diela • Vkus – nevkus, estetický zážitok • Interpretácia, analýza um. diela • Obsah a forma um. diela • Umelec • Umelec v chronologickom vývine dejín • Vedec a umelec.

Prejavy kultúry v umení (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakterizovať tvorivé postupy umenia, vie ich vyhľadať v ukázkach a pomenovať. • vytvoriť vlastnú umeleckú informáciu na základe určeného postupu. • samostatne uvažovať pri analýze jednotlivých výtvarných ukázkach a vie ich formálne pretvoriť na iný zvolený umelecký postup. • Charakterizovať základné symboly, vie ich vyhľadať v ukázkach. • aplikovať jednotlivé symboly vo vlastnej analýze umeleckých diel. • Charakterizovať a identifikovať základné náboženstvá jednotlivých kultúr, vie rozpoznať znaky 	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorivé postupy umenia • Citácia, apropriácia, mágia, irónia, koláž, parafráza, humor... • Symbol • Symbol ako forma vyjadrenia • Náboženstvo • Vplyv náboženstva na umenie a kultúru • Zobrazovanie viery v umení.

<p>jednotlivých náboženstiev v umeleckých prejavoch.</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať pozíciu náboženstva vo svojej kultúre, spoločnosti a v iných kultúrach. 	

Súčasnú umenie (20)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať úžitkové umenie, úžitkový predmet a dokáže ho porovnať s umením • rozlišovať druhy úžitkového umenia. • rozpoznať druhy a formy súčasného umenia. Dokáže tieto prejavy odpozorovať vo svojej spoločnosti a adekvátne ich ohodnotiť. • samostatne uvažovať a vytvoriť si názor na súčasné umenie a jeho finančné, morálne, duchovné hodnoty. • Žiak dokáže rozlíšiť druhy, formy reklamy, vie samostatne posúdiť na akom presvedčovacom prostriedku je reklama založená. Žiak dokáže asertívne a kriticky interpretovať konkrétny reklamný produkt – dokáže vyjadriť vlastný názor, postoj a argumentovať ho. • identifikovať prierezové vyjadrovacie prostriedky, vie ich aplikovať v konkrétnych problémových úlohách. 	<ul style="list-style-type: none"> • Súčasné umenie • Moderné umenie • Úžitkové umenie • Reklama – súčasné formy umenie • Prierezové vyjadrovacie prostriedky v umení.

Dejiny umenia - opakovanie (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientovať sa v dejinách umenia. • charakterizovať jednotlivé obdobia, smery, umelecké hnutia, znaky týchto období dokáže nájsť na 	<ul style="list-style-type: none"> • Praveké umenie • Staroveké umenie • Stredoveké umenie • Novovek / Renesancia - Baroko

<p>vybraných diela, svoje tvrdenie vie argumentovať.</p> <ul style="list-style-type: none"> • chápe súvislosti medzi jednotlivými umeleckými smermi a obdobiami, dokáže nachádzať vzťahy, súvislosti, podobnosti, odlišnosti... • priradiť náhodné umelecké dielo na základe identifikačných znakov do paralely časovo – historického vývinu umenia a kultúry. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klasicizmus/ Romantizmus/ Realizmus • Moderné umenie • Umenie 20.storočia.
--	--

V. Metódy a formy práce

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia. (Práca s umeleckým dielom – výtvarným, hudobným, elektronickým..., práca s literárnymi ukážkami, skupinová práca /drafting/, tvorba skupinových „projektov“, interpretácia diel, analýzy, komunikácia, debata, diskusia IKT – PowerPoint, dramaturgia, tvorba vlastných prejavov, kooperatívne cvičenia, tvorivé hry a úlohy, referátová a argumentačná metóda.

Metódy a formy všeobecne:

- *Motivačné metódy* ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela alebo inej pomôcky).

- *Expozičné metódy* - *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností), *aktívne počúvanie*, *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (názorná ukážka), *pozorovanie* (cielené vnímanie objektov a procesov).

- *Problémové metódy* - (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení), *projektová metóda* (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu požadovaného textu a jeho vizuálnej stránky).

- *Aktivizujúce metódy* - *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia danej problematiky), *situčná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie), *didaktické hry* (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramaturgia* (plánovaný dramaturgizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *kompozícia* (vypracovanie slohových prác).

- *Fixačné metódy* - *metódy opakovania* a *precvičovania* (ústne a písomné opakovanie, domáce úlohy a pod.).

Pozn.: Uvedené edukatívne metódy sa uplatňujú priebežne na jednotlivých hodinách RPUK. Vyučujúci zaraďujú uvedené metódy do vyučovacieho procesu podľa možnosti a postavenia samotnej vyučovacej hodiny.

VI. Učebné zdroje

- ČARNÝ, L., FRIDMAN, L., LAPITKA, M., ŠMECKOVÁ, J.: Základy kultúry. Pokusný učebný text pre 1.a 2. ročník stredných škôl (dostupné na edukačnom DVD na adrese: ftp:// ypsarion.afad.sk)
- PIJOAN, J.: Dejiny umenia I-XII. Ikar, 1999
- GERŽOVÁ, J. a kol.: Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia 2. polovice 20. storočia. Bratislava, Profil, 1988
- KULKA, J.: Umění a kýč. Praha: Torst, 2000

VII. Hodnotenie predmetu

V rámci predmetu Rozširujúci predmet umenie a kultúra sa hodnotia tieto oblasti žiakovho správania:

a) obsah

- Vnímanie: jazykové (alebo literárne), vizuálne, pohybové (alebo dramatické), zvukové (alebo hudobné) vyjadrenie spôsobu, akým žiak vníma kultúrne artefakty.
- Tvorba: tvorba jazykových, vizuálnych, pohybových a zvukových artefaktov.
- Reflexia: reflexia kultúrnych artefaktov; žiacka reflexia ich vlastných postojov.
- Postoje: rôznorodé prejavy názorov a postojov.
- Poznanie: prejavy zložitejších poznávacích procesov.
- Informácie: práca s informáciami.
- Média: práca s médiami.

b) proces

- Komunikácia: spôsoby komunikácie pri riešení úloh.
- Spolupráca: prejavy spolupráce pri riešení úloh.
- Motivácia: prejavy motivácie k činnosti.
- Myslenie: prejavy rôznych kognitívnych procesov.
- Emocionalita: prejavy emocionálnych procesov

Predmet sa klasifikuje. Hodnotí sa známkami.

Vyjadrenie plnenia kritérií hodnotenia v známkach

- **Výborný:** Žiak je tvorivý, flexibilný, otvorený zmenám, využíva pestré vyjadrovacie prostriedky a neustále ich obnovuje, reflektuje kultúrne procesy i svoje premeny.
- **Chváľitebný:** Žiak splňa kritériá, ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
- **Dobrý:** Žiak realizuje úlohy priemerne, chýba mu iniciatíva, je slabo motivovaný k tvorbe, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, komunikuje nekultúrovane, ťažšie identifikuje predsudky a stereotypy.
- **Dostatočný:** Žiak realizuje úlohy s pomocou imitácie, prejavuje len základné zručnosti v manipulácii s vyjadrovacími prostriedkami kultúry. Minimálne identifikuje prebiehajúce procesy, len s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti, schopnosti a poznanie v nových oblastiach.

- **Nedostatočný:** V predmete umenie a kultúra sa neodporúča používať (pretože každý žiak má z rodiny a prostredia isté kultúrne návyky a schopnosť vnímania kultúrnych artefaktov).

Počet známok za polrok min. 5 známok + motivačné referát, prezentácia, projekt ústna odpoveď (váha 2), referáty (váha 1), testy (váha 2), aktivita, práca v skupine

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta:

- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“